

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
CENTRAL STATISTICAL OFFICE

**OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE
NA RYNKU PRACY
W 2011 R.**

**EMPLOYMENT
OF DISABLED PEOPLE
IN 2011**

**Statistical
Information
and Elaborations**

**Informacje
i opracowania
statystyczne**

Warszawa 2012

Opracowanie publikacji
Preparation of the publication

GUS, Departament Pracy
CSO, Labour Department

Kierujący
Supervisor

Agnieszka Zgierska – Dyrektor Departamentu
Director of the Labour Department

Zespół
Team

Iwona Biały
Maja Rynko
Hanna Strzelecka
Marcin Szczepaniak

Tłumaczenie
Translation

Irena Skrzypczak

Współpraca
Co-operation

Waldemar Popiński
Departament Metodologii, Standardów i Rejestrów
Methodology, Standards and Registers Department

Okładka
Cover

Zakład Wydawnictw Statystycznych
Statistical Publishing Establishment

ISBN

978-83-7027-507-5

Publikacja dostępna na CD oraz w Internecie - <http://www.stat.gov.pl>
Publication available on CD and on Internet - <http://www.stat.gov.pl>

PRZEDMOWA

Niniejsza publikacja przygotowana została na podstawie uogólnionych wyników reprezentacyjnego *Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności* oraz badania modułowego *Osoby niepełnosprawne na rynku pracy* przeprowadzonych w II kwartale 2011 r.

Opracowanie składa się z uwag metodycznych, części analitycznej oraz tablic statystycznych, przygotowanych przede wszystkim w oparciu o dane z badania modułowego *Osoby niepełnosprawne na rynku pracy*. Tablice zawierają podstawowe informacje na temat rodzaju odczuwanych schorzeń, wpływu niepełnosprawności na typ wykonywanej pracy, liczbę przepracowanych tygodniowo godzin, konieczności korzystania ze specjalnych urządzeń lub pomocy innych przy wykonywaniu pracy przez osoby niepełnosprawne.

Publikacja została przygotowana przez zespół pracowników Wydziału Zasobów Pracy w Departamencie Pracy GUS. Zawarte w niej informacje opracowano dzięki współpracy z Departamentem Metodologii, Standardów i Rejestrów Głównego Urzędu Statystycznego (estymacja i uogólnianie wyników) i Centrum Informatyki Statystycznej – Zakład w Radomiu (oprogramowanie i wykonanie obliczeń). W opracowaniu części analitycznej uczestniczyła ponadto Pani Małgorzata Kałaska, której jesteśmy wdzięczni za współpracę.

W imieniu Kierownictwa Głównego Urzędu Statystycznego serdecznie dziękujemy wszystkim Respondentom, którzy wyrazili zgodę na udział w realizacji badania – za przekazane informacje i poświęcony czas.

Wyrazy podziękowania należą się również Ankieterom i Osobom koordynującym pracę w terenie – za przyjazną współpracę z gospodarstwami domowymi i rzetelnie wykonywaną pracę.

Dyrektor
Departamentu Pracy
Agnieszka Zgierska

Warszawa, grudzień 2012 r.

PREFACE

The presented publication was prepared on the basis of the generalized results of the *Labour Force Survey* and the module survey *Employment of disabled people* carried out in the second quarter of 2011.

The publication consists of the methodological notes, analytical part, and statistical tables compiled mainly on the basis of the data from the module survey *Employment of disabled people*. The tables contain basic information on the type of the health condition, the impact of disability on the type of performed work, the number of hours worked during a week, the need to use special equipment or assistance of other people in order to perform work by disabled people.

The publication was prepared by a team of staff of the Labour resources section in the CSO Labour Department. The presented information was compiled in cooperation with the Methodology, Standards and Register Department of the central Statistical Office (estimation and generalization of the results) and the Statistical Computing Centre - Institute in Radom (software and computation). In addition, Ms. Małgorzata Kałaska participated in preparation of the analytical part, to whom we are grateful for Her cooperation.

On behalf of the Central Statistical Office Governing Body, we would like to express our wholehearted thanks to all the Respondents who agreed to participate in the survey for the provided information and devoted time.

We would also like to offer our sincere thanks to the Interviewers and Field Coordinators for Their friendly cooperation with the households and industrious work.

Director
of the Labour Department
Agnieszka Zgierska

Warsaw, December 2012

SPIS TREŚCI

	Tabl.	Str.
PRZEDMOWA	x	3
UWAGI METODYCZNE	x	11
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE NA RYNKU PRACY W 2011 ROKU	x	27
WPROWADZENIE	x	27
1. Ogólna charakterystyka osób cierpiących z powodu dolegliwości zdrowotnych lub chorób albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności	x	30
2. Osoby cierpiące na długotrwałe dolegliwości lub choroby	x	32
3. Osoby odczuwające trudności w wykonywaniu podstawowych czynności	x	38
4. Wpływ dolegliwości zdrowotnych, chorób albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności na ograniczenie liczby godzin pracy	x	41
5. Wpływ dolegliwości zdrowotnych, chorób albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności na ograniczenie rodzaju wykonywanej pracy	x	43
6. Wpływ dolegliwości zdrowotnych, chorób albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności na ograniczenie możliwości do pracy i z pracy do domu	x	46
7. Wpływ dolegliwości zdrowotnych, chorób albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności na konieczność korzystania z pomocy innych osób w wykonywaniu pracy	x	48
8. Wpływ dolegliwości zdrowotnych, chorób albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności na konieczność korzystania ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy	x	51
9. Wpływ dolegliwości zdrowotnych, chorób albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności na konieczność korzystania ze specjalnych warunków pracy	x	54
PODSUMOWANIE	x	57
ANEKS TABELARYCZNY	x	91
Osoby w wieku 15 - 64 lat według rodzaju długotrwałej dolegliwości zdrowotnej lub choroby, na którą cierpią	1	91
Osoby w wieku 15 - 64 lat według rodzaju najważniejszej długotrwałej dolegliwości zdrowotnej lub choroby, na którą cierpią	2	92
Osoby w wieku 15 - 64 lat według rodzaju drugiej co do ważności długotrwałej dolegliwości zdrowotnej lub choroby, na którą cierpią	3	93
Osoby w wieku 15 - 64 lat według wieku i rodzaju długotrwałej dolegliwości zdrowotnej lub choroby, na którą cierpią	4	94
Osoby w wieku 15 - 64 lat według stopnia niepełnosprawności i rodzaju długotrwałej dolegliwości zdrowotnej lub choroby, na którą cierpią	5	95

Osoby w wieku 15 - 64 lat według poziomu wykształcenia i rodzaju długotrwałej dolegliwości zdrowotnej lub choroby, na którą cierpią	6	96
Osoby w wieku 15 - 64 lat według statusu na rynku pracy rodzaju długotrwałej dolegliwości zdrowotnej lub choroby, na którą cierpią	7	97
Osoby w wieku 15 - 64 lat według wykonywanego zawodu i rodzaju długotrwałej dolegliwości zdrowotnej lub choroby, na którą cierpią	8	98
Osoby w wieku 15 - 64 lat według charakteru miejsca pracy i rodzaju długotrwałej dolegliwości zdrowotnej lub choroby, na którą cierpią	9	100
Osoby w wieku 15 - 64 według rodzaju odczuwanych trudności w wykonywaniu podstawowych czynności	10	101
Osoby w wieku 15 - 64 według rodzaju odczuwanych trudności w wykonywaniu podstawowych czynności (najważniejszej i drugiej co do ważności)	11	102
Osoby w wieku 15 - 64 według wieku i rodzaju odczuwanych trudności w wykonywaniu podstawowych czynności	12	103
Osoby w wieku 15 - 64 według stopnia niepełnosprawności i rodzaju odczuwanych trudności w wykonywaniu podstawowych czynności	13	104
Osoby w wieku 15 - 64 według poziomu wykształcenia i rodzaju odczuwanych trudności w wykonywaniu podstawowych czynności	14	105
Osoby w wieku 15 - 64 według statusu na rynku pracy i rodzaju odczuwanych trudności w wykonywaniu podstawowych czynności	15	106
Osoby w wieku 15 - 64 według charakteru miejsca pracy i rodzaju odczuwanych trudności w wykonywaniu podstawowych czynności	16	107
Osoby w wieku 15 - 64 według zawodu i rodzaju odczuwanych trudności w wykonywaniu podstawowych czynności	17	108
Osoby wskazujące dolegliwości zdrowotne, choroby lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności jako ograniczenia w wykonywaniu pracy zawodowej (tygodniowy czas pracy, rodzaj pracy i możliwości dotarcia do i z pracy) według typu ograniczenia i wieku	18	110
Osoby wskazujące dolegliwości zdrowotne, choroby lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności jako ograniczenia w wykonywaniu pracy zawodowej (tygodniowy czas pracy, rodzaj pracy i możliwości dotarcia do i z pracy) według typu ograniczenia oraz poziomu wykształcenia	19	114
Osoby wskazujące dolegliwości zdrowotne, choroby lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności jako ograniczenia w wykonywaniu pracy zawodowej (tygodniowy czas pracy, rodzaj pracy i możliwości dotarcia do i z pracy) według typu ograniczenia oraz statusu na rynku pracy, sektora zatrudnienia i wymiary czasu pracy	20	118
Osoby wskazujące dolegliwości zdrowotne, choroby lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności jako ograniczenia w wykonywaniu pracy zawodowej (tygodniowy czas pracy, rodzaj pracy i możliwości dotarcia do i z pracy) według typu ograniczenia oraz statusu na rynku pracy i zawodu ...	21	122
Osoby wskazujące dolegliwości zdrowotne, choroby lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności jako ograniczenia w wykonywaniu pracy zawodowej (tygodniowy czas pracy, rodzaj pracy i możliwości dotarcia do i z pracy) według typu ograniczenia oraz rodzaju długotrwałej dolegliwości lub choroby	22	124

Osoby wskazujące dolegliwości zdrowotne, choroby lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności jako ograniczenia w wykonywaniu pracy zawodowej (tygodniowy czas pracy, rodzaj pracy i możliwości dotarcia do i z pracy) według typu ograniczenia oraz rodzaju odczuwanych trudności w wykonywaniu podstawowych czynności.....	23	128
Osoby odczuwające dolegliwości zdrowotne, choroby lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności według konieczności korzystania z pomocy innych, ze specjalnego wyposażenia lub specjalnych warunków umożliwiających pracę oraz wieku	24	130
Osoby odczuwające dolegliwości zdrowotne, choroby lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności według konieczności korzystania z pomocy innych, ze specjalnego wyposażenia lub specjalnych warunków umożliwiających pracę oraz poziomu wykształcenia.....	25	134
Osoby odczuwające dolegliwości zdrowotne, choroby lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności według konieczności korzystania z pomocy innych, ze specjalnego wyposażenia lub specjalnych warunków umożliwiających pracę oraz statusu na rynku pracy, sektora zatrudnienia i wymiary czasu pracy	26	138
Osoby odczuwające dolegliwości zdrowotne, choroby lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności według konieczności korzystania z pomocy innych, ze specjalnego wyposażenia lub specjalnych warunków umożliwiających pracę oraz statusu na rynku pracy i zawodu.....	27	142
Osoby odczuwające dolegliwości zdrowotne, choroby lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności według konieczności korzystania z pomocy innych, ze specjalnego wyposażenia lub specjalnych warunków umożliwiających pracę oraz rodzaju długotrwałej dolegliwości lub choroby	28	144
Osoby odczuwające dolegliwości zdrowotne, choroby lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności według konieczności korzystania z pomocy innych, ze specjalnego wyposażenia lub specjalnych warunków umożliwiających pracę oraz rodzaju odczuwanych trudności w wykonywaniu podstawowych czynności	29	148

CONTENTS

	Tabl.	Page
PREFACE	x	4
METHODOLOGICAL NOTES	x	19
ANALYSYS ON THE RESULTS OF THE SURVEY EMPLOYMENT OF DISABLED PEOPLE IN 2011	x	59
INTRODUCTION	x	59
1. General characteristics of persons suffering from health conditions and diseases or difficulties in basic activities	x	62
2. Persons suffering from longstanding health conditions or diseases	x	64
3. Persons suffering from difficulties in basic activities	x	69
4. The impact of health conditions and diseases or difficulties in basic activities on limitation in the number of working hours	x	73
5. The impact of health problems and diseases or difficulties in basic activities on limitation in the type of performed work	x	74
6. The impact of health conditions and diseases or difficulties in basic activities on limitation in getting to and from work	x	77
7. The impact of health problems and diseases or difficulties in basic activities on the need of special assistance or arrangements in order to perform work	x	79
8. The impact of health problems and diseases or difficulties in basic activities on the need to use special equipment or workplace adaptations ...	x	82
9. The impact of health problems and diseases or difficulties in basic activities on the need of use special working arrangements	x	85
RECAPITULATION	x	88
TABLE ANNEX	x	91
Persons aged 15-64 by the type of longstanding health condition or disease	1	91
Persons aged 15-64 by the type of the main longstanding health condition or disease	2	92
Persons aged 15-64 by the type of the second main longstanding health condition or disease	3	93
Persons aged 15-64 by age and the type of longstanding health condition or disease	4	94
Persons aged 15-64 by degree of disability and the type of longstanding health condition or disease	5	95
Persons aged 15-64 by level of education and the type of longstanding health condition or disease	6	96

Persons aged 15-64 by labour market status and the type of longstanding health condition or disease.....	7	97
Employed persons aged 15-64 by groups of occupations and the type of longstanding health condition or disease	8	98
Employed persons aged 15-64 by the type of workplace and the type of longstanding health condition or disease	9	100
Persons aged 15-64 by the type of difficulty in basic activity	10	101
Persons aged 15-64 by the type of the difficulty in basic activity (most important and second most important)	11	102
Persons aged 15-64 by age and the type of difficulty in basic activity	12	103
Persons aged 15-64 by level of disability and the type of difficulty in basic activity	13	104
Persons aged 15-64 by level of education and the type of difficulty in basic activity	14	105
Persons aged 15-64 by labour market status and the type of difficulty in basic activity	15	106
Employed persons aged 15-64 by the type of workplace and the type of difficulty in basic activity	16	107
Employed persons aged 15-64 by groups of occupations and the type of difficulty in basic activity.....	17	108
Persons indicating a longstanding health condition, disease or difficulty in basic activities as the limitation in performing work (weekly working time, type of work, getting to and from work) by the type of limitation and age.....	18	110
Persons indicating a longstanding health condition, disease or difficulty in basic activities as the limitation in performing work (weekly working time, type of work, getting to and from work) by the type of limitation and level of education.....	19	114
Persons indicating a longstanding health condition, disease or difficulty in basic activities as the limitation in performing work (weekly working time, type of work, getting to and from work) by the type of limitation and labour status, sector of employment and working time (for employed persons).....	20	118
Persons indicating a longstanding health condition, disease or difficulty in basic activities as the limitation in performing work (weekly working time, type of work, getting to and from work) by the type of limitation and labour status and occupation (for employed persons)	21	122
Persons indicating a longstanding health condition, disease or difficulty in basic activities as the limitation in performing work (weekly working time, type of work, getting to and from work) by the type of limitation and the type of longstanding health condition or disease.....	22	124
Persons indicating a longstanding health condition, disease or difficulty in basic activities as the limitation in performing work (weekly working time, type of work, getting to and from work) by the type of limitation and the type of difficulty in basic activity.....	23	128
Persons who suffer from a health condition / disease or difficulty in basic activities by needed/used personal assistance, special equipment, workplace adaptations or special working arrangements enabling them to work and age	24	130

Persons who suffer from a health condition / disease or difficulty in basic activities by needed/used personal assistance, special equipment, workplace adaptation or special working arrangements enabling them to work and level of education.....	25	134
Persons who suffer from a health condition / disease or difficulty in basic activities by needed/used personal assistance, special equipment, workplace adaptation or special working arrangements enabling them to work and labour status, sector of employment and working time (for employed persons) .	26	138
Persons who suffer from a health condition / disease or difficulty in basic activities by needed/used personal assistance, special equipment, workplace adaptation or special working arrangements enabling them to work and labour status and occupation (for employed persons)	27	142
Persons who suffer from a health condition / disease or difficulty in basic activities by needed/used personal assistance, special equipment, workplace adaptation or special working arrangements enabling them to work and the type of longstanding health condition or disease	28	144
Persons who suffer from a health condition / disease or difficulty in basic activities by needed/used personal assistance, special equipment, workplace adaptation or special working arrangements enabling them to work and the type of difficulty in basic activities	29	148

UWAGI METODYCZNE ¹

Badanie *Osoby niepełnosprawne na rynku pracy* zostało przeprowadzone w II kwartale 2011 r. jako moduł *Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności* (BAEL). Badanie modułowe jest dodatkowym badaniem realizowanym jednocześnie z badaniem podstawowym pozwalającym na rozszerzenie zakresu informacji zdobywanych w badaniu podstawowym. Badania modułowe realizowane z BAEL są poświęcone określonej tematyce związanej z rynkiem pracy i przeprowadzane jednorazowo (lub cyklicznie) na próbie mieszkań wylosowanych do realizacji BAEL w określonym kwartale.

Podstawowe *Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności* (BAEL) oraz badanie modułowe *Osoby niepełnosprawne na rynku pracy* przeprowadzone zostały metodą reprezentacyjną, która umożliwia uogólnianie wyników na populację generalną (ludność Polski² w wieku 15 lat i więcej dla BAEL; ludność Polski w wieku 15-64 lat dla niniejszego modułu). Zastosowana metoda obserwacji ciągłej (ruchomy tydzień badania)³ pozwala na zilustrowanie sytuacji na rynku pracy w okresie całego kwartału.

Losowanie prób do BAEL przebiega według zasad losowania dwustopniowego. Jednostkami losowania pierwszego stopnia są rejony statystyczne w miastach, zaś na wsi - obwody spisowe. Jednostkami losowania drugiego stopnia są mieszkania. Losowanie jednostek pierwszego stopnia oraz mieszkań przeprowadza się na podstawie Krajowego Rejestru Podziału Terytorialnego Kraju, zawierającego m.in. wykaz terytorialnych jednostek statystycznych oraz wykaz adresowy mieszkań w układzie poszczególnych rejonów statystycznych i obwodów spisowych.

Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności przeprowadzane jest przy użyciu dwóch formularzy:

- **Kartoteki Gospodarstwa Domowego ZG**, która przeznaczona jest dla każdego gospodarstwa domowego znajdującego się w wylosowanym mieszkaniu;
- **Ankiety ZD**, wypełnianej dla każdej osoby w wieku 15 lat i więcej, będącej członkiem gospodarstwa domowego w wylosowanym mieszkaniu, obecnej w gospodarstwie domowym lub nieobecnej przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące.

Ankieta ZD zawiera pytania dotyczące sytuacji w zakresie aktywności ekonomicznej respondenta w badanym tygodniu, tzn. faktu wykonywania pracy, pozostawiania

¹ Szczegółowe informacje dotyczące metodologii Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności zawarte są w kwartalnej publikacji GUS *Aktywność Ekonomiczna Ludności Polski*, dostępnej w Internecie pod adresem: http://www.stat.gov.pl/gus/praca_wynagrodzenia_PLK_HTML.htm

² Ludność Polski w BAEL (i jego modułach) odnosi się do kategorii ludności faktycznie zamieszkałej pomniejszonej o ludność przebywającą poza mieszkaniami, która nie jest podmiotem badania (tj. członkowie gospodarstw domowych przebywający za granicą powyżej 3 miesięcy oraz ludność zamieszkała w gospodarstwach zbiorowych takich jak: hotele pracownicze, domy studenckie, internaty, koszary wojskowe, domy opieki społecznej, itp.).

³ Ruchomy tydzień badania polega na rozłożeniu kwartalnej próby mieszkań wylosowanych do badania na 13 rozłącznych i równolicznych podprób przeznaczonych do badania w każdym z kolejnych 13 tygodni kwartału.

bezrobotnym lub biernym zawodowo, przeszłości zawodowej, poszukiwania pracy, a także informacje dodatkowe obejmujące m.in. edukację, w tym kształcanie.

Do uogólniania wyników BAEL oraz badania modułowego „Osoby niepełnosprawne na rynku pracy” na populację generalną zastosowano dane o ludności Polski (ludność w wieku 15 lat i więcej) **pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.**

Badanie *Osoby niepełnosprawne na rynku pracy* przeprowadzone zostało przy pomocy **dodatkowej ankiety** o symbolu ZD-K, która skierowana była **wyłącznie do osób urodzonych w latach 1946-1996 będących członkami gospodarstw domowych w mieszkaniach wylosowanych do *Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności*, dla których wypełniono ankietę ZD.**

Podstawowe definicje BAEL stosowane w II kwartale 2011 r.

Podstawą metodologii BAEL są definicje dotyczące ludności aktywnej zawodowo, pracujących i bezrobotnych, przyjęte na XIII Międzynarodowej Konferencji Statystyków Pracy w październiku 1982 r. i zalecane do stosowania przez Międzynarodową Organizację Pracy. Przedmiotem badania jest sytuacja w zakresie aktywności ekonomicznej ludności, tzn. fakt wykonywania pracy, pozostawania bezrobotnym lub biernym zawodowo w badanym tygodniu.

Ludność aktywna zawodowo (inaczej – siła robocza) obejmuje wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne, zgodnie z definicjami podanymi poniżej.

Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- miały pracę, ale jej nie wykonywały:
 - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego,
 - z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła: do 3 miesięcy lub powyżej 3 miesięcy w przypadku, gdy osoby te były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Do **pracujących**, zgodnie z międzynarodowymi standardami, zaliczani są również uczniowie, z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie.

Ze względu na przyjęte założenia metodologiczne badania, **liczba pracujących uzyskana w BAEL nie obejmuje niektórych kategorii osób, które są wliczane do pracujących**

w sprawozdawczości z zakresu zatrudnienia, m.in.: pracujących mieszkających w hotelach pracowniczych oraz pracujących za granicą na rzecz polskich pracodawców.

W kategorii pracujących wyróżniono osoby **pracujące w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy**. Populacja osób pracujących w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy wyznaczana jest na podstawie deklaracji respondenta w odniesieniu do głównego miejsca pracy.

Pracownicy najemni w **sektorze publicznym** obejmują osoby zatrudnione w jednostkach stanowiących własność państwową i samorządu terytorialnego. Do pracujących w **sektorze prywatnym** zaliczono pracodawców i pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników, pomagających członków rodzin i pracowników najemnych zatrudnionych u osób fizycznych oraz w pozostałych jednostkach sektora prywatnego.

Bezrobotni są to osoby w wieku 15-74 lat, które spełniły jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi (wg powyższej definicji),
- aktywnie poszukiwały pracy, tzn. podjęły konkretne działania w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni – tydzień badany), aby znaleźć pracę,
- były gotowe (zdolne) podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do **bezrobotnych** zostały zaliczone także osoby, które nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Ludność bierna zawodowo, tzn. pozostająca poza siłą roboczą, są to wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne, tzn. osoby, które w badanym tygodniu:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były zdolne (gotowe) do jej podjęcia w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie:
 - dłuższym niż trzy miesiące,
 - do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć (od 2004 r.).

Klasyfikacja statusu zatrudnienia oparta została na *International Classification of Status in Employment (ICSE)* i wyróżnia następujące kategorie pracujących:

- **pracujący na własny rachunek** – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą,
z tego
 - **pracodawca** – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą i zatrudnia co najmniej jednego pracownika najemnego,
 - **pracujący na własny rachunek niezatrudniający pracowników** – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą i nie zatrudnia pracowników,

- **pracownik najemny** – osoba zatrudniona na podstawie stosunku pracy w przedsiębiorstwie publicznym lub u pracodawcy prywatnego,
- **pomagający bezpłatnie członek rodziny** – osoba, która bez umownego wynagrodzenia pomaga w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej.

Do **pracowników najemnych** zaliczono również osoby wykonujące pracę nakładczą oraz uczniów, z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy (jeżeli otrzymują wynagrodzenie). Do **pracujących na własny rachunek** zaliczono także agentów we wszystkich rodzajach agencji (od 2004 r.).

Od I kwartału 2011 dane BAEL o **zawodach wykonywanych** przez pracujących w głównym miejscu pracy (oraz o zawodach wykonywanych przez bezrobotnych w ostatnim miejscu pracy) prezentowane są w oparciu o nową **Klasyfikację Zawodów i Specjalności 2010**, wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 r. (Dz.U.Nr 82, poz. 537). Klasyfikacja ta oparta jest na „Międzynarodowej Klasyfikacji Zawodów ISCO-08” (*„International Standard Classification of Occupations ISCO-08”*), zalecanej do stosowania przez Międzynarodową Organizację Pracy.

W zasadniczym badaniu BAEL zastosowano kryterium prawne niepełnosprawności. Do osób niepełnosprawnych według kryterium prawnego zalicza się osoby w wieku 16 lat i więcej, które posiadają prawnie przyznane **orzeczenie o niepełnosprawności** lub niezdolności do pracy. Wyróżnia się trzy stopnie niepełnosprawności:

- znaczny stopień niepełnosprawności lub równoważny – zalicza się tu osoby mające przyznaną I grupę inwalidzką lub orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy oraz samodzielnej egzystencji,
- umiarkowany stopień niepełnosprawności lub równoważny – zalicza się tu osoby mające przyznaną II grupę inwalidzką lub orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy,
- lekki stopień niepełnosprawności lub równoważny – zalicza się tu osoby mające przyznaną III grupę inwalidzką lub orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy lub orzeczenie o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Dokonując porównań wyników BAEL w czasie należy wcześniej zapoznać się z metodologią badania i stosowanymi klasyfikacjami, które zmieniały się w kolejnych latach.

Charakterystyka badania modułowego *Osoby niepełnosprawne na rynku pracy*

Badanie *Osoby niepełnosprawne na rynku pracy* zostało ujęte w Programie badań statystycznych statystyki publicznej na 2011 r., co stanowiło podstawę prawną jego przeprowadzenia. Dodatkowo badanie to jest wymienione w programie modułów do *Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności* (ang. *Labour Force Survey*), zaplanowanych do przeprowadzenia w krajach Unii Europejskiej w latach 2010-2012 (Rozporządzenie Komisji Europejskiej nr 365/2008 z dnia 23 kwietnia 2008 r.). Aktem prawnym wprowadzającym ww. badanie modułowe w krajach członkowskich jest Rozporządzenie Komisji Europejskiej nr 317/2010 z 16 kwietnia 2010 r.

Głównym celem badania modułowego *Osoby niepełnosprawne na rynku pracy* przeprowadzonego w każdym z krajów członkowskich Unii Europejskiej jest zgromadzenie „wszechstronnego i porównywalnego zestawu danych dotyczących zatrudnienia osób niepełnosprawnych (...), aby umożliwić monitorowanie postępów wdrażania art. 27 konwencji ONZ w sprawie praw osób niepełnosprawnych (dotyczącego pracy i zatrudnienia) oraz celów europejskiej strategii zatrudnienia i europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności, a także aby zmierzyć zmiany w uczestnictwie osób niepełnosprawnych w rynku pracy.”⁴.

Bardziej szczegółowo określone cele badania wskazują na wykorzystanie wyników badania do analizy:

- rodzaju schorzeń odczuwanych przez respondentów,
- charakteru niepełnosprawności,
- wpływu niepełnosprawności na liczbę przepracowanych tygodniowo godzin,
- wpływu niepełnosprawności na typ wykonywanej pracy,
- konieczności korzystania ze specjalnych urządzeń lub pomocy innych przy wykonywaniu pracy przez osobę niepełnosprawną,

Podobnie jak podstawowe *Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności*, badanie modułowe realizowane było przez urzędy statystyczne wszystkich województw, natomiast dane wynikowe zostały przygotowane przez Centrum Informatyki Statystycznej.

Podmiotem badania były osoby urodzone w latach 1946-1996 (tj. w wieku 15-64 lat w momencie badania), będące członkami gospodarstw domowych w mieszkaniach wylosowanych do badania, dla których wypełniono ankietę ZD. Badanie zostało przeprowadzone przy pomocy dodatkowej ankiety (o symbolu ZD-K), którą wypełniono dla 66 373 osób, co po uogólnieniu dało populację liczącą 26 653 tys. osób. Udziału w badaniu odmówiło około 6% osób, które uczestniczyły w badaniu podstawowym BAEL i podlegały badaniu modułowemu.

⁴ Rozporządzenie Komisji Europejskiej nr 317/2010 z 16 kwietnia 2010 r., str. 1.

Niniejsze badanie modułowe jest kolejnym badaniem podejmującym temat osób niepełnosprawnych w kontekście rynku pracy. Wcześniej badania o takim samym tytule realizowane były w latach 1995 i 2000 – opierały się one w całości na krajowej metodologii i dotyczyły jedynie osób posiadających prawnie przyznane orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy. Obecne badanie nie nawiązuje w bezpośredni sposób do poprzednich edycji – było ono realizowane całkowicie w oparciu o zalecenia Komisji Europejskiej, dotyczyło niepełnosprawności biologicznej w związku z tym porównywalność jego wyników z wcześniejszymi jest bardzo ograniczona.

Uwagi do części analitycznej

Ileokroć w części analitycznej niniejszego opracowania pojawia się odniesienie do osób chorych lub odczuwających dolegliwości zdrowotne albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności dotyczy to zawsze chorób lub dolegliwości zdrowotnych albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności **długotrwałych tzn. trwających co najmniej 6 miesięcy**.

Uwagi do tablic

W niektórych tablicach sumy składników mogą być różne od wielkości podanych w pozycjach „OGÓŁEM”. Wynika to z zaokrągleń dokonywanych przy uogólnianiu wyników badania.

Z uwagi na reprezentacyjną metodę badania zalecana jest ostrożność w posługiwaniu się danymi w tych przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu mniejsze niż 15 tys. W przypadku, gdy liczby po uogólnieniu wyników z próby wynoszą poniżej 5 tys., zostały one zastąpione znakiem kropki („•”), co oznacza, że konkretna wartość nie może być pokazana ze względu na zbyt wysoki błąd losowy wynikający z reprezentacyjnej metody badania (niska precyzja wyników).

Dotyczy tablic 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 22, 28

W badaniu brane były pod uwagę **jedynie** dolegliwości zdrowotne lub choroby, które trwają (lub przewiduje się, że będą trwały) **co najmniej 6 miesięcy**. Nie uwzględniono w nim tymczasowych problemów zdrowotnych np.: infekcji układu oddechowego, skręcenia stawu skokowego, złamania nogi (chyba, że jego skutki trwają dłużej niż 6 miesięcy) itp. Wymieniane dolegliwości i choroby **nie musiały** być zdiagnozowane i potwierdzone przez lekarza.

Respondenci mogli wymienić dwie dolegliwości lub choroby i określić, która z nich jest ważniejszą. Z tego powodu **w tablicach 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 22, 28** suma poszczególnych kategorii określających dolegliwości lub choroby jest różna od ogółem.

W **tablicy 2** brane były pod uwagę jedynie choroby i dolegliwości uznane przez respondentów za najważniejsze.

Tablica 3 dotyczy chorób i dolegliwości wymienianych jako drugie w kolejności.

Dotyczy tablic 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 23, 29

W badaniu brane były pod uwagę jedynie trudności **długotrwałe**, tzn. takie, które trwają lub przewiduje się, że będą trwały **minimum 6 miesięcy**. Trudności mogły być konsekwencją wcześniej wymienionych chorób (np. osoba deklarująca schorzenia układu oddechowego mogła odczuwać trudności z wchodzeniem po schodach), ale mogły być także od nich zupełnie niezależne.

Respondenci mogli wymienić dwa rodzaje trudności w wykonywaniu podstawowych czynności i określić, które z nich są ważniejsze. Z tego powodu w **tablicach 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 23, 29** suma poszczególnych kategorii określających rodzaje trudności w wykonywaniu podstawowych czynności jest różna od ogółem.

W **tablicy 11** brane były pod uwagę trudności uznane przez respondentów za najważniejsze oraz wymieniane jako drugie w kolejności.

W tablicach 5 i 13 nie zostały uwzględnione osoby, które odmówiły odpowiedzi na pytanie o stopień niepełnosprawności, w związku z czym nie można było określić czy posiadają one orzeczenie o stopniu niepełnosprawności – po uogólnieniu było to 154 tys. osób

W tablicach od 18 do 23:

- ograniczenie **liczby godzin** jaką badana osoba może przepracować w ciągu tygodnia spowodowane dolegliwościami zdrowotnymi lub chorobami albo trudnościami w wykonywaniu podstawowych czynności odnosiło się zarówno do osób pracujących jak i niepracujących. Punktem odniesienia był pełny wymiar czasu pracy. Przyczynami wyboru pracy w niepełnym wymiarze **musiały być** w tym przypadku **choroba lub trudności** z nią związane, a nie np. konieczność opieki nad innymi.

- ograniczenie **rodzaju pracy** jaką badana osoba może wykonywać odnosiło się zarówno do osób pracujących jak i niepracujących. **Musiało ono być** wynikiem choroby lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, a nie np. braku odpowiednich kwalifikacji. W przypadku osób pracujących ograniczenie **nie musiało** odnosić się tylko do pracy aktualnie wykonywanej, ale mogło dotyczyć także pracy, którą chciałby one wykonywać (a z powodu występujących ograniczeń nie mogą).

- ograniczenie **możliwości docierania** do pracy i z pracy odnosiło się zarówno do osób pracujących jak i niepracujących. Ze względu na choroby i trudności w wykonywaniu podstawowych czynności respondenci mogli mieć ograniczone możliwości dotarcia do pracy i powrotu z pracy do domu – mogli np. mieć problemy z dostępem do budynków (wysokie schody, brak windy – w pracy lub w domu, brak podjazdów dla wózków itp.), wymagać specjalnego transportu (przewóz osób niepełnosprawnych przystosowanymi do tego pojazdami, brak „niskopodłogowych” autobusów), specjalistycznego sprzętu (wózek

inwalidzki), potrzebować pomocy innych osób (asysta przewodnika w przypadku osób niewidomych) itp.

W przypadku tablic od 24 do 29:

- **korzystanie z pomocy innych osób w wykonywaniu pracy** dotyczyło zarówno osób pracujących jak i niepracujących. Osoby pracujące odnosiły się do faktycznej sytuacji z jaką mają do czynienia w swojej pracy, natomiast niepracujące do sytuacji hipotetycznej. Przykładem mogą być osoby głuchonieme, potrzebujące do wykonywania swojej pracy tłumacza języka migowego, lub osoby niewidome potrzebujące przewodnika.
- **korzystanie ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy** dotyczyło zarówno osób pracujących jak i niepracujących. Osoby pracujące odnosiły się do faktycznej sytuacji z jaką mają do czynienia w swojej pracy, natomiast niepracujące do sytuacji hipotetycznej. Adaptacja miejsca pracy mogła dotyczyć np. dostosowania wejść do budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych, dostępności wind, podjazdów, specjalnych miejsc parkingowych, przystosowania toalet, modyfikacji w obrębie bezpośredniego miejsca pracy itp. Specjalne wyposażenie umożliwiające pracę respondenta także mogło mieć różny charakter. Mogły to być np. drukarki drukujące w alfabecie braille'a, urządzenia przetwarzające głos itp.
- **korzystanie ze specjalnych warunków pracy umożliwiających pracę** dotyczyło zarówno osób pracujących jak i niepracujących. Osoby pracujące odnosiły się do faktycznej sytuacji z jaką mają do czynienia w swojej pracy, natomiast niepracujące do sytuacji hipotetycznej. Specjalne warunki pracy mogły odnosić się np. do sposobu wykonywania bądź charakteru pracy respondenta (praca siedząca, telepraca, możliwość wykonywania pracy w domu, praca niewymagająca dźwigania ciężkich przedmiotów, praca na świeżym powietrzu itp.), wymiaru czasu pracy (niższy wymiar czasu pracy, elastyczne godziny pracy), nie dotyczyły natomiast technicznych rozwiązań umożliwiających pracę.

METHODOLOGICAL NOTES ¹

The survey *Employment of disabled people* was carried out in the second quarter of 2011 as the module survey of the Labour Force Survey (LFS). The module survey is an additional survey carried out alongside the core survey allowing to extend the scope of the information obtained in the main survey. The LFS module surveys are devoted to particular labour market issues and are carried out once (or periodically) on the sample of dwellings to the LFS conducted in a particular quarter.

The core *Labour Force Survey* (LFS) and the module survey *Employment of disabled people* were carried out with the use of the sample survey method that allows generalization of the results over the general population (population of Poland² aged 15 years and more for the LFS; population of Poland aged 15-64 years for the presented module survey). The applied continuous observation method (mobile survey week)³ allows to present the situation on the labour market during the entire quarter.

The selection of the sample to the LFS survey is carried out according to the principles of the two-stage sampling. The first-stage sampling units are census units called census clusters in urban areas, while in rural areas they comprise census enumerations districts. The second-stage sampling units are dwellings. The selections of the first-stage sampling units and dwellings is carried out on the basis of the National Official Register Territorial Division of the Country, including, i.a. the list of territorial statistical units and the address register of dwellings aggregated in accordance with particular census clusters and census enumeration districts.

The Labour Force Survey is carried out with the use of two questionnaires:

- **ZG Household File** – assigned to each household recorded in the surveyed dwellings;
- **ZD** questionnaire completed for each person aged 15 years and more, a member of the household in the selected dwelling, present in the household or absent for duration no longer than 3 months.

The ZD questionnaire includes questions concerning the situation in respect to the respondent's economic activity in the reference week, i.e. the fact of performing work, being unemployed or economically inactive, occupational history, job searching, and also additional information including, i.a. education and training.

¹ The detailed information concerning the Labour Force Survey methodology are presented in the quarterly CSO publication *Labour Force Survey in Poland*, available online on the website: http://www.stat.gov.pl/gus/praca_wynagrodzenia_PLK_HTML.htm

² The population of Poland in the LFS (and its modules) refers to the category of the actually resident population excluding the population staying outside the dwellings who is not the survey subject (i.e. the population living in institutional households, such as: workers' lodging-houses, students' dormitories, boarding-schools, army barracks, social welfare homes, etc.).

³ The mobile survey week means dividing the quarterly sample of the selected to the survey dwellings into 13 separate subsamples of the same size appointed for the surveying in each of the successive weeks of a quarter.

The data on the Polish population (population aged 15 years and more) **coming from the balances prepared on the basis of the National Census on Population and Housing 2002** have been used for generalization of the results.

The survey *Employment of disabled people* was carried out with the use of the **additional ZD-K questionnaire** addressed **exclusively to persons born in the years 1946-1996 members of the households in the dwellings sampled to the Labour Force Survey for whom the ZD questionnaire was completed.**

Basic LFS definitions applied in the second quarter of 2011

The LFS methodology is based on the definitions of economically active population, the employed and unemployed, adopted by the Thirteenth International Conference of Labour Statisticians in October 1982, recommended for the use by the International Labour Organization. The survey concentrates on the situation from the point of view of economic activity of the population, i.e. the fact of performing work, being unemployed or economically inactive in the reference week.

Economically active population (or labour force) include all persons considered as employed or unemployed according to the following definitions.

The employed are all persons aged 15 years or more who during the reference week:

- performed for at least one hour any work generating pay or income, i.e. were employed as paid employees, worked on their own (or leased) agricultural farm, or conducted their own economic activity outside agriculture, assisted (without pay) in conducting family agricultural farm or family economic activity outside agriculture,
- had work but did not perform it:
 - due to sickness, maternity leave or vacation,
 - due to other reasons, but duration of the break in employment did not exceed 3 months or was longer than 3 months in case when these persons were paid employees and received during that period at least 50% of the hitherto earnings⁴.

According to the international standards, apprentices who entered the occupational training or occupational preparation contract with a private or public employer are also counted among **the employed**, providing that they receive remuneration.

Because of the survey methodological assumptions, **the number of the employed obtained through the LFS does not cover some categories of persons who are registered as employed in the establishment surveys**, i.a.: employees living in lodging-houses for workers and employees working abroad for their Polish employers.

⁴ The condition has been added to the definition of the employed since the first quarter of 2006.

The population of the employed is divided into persons **working full-time and part-time**. Subpopulations of persons working full-time or part-time are specified on the basis of the respondent's declaration regarding his/her main job.

The employees in the **public sector** include persons employed in the state-owned units or units owned by the territorial self-government.

Among persons employed in the **private sector** are included self-employed persons (employers and own-account workers without employees), contributing family workers and employees hired by natural persons or in other private sector units.

In compliance with the Eurostat recommendations the population of the **unemployed** has been limited to persons aged 15-74 years since the first quarter of 2001. The unemployed are persons who simultaneously meet three conditions:

- during the reference week were not employed (in accordance with the above definition),
- were actively looking for work, i.e. for over 4 weeks (the reference week being the fourth one) had been involved in concrete actions aimed at finding a job,
- were ready (able) to take up work within two weeks after the reference week.

Persons who were not seeking work because they had already found a job and were only waiting to start work within the period no longer than 3 months and they were available for this job are also included in the category of the **unemployed**⁵.

Economically inactive population, i.e. persons outside the labour force, comprise all persons aged 15 years and more who were not classified as employed or unemployed, i.e. persons who in the reference week:

- did not work and were not job-seekers,
- did not work and were job-seekers, but were not ready (able) to start work within two weeks after the reference week,
- did not work and were not job-seekers because they had found a job and they were waiting to start in the period:

- longer than 3 months,

- no longer than 3 months, but they were not able to take up work (since 2004).

Classification of the status in employment is based on the *International Classification of Status in Employment (ICSE)*. It specifies the following categories of the employed:

- **self-employed person** – a person who conducts his/her own economic activity, in which

⁵ Until the end of 2003, the ability to take a job was not included in the definition of the unemployed.

- **employer** – a person who conducts his/her own economic activity and employs at least one paid employee,
- **own-account worker without employees** – a person who conducts his/her own economic activity and does not hire any employees,
- **employee** – a person employed on the basis of employment contract by a public or private employer,
- **contributing family worker** – a person who helps without agreed upon remuneration in conducting family economic activity.

Among **employees** are also included persons performing outwork and apprentices with whom enterprises or natural persons signed a contract for occupational training or learning skills for a particular job (if they receive a payment). Also agents in all systems of agencies are included in the **category of self-employed persons** (since 2004).

The information on **occupations performed** by the employed in their main job (and occupations performed by unemployed persons in their last job) is presented in accordance with the **Classification of Occupations and Specialities** introduced by a decree of the Minister of Economy and Labour dated 8th December 2004 (Journal of Laws No. 265, item 2644), and by a decree of the Minister of Labour and Social Policy dated 1st June 2007 (Journal of Laws No. 106, item 728) amending a decree on classifications and specialities for labour market needs and the scope of its applications. The classification is based on the “*International Standard Classification of Occupations ISCO-1988*”, recommended by the International Labour Organization⁶.

Among persons regarded as disabled according to the legal criterion are counted persons aged 16 lat who had the valid **certificate of disability** or inability to work. There are specified three degrees of disability:

- severe degree of disability or equivalent – covers persons who have been granted the 1st group of disability or certificate of total inability to work and independent existence,
- moderate degree of disability or equivalent – covers persons who have been granted the 2nd group of disability or certificate of total inability to work,
- minor degree of disability or equivalent – covers persons who have been granted the 3rd group of disability or certificate of partial inability to work or certificate of inability to work on an agricultural farm.

Characteristics of the module survey *Employment of disabled people*

⁶ Since the first quarter of 2011, the LFS data have been presented on the basis of the new Classification of Occupations and Activities 2010 introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy dated 27th of April 2010 (Journal of Laws No. 82, item 537).

The survey *Employment of disabled people* was included in *The programme of statistical surveys of official statistics* for the year 2011, which provided a legal basis for its implementation. In addition, the survey is mentioned in the Programme of *ad hoc* modules for the *Labour Force Survey*, which is to be carried out in the European Union Member States in the years 2010 – 2012 (Commission Regulation No. 365/2008 of April 23, 2008). The law introducing the above mentioned module survey in the EU countries is the European Commission Regulation No. 317/2010 of April 16, 2010.

The main objective of the module survey *Employment of disabled people* carried out in each of the Community Member States is collecting “A comprehensive and comparable set of data on employment of persons with disabilities (...) in order to monitor progress towards the implementation of Article 27 of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities (concerning work and employment) and the objectives of the European Employment Strategy, the European Disability Strategy as well as to measure the evolution of labour market participation of persons with disabilities”⁷.

The more detailed goals of the survey indicate the use of its results for the analysis on:

- type of health conditions suffered by the respondents,
- character of disability,
- impact of disability on the number of hours worked during a week,
- impact of disability on the type of performed work,
- the need of a disabled person to use special equipment or assistance in performing work,

Similarly to the core *Labour Force Survey*, the module survey was carried out through statistical offices of all voivodships, whereas the outcome data were compiled by the Statistical Computing Centre.

The survey subject were persons born in the years 1946-1996 (i.e. aged 15-64 lat at the moment of the survey), members of the households in the dwellings selected for the survey, for whom the ZD questionnaire was completed. The survey was carried out with the use of the additional ZD-K questionnaire, completed for 66 373 persons, which after generalization resulted in the population of 26 653 thousand persons. About 6% of the persons who participated in the core LFS and refused to participate in the module.

The presented module survey is the successive survey undertaking the subject of disabled people in the context of the labour market. Previously the surveys under the same title were carried out in the years 1995 and 2000. They were based entirely on the national methodology and concerned exclusively persons who held legally granted certificate of the degree of disability or inability to work. The current survey does not refer in a direct way to the previous editions – it was carried out entirely on the basis of the European Commission

⁷ European Commission Regulation No. 317/2010 of 16th April 2010, p. 1.

recommendations. As it concerned biological disability, the comparability of its results with the results of the previous surveys is significantly limited.

Comments to the analytical part

All references to persons with diseases or suffering health conditions or with difficulties in basic abilities in the analytical part of the presented paper always concern **longstanding** diseases and health conditions or difficulties in basic abilities, **i.e. lasting for at least 6 months**.

Comments to the tables

In some tables the data, when summed up, may give a different total than the number in the column "TOTAL". This is due to the rounding-off done after generalizing results of the survey.

Due to the fact that the survey was carried out with the use of the sample survey method, the data should be dealt with carefully in cases where divisions that are more detailed were applied and where figures are lower than 15 thousand. In cases where, after generalization of the sample results, the numbers are estimated below 5 thousand, they were replaced by points ("•"), which means that the value may not be displayed because of high sampling error (low precision of the results).

Regarding tables 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 22, 28

The survey concerned **only** health conditions or diseases that have lasted (or are likely to last) **for at least 6 months**. Therefore, temporary health problems, e.g. a respiratory tract infection, sprained ankle, broken leg, etc., were not considered (unless their effects lasted longer than 6 months). The mentioned health conditions and diseases **did not have to be** diagnosed and confirmed by a physician.

Respondents could declare two health conditions or diseases and decide which one is more important. Therefore, **in tables 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 22, 28** the sum of particular categories describing health conditions or diseases varies from the figure "total".

In table **2** only the diseases and health conditions considered as the main (most severe) by the respondents are included.

Table 3 concerns diseases and health conditions mentioned by the respondents as the secondary ones.

Regarding tables 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 23, 29

The survey concerned only **longstanding** difficulties, i.e. such difficulties that have lasted or are likely to last for **at least 6 months**. These difficulties could be caused by the previously

mentioned diseases (e.g. persons declaring breathing problems could have difficulty with climbing stairs), but they could also be entirely independent.

Respondents could mention two types of difficulties in basic activities and declare which one is more important for them. Therefore, in **tables 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 23, 29** the sum of particular categories describing types of difficulties in basic activities varies from the figure “total”.

Table 11 concerns difficulties in basic activities mentioned by the respondents as the main ones and the secondary ones.

In tables 5 and 13 were not included persons who refused to answer the question about the degree of disability, therefore determination whether they had certificate of the degree of disability was impossible – after generalization they amounted to 154 thousand persons

In tables between 18 and 23:

- limitation in **the number of hours** that the respondent can work during a week caused by health conditions or diseases or difficulties in basic activities concerned both employed and non-employed persons. The reference point was full-time working schedule. The reasons for choosing part-time work **had to be** in this case **a disease or difficulties** connected to this disease, and not, e.g. the necessity to look after other persons.

- limitation in **the type of work** that the respondent can do concerned both employed and non-employed persons. **It had to be caused by** diseases or difficulties in basic activities, and not, e.g. by lack of adequate qualifications. In case of employed persons limitation **did not have to** concern only currently performed work, it could also mean the work that respondents would like to perform (but could not because of the existing limitation).

- limitation in **possibility of getting** to and from work concerned both employed and non-employed persons. Due to diseases or difficulties in basic activities, respondents could have limited possibilities of getting to and from work. They could, e.g. have problems with access to buildings (high stairs, lack of lifts – in work or at home, lack of ramps for wheelchairs, etc.); require special transport (transport of disabled people in specially adjusted vehicles, lack of accessible busses), specialist equipment (wheelchair), need assistance of other people (the assistance of a guide in case of blind persons), etc.

In case of tables between 24 and 29:

- **special assistance needed in order to perform work** concerned both employed and non-employed persons. Employed persons referred to the actual situation in their workplaces, while non-employed persons referred to the hypothetical situation. The example may be deaf-mute persons who need a sign language interpreter in order to perform their work, or blind persons needing a guide.

- **the use/need of special equipment or workplace adaptations** concerned both employed and non-employed persons. Employed persons referred to the actual situation in their workplaces, while non-employed persons referred to the hypothetical situation. Workplace adaptations could concern, e.g. adaptations of building entrances to the needs of disabled people, accessible lifts, ramps, special parking places, accessible toilets, specially modified workstations and their surroundings, etc. Special equipment enabling the respondent's work could also have different character. It could be, e.g. adapted computers, Braille printers, voice synthesizers, etc.

- **the use/need of special working arrangements to enable work** concerned both employed and non-employed persons. Employed persons referred to the actual situation in their workplaces, while non-employed persons referred to the hypothetical situation. Special working arrangements may include, e.g. the way of performing work or the character of the respondent's work (sedentary work, teleworking, possibility to perform work at home, work not requiring carrying heavy loads, possibility to work at home, working outdoor, etc.), the number of working hours (part-time work, flexible hours of work). Technical solutions enabling work were not included among these arrangements.

ANALIZA WYNIKÓW BADANIA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE NA RYNKU PRACY W 2011 ROKU

WPROWADZENIE

Jedną z grup ludności, wymagającą stałego monitorowania – z punktu widzenia integracji społecznej, w tym także poprzez pracę – jest zbiorowość osób niepełnosprawnych. Niepełnosprawność jest jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata. Wynika to z powszechnego rozmiaru tego zjawiska. Osoby niepełnosprawne określa się jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej.

Ogromny procent osób niepełnosprawnych może pracować zawodowo, jednak w niektórych przypadkach niezbędne jest odpowiednie dostosowanie stanowiska pracy. Pracownicy niepełnosprawni mają pewne szczególne uprawnienia, np. krótszy dobowy czas pracy, prawo do dodatkowej przerwy w pracy, czy też dodatkowy urlop wypoczynkowy.

Mówiąc o osobach niepełnosprawnych należy brać pod uwagę nie tylko osoby z prawnie orzeczoną niepełnosprawnością, ale również wszystkie te osoby, które cierpią z powodu różnego rodzaju długotrwałych problemów zdrowotnych (niepełnosprawność biologiczna), a które stanowią grupę liczniejszą niż osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności.

Mając na względzie ogromną wagę problematyki osób niepełnosprawnych w kontekście ich aktywności zawodowej, Główny Urząd Statystyczny od wielu lat prowadzi obserwację tej grupy ludności w kwartalnym Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), przy czym zbiorowość osób niepełnosprawnych wyodrębniana jest z ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej na podstawie kryterium prawnego. Do osób niepełnosprawnych zalicza się osoby w wieku 16 lat i więcej, które mają przyznane orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy.

W II kwartale 2011 roku dodatkowo zrealizowano, łącznie z BAEL, tzw. badanie modułowe pod nazwą „Osoby niepełnosprawne na rynku pracy”. Podmiotem badania były osoby w wieku 15-64 lata, które cierpiały na długotrwałe dolegliwości zdrowotne lub choroby (trwające, lub według przewidywań, mogące trwać co najmniej 6 miesięcy) oraz osoby, którym wykonywanie podstawowych czynności sprawiało duże trudności w życiu codziennym (trudności długotrwałe, tj. takie, które trwały lub – według przewidywań – mogły trwać minimum 6 miesięcy). Tak więc badaniem modułowym objęto wszystkie osoby biologicznie niepełnosprawne, w tym także posiadające orzeczenie o niepełnosprawności.

Z badawczego punktu widzenia obie grupy niepełnosprawnych – wyodrębnione na podstawie kryterium prawnego oraz na podstawie subiektywnego odczucia respondenta – są niezwykle ważne dla właściwej diagnozy ich sytuacji na rynku pracy.

Zważywszy, iż osoby niepełnosprawne, będące w wieku 16 lat i więcej, mające przyznane orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy, są wyodrębniane w kwartalnych publikacjach BAEL, tytułem wprowadzenia przedstawiono najważniejsze informacje charakteryzujące tę grupę ludności.

W II kwartale 2011 roku, według BAEL, zbiorowość osób niepełnosprawnych (według kryterium prawnego) liczyła 3.402 tys. i stanowiła 10,7% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. Liczba niepełnosprawnych mężczyzn była niewiele większa od liczby niepełnosprawnych kobiet i wynosiła 1.722 tys. wobec 1.680 tys. kobiet, co stanowiło odpowiednio: 50,6% i 49,4% ogółu niepełnosprawnych. Zdecydowana większość osób niepełnosprawnych mieszkała w miastach – 2.139 tys., tj. 62,9%, wobec 1.263 tys. (37,1%) mieszkających na wsi.

Osoby niepełnosprawne, to przede wszystkim osoby starsze, w wieku 65 lat i więcej (33,7% ogółu niepełnosprawnych) oraz 55-64 lata (32,3%). Widoczne jest, iż wraz z wiekiem odsetek osób niepełnosprawnych w sposób wyraźny zwiększa się. Udział młodszych kategorii wiekowych w ogólnej liczbie osób niepełnosprawnych jest już znacznie niższy – osoby w wieku 45-54 lata stanowiły 17,8% ogółu niepełnosprawnych, w wieku 35-44 lata 6,8%, 25-34 lata 6,3% i 16-24 lata 3,1%.

Osoby niepełnosprawne najlepiej wykształcone, tj. z wykształceniem wyższym, stanowiły najmniej liczną grupę – 6,6% ogółu niepełnosprawnych, a osoby o najniższym poziomie wykształcenia, tj. gimnazjalnym bądź niższym – najliczniejszą, tj. 34,8% ogółu. Znacząca liczba niepełnosprawnych legitymowała się wykształceniem zasadniczym zawodowym – 31,2% ogółu, co 5-ty niepełnosprawny miał wykształcenie policealne i średnie zawodowe, a 7,4% ogółu – średnie ogólnokształcące.

Wśród osób niepełnosprawnych, 932 tys., tj. 27,4% posiadało orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności lub równoważne, 1.385 tys., tj. 40,7% posiadało orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub równoważne, a 1.085 tys., tj. 31,9% – orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności lub równoważne.

Aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych różniła się zasadniczo od aktywności zawodowej ogółu ludności.

Tabl.1.1 Podstawowe wskaźniki dla ludności ogółem oraz osób niepełnosprawnych (według kryterium prawnego)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ludność ogółem	Osoby niepełnosprawne
	w %	
Współczynnik aktywności zawodowej w %	56,0	17,2
Wskaźnik zatrudnienia w %	50,7	14,8
Stopa bezrobocia w %	9,5	13,7

Współczynnik aktywności zawodowej oraz wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych był ponad trzykrotnie niższy niż ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej, natomiast stopa bezrobocia była niemal o połowę wyższa. Najniższy współczynnik aktywności zawodowej, jak również wskaźnik zatrudnienia, zanotowano, co oczywiste, wśród osób o znacznym stopniu niepełnosprawności – odpowiednio 4,7% i 4,0%; jednocześnie w tej grupie najwyższa była stopa bezrobocia – 18,2%. Wśród osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wyżej wymienione wskaźniki wyniosły odpowiednio: 17,9%, 15,7%, 12,5%, a wśród osób o lekkim stopniu niepełnosprawności – 26,9%, 23,0% i 14,4%. Współczynnik zatrudnienia wśród niepełnosprawnych mężczyzn wynosił 17,7%, a wśród niepełnosprawnych kobiet 11,9%. W miastach i na wsi wskaźnik ten kształtował się na podobnym poziomie – było to odpowiednio 15,1% i 14,4%.

Poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych różnicuje w sposób znaczący stopień ich aktywności na rynku pracy – współczynnik aktywności zawodowej wśród osób z wykształceniem wyższym wynosił 34,7%, natomiast w przypadku osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym osiągnął poziom 7,3%. Podobnie kształtowały się różnice w przypadku wskaźnika zatrudnienia – u osób najlepiej wykształconych wynosił on 30,7%, natomiast u osób o najniższym poziomie wykształcenia było to 6,3%.

Spośród 504 tys. pracujących niepełnosprawnych, większość pracowała w pełnym wymiarze czasu pracy – 350 tys., tj. ok. 70%.

Ponad 70% pracujących niepełnosprawnych pracowało w charakterze pracowników najemnych, głównie w sektorze prywatnym, a ponad 23%, to pracujący na własny rachunek. Najliczniejsza grupa osób niepełnosprawnych pracowała w przetwórstwie przemysłowym (104 tys.) i niemal równie liczna w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (102 tys.).

Bezrobotni niepełnosprawni, to grupa licząca 80 tys. osób, wśród których 41 tys. chciało powrócić do pracy po przerwie, a 29 tys. straciło pracę.

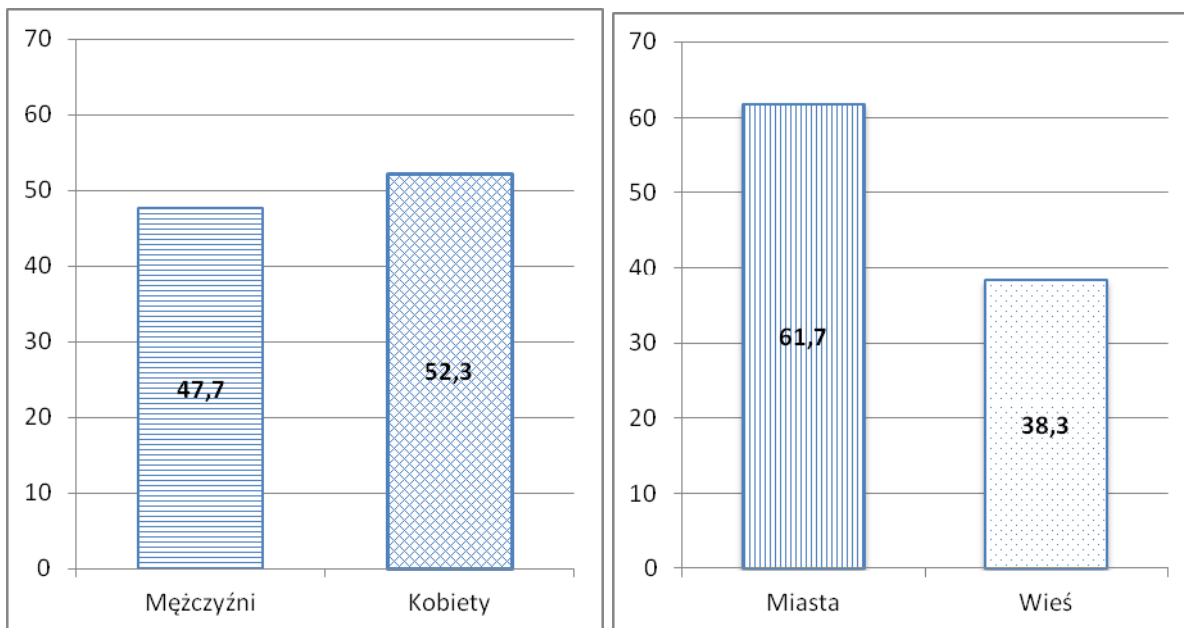
Jak nadmieniono wyżej, w **badaniu modułowym dotyczącym osób niepełnosprawnych** na rynku pracy, przeprowadzonym w II kwartale 2011 roku, obserwacją objęto wszystkie osoby niepełnosprawne (tzn. odczuwające długotrwałe dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności), będące w wieku 15-64 lata. W tej zbiorowości osoby niepełnosprawne według kryterium prawnego stanowiły 38%.

W dalszej części analizy przedstawione zostały wyniki badania modułowego, które m.in. pozwolą na diagnozę: czy długotrwałe dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności stanowią przyczynę ograniczenia liczby godzin pracy, bądź rodzaju wykonywanej pracy, czy stanowią barierę w docieraniu do miejsca pracy, czy stwarzają konieczność zapewnienia specjalnych warunków umożliwiających pracę.

1. Ogólna charakterystyka osób cierpiących z powodu dolegliwości zdrowotnych lub chorób albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności

Zbiorowość osób w wieku 15-64 lat, chorych lub odczuwających długotrwałe dolegliwości zdrowotne albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, liczyła w II kwartale 2011 roku 5684 tysięcy osób. Były to w większości kobiety (52,3%) oraz mieszkańcy miast (61,7%).

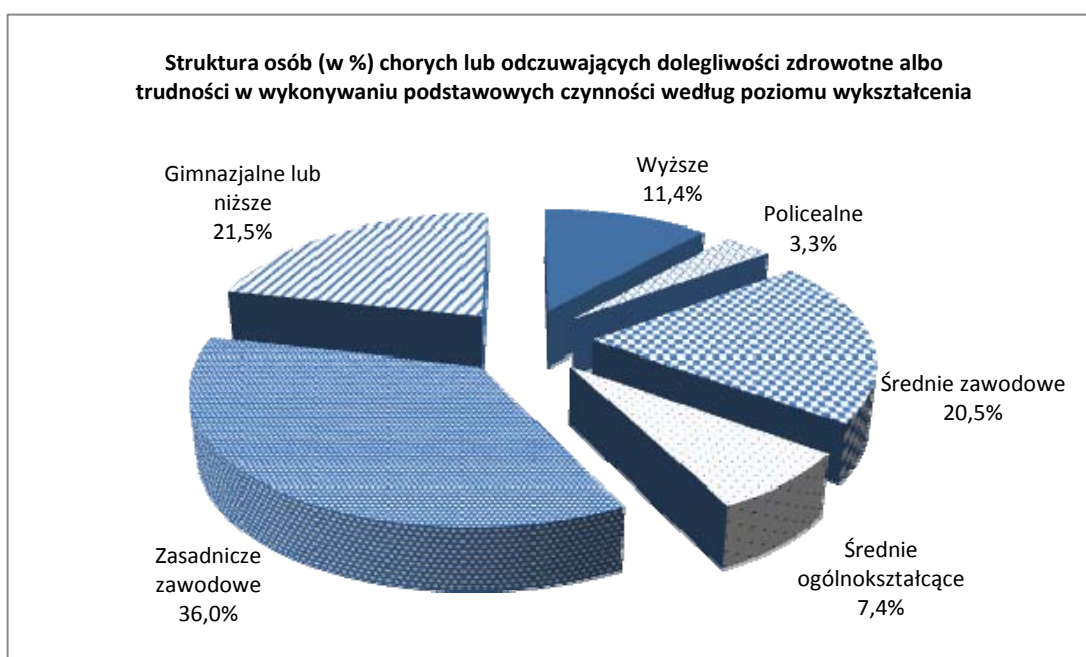
Struktura osób (w %) chorych lub odczuwających dolegliwości zdrowotne albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności według płci oraz miejsca zamieszkania

Osoby te, to przede wszystkim osoby starsze, będące w wieku 55-64 lat – stanowiły one ponad 46% wszystkich odczuwających dolegliwości zdrowotne bądź mających trudności w wykonywaniu podstawowych czynności. Osób młodych było znacznie mniej – zaledwie co 20 osoba (5,2%) w wymienionej zbiorowości była wieku 15-24 lat.

Struktura mężczyzn i kobiet według wieku nie różniła się w sposób znaczący, jednak warto odnotować, iż wśród mężczyzn należących do omawianej populacji było stosunkowo więcej osób młodych, będących w wieku 15-34 lata niż wśród kobiet – odpowiednio 15,9% wobec 13,2%. Odwrotnie natomiast wyglądała sytuacja wśród osób będących w wieku 45-64 lata – kobiet chorujących było relatywnie więcej niż mężczyzn – odpowiednio 74,6% i 71,3%.

Osoby chore lub odczuwające dolegliwości zdrowotne albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności charakteryzowały się niskim poziomem wykształcenia – ponad połowa z nich (57,5%) posiadała wykształcenie co najwyżej zasadnicze zawodowe (wśród ogółu osób w wieku 15 – 64 lat było to odpowiednio 44,4 %).

Wśród osób chorych lub odczuwających dolegliwości zdrowotne albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności przeważały osoby bierne zawodowo. Stanowiły one 54,3% omawianej populacji. Udział pracujących wynosił 40,7%, natomiast bezrobotnych 5,0%.

Osoby pracujące to najczęściej *rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy*. Do tej grupy należało 17,9% zbiorowości pracujących. W dalszej kolejności byli to *robotnicy przemysłowi*

i rzemieślnicy (14,1%), pracownicy usług i sprzedawcy (14,0%) oraz specjaliści (13,5%). Biorąc pod uwagę charakter wykonywanych zawodów najliczniejsza grupa pracowała w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (19,0%), a także przetwórstwie przemysłowym (18,3%) oraz handlu i naprawie pojazdów samochodowych (11,2%).

2. Osoby cierpiące na długotrwałe dolegliwości zdrowotne lub choroby

Długotrwałe dolegliwości lub choroby, o których będzie mowa w tym rozdziale, to takie schorzenia, które trwają lub przewiduje się, że będą trwałe co najmniej 6 miesięcy. Równocześnie schorzenia te, odczuwane przez respondenta, nie muszą być zdiagnozowane i potwierdzone przez lekarza. Niektóre osoby cierpią na więcej niż jedno schorzenie i zgodnie z metodyką badania modułowego, każda z badanych osób mogła wymienić maksymalnie 2 choroby oraz określić stopień ich ważności. W sumie ponad 5,6 mln osób wskazało na ok. 8,3 mln długotrwałych dolegliwości zdrowotnych lub chorób.

W oparciu o wyniki badania możemy stwierdzić, że ok. 79% osób w wieku 15-64 lat nie cierpiało na żadne długotrwałe choroby lub dolegliwości zdrowotne.

Spośród długotrwałych problemów zdrowotnych najczęściej wymienianymi były dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia – tego typu schorzenia dotknęły 1.841 tys. osób, tj. 6,9% ogółu ludności w wieku 15-64 lata. W drugiej kolejności były to dolegliwości lub choroby pleców lub szyi, w tym zapalenie stawów lub reumatyzm – zadeklarowało je 1.647 tys. osób, tj. 6,2% ogółu. Innego typu schorzenia występowały u mniej niż po 5% populacji.

Wymienione wyżej choroby najczęściej pojawiały się wśród osób starszych. I tak: spośród cierpiących na dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia ponad 63% było w wieku 55-64 lata, a ponad 25% w wieku 45-54 lata, natomiast spośród uskarżających się na dolegliwości lub choroby pleców lub szyi, w tym zapalenie stawów lub reumatyzm, około połowa osób była w wieku 55-64 lata, a ok. 30% w wieku 45-54 lata.

Warto tu wspomnieć o schorzeniach, które wprawdzie dotyczą mniejszą liczbę osób, ale stosunkowo często pojawiają się wśród ludzi młodych. Jednym z nich jest trudność z uczeniem się, np. dysleksja, dyskalkulia, upośledzenie umysłowe – niemal 36% osób dotkniętych tymi schorzeniami było w wieku 15-24 lat; spośród chorych na padaczkę ponad 20% była w wieku 15-24 lata, również w tym wieku było ok. 9% osób mających inne problemy psychiczne, w tym schizofrenię, fobie, anoreksję, bezsenność, a także osób mających dolegliwości lub choroby w obrębie klatki piersiowej lub układu oddechowego, w tym astmę i zapalenie oskrzeli.

Tabl.2.1. Osoby w wieku 15-64 lata według cech społeczno-demograficznych i rodzaju długotrwałej dolegliwości zdrowotnej lub choroby

Wyszczególnienie	Ogółem		Mężczyźni	Kobiety
	w tys.	w %		
OGÓŁEM	26653	100,0	49,5	50,5
Dolegliwości lub choroby rąk lub dłoni (w tym zapalenie stawów lub reumatyzm)	442	100,0	39,4	60,6
Dolegliwości lub choroby nóg lub stóp (w tym zapalenie stawów lub reumatyzm)	941	100,0	45,4	54,6
Dolegliwości lub choroby pleców lub szyi (w tym zapalenie stawów lub reumatyzm)	1647	100,0	46,6	53,4
Nowotwór	187	100,0	41,2	58,8
Dolegliwości lub choroby skóry, w tym reakcje alergiczne oraz ciężkie zniekształcenia i zeszpecenia	203	100,0	47,3	52,7
Dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia	1841	100,0	49,4	50,6
Dolegliwości lub choroby w obrębie klatki piersiowej lub układu oddechowego, w tym astma i zapalenie oskrzeli	411	100,0	52,6	47,4
Dolegliwości lub choroby żołądka, wątroby, nerek lub układu trawiennego	424	100,0	47,2	52,8
Cukrzyca	368	100,0	49,7	50,3
Padaczka (w tym napady padaczkowe)	82	100,0	61,0	39,0
Silne bóle głowy, np. migrena	252	100,0	25,0	75,0
Trudności z uczeniem się (niezdolność do czytania, poprawnego pisanie, liczenia), np. dysleksja, dyskalkulia, upośledzenie umysłowe	131	100,0	55,7	44,3
Przewlekłe stany lękowe	43	100,0	44,2	55,8
Depresja	122	100,0	39,3	60,7
Inne problemy psychiczne, nerwowe lub emocjonalne (w tym schizofrenia, fobie, anoreksja, bezsenność)	251	100,0	55,0	45,0
Inne choroby postępujące (w tym stwardnienie rozsiane, HIV, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona)	59	100,0	42,4	57,6
Inne długotrwałe problemy zdrowotne	1056	100,0	50,0	50,0
Brak długotrwałych dolegliwości zdrowotnych lub chorób	21040	100,0	50,0	50,0

Jak wynika z powyższego zestawienia, znacznie więcej kobiet niż mężczyzn odczuwało dolegliwości objawiające się silnymi bólami głowy, w tym migrenowymi, znacznie więcej z nich „dotykała” depresja, czy też dolegliwości lub choroby rąk lub dłoni, w tym zapalenie stawów lub reumatyzm. Natomiast mężczyźni częściej niż kobiety chorowali na padaczkę, mieli trudności z uczeniem się (dysleksja, dyskalkulia, upośledzenie umysłowe), a także cierpieli na różnego rodzaju problemy psychiczne, nerwowe lub emocjonalne, w tym schizofrenię, fobie.

Warto przyrzeć się w jakim stopniu z poszczególnymi schorzeniami, które respondenci uznali za najważniejsze odczuwane dolegliwości wiązała się niepełnosprawność według kryterium prawnego, czyli posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności.

Analizując dane zawarte w Tabl. 2.2 widać, że stosunkowo najczęściej orzeczenie o niepełnosprawności przyznawano osobom, które miały trudności z uczeniem się, do której zaliczono m.in. upośledzenie umysłowe – 76,6% osób z tej grupy posiadało orzeczenie o niepełnosprawności, w większości o znacznym stopniu niepełnosprawności lub równoważne. Niemal równie często orzeczenia o niepełnosprawności posiadały osoby chore na choroby postępujące, takie jak: stwardnienie rozsiane, HIV, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona (76,5%), a także na inne choroby psychiczne, nerwowe lub emocjonalne (75,2%). Także osoby chore na padaczkę w większości posiadały orzeczenie o niepełnosprawności (69,2%).

Posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności zdecydowanie najmniej powiązane było natomiast z dolegliwościami lub chorobami skóry (w tym reakcjami alergicznymi oraz ciężkimi zniekształceniami i zeszpeceniami) oraz kategorią chorób związanych z silnymi bólami głowy – wśród osób, które wymieniły ten rodzaj schorzeń prawnie przyznane orzeczenie o stopniu niepełnosprawności posiadało odpowiednio 8 i 19%. Także wśród osób cierpiących na dolegliwości lub choroby żołądka, wątroby, nerek lub układu trawiennego, dolegliwości lub choroby pleców lub szyi (w tym zapalenie stawów lub reumatyzm) oraz cukrzycę stosunkowo niewielki odsetek charakteryzował się niepełnosprawnością w sensie prawnym – kształtował się on na poziomie 25 – 34%.

Tabl. 2.2. Osoby niepełnosprawne w wieku 15-64 lata według stopnia niepełnosprawności i rodzaju **najważniejszej** długotrwałej dolegliwości zdrowotnej lub choroby

Wyszczególnienie a – w tys. b – w %		Ogółem	W tym osoby posiadające orzeczenie o:		
			znacznym	umiarkowanym	lekkim
			stopniu niepełnosprawności lub równoważne		
OGÓŁEM	a	5616	445	911	807
	b	100,0	7,9	16,2	14,4
<i>w tym:</i>					
Dolegliwości lub choroby rąk lub dłoni (w tym zapalenie stawów lub reumatyzm)	a	279	23	35	41
	b	100,0	8,2	12,5	14,7
Dolegliwości lub choroby nóg lub stóp (w tym zapalenie stawów lub reumatyzm)	a	547	54	96	80
	b	100,0	9,9	17,6	14,6
Dolegliwości lub choroby pleców lub szyi (w tym zapalenie stawów lub reumatyzm)	a	1188	33	159	180
	b	100,0	2,8	13,4	15,2
Nowotwór	a	165	30	36	21
	b	100,0	18,2	21,8	12,7
Dolegliwości lub choroby skóry, w tym reakcje alergiczne oraz ciężkie zniekształcenia i zeszpecenia	a	149	1	5	6
	b	100,0	0,7	3,4	4,0
Dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia	a	1340	72	201	196
	b	100,0	5,4	15,0	14,6
Dolegliwości lub choroby w obrębie klatki piersiowej lub układu oddechowego, w tym astma i zapalenie oskrzeli	a	273	11	46	38
	b	100,0	4,0	16,8	13,9
Dolegliwości lub choroby żołądka, wątroby, nerek lub układu trawiennego	a	242	12	30	20
	b	100,0	5,0	12,4	8,3
Cukrzyca	a	242	9	39	33
	b	100,0	3,7	16,1	13,6
Padaczka (w tym napady padaczkowe)	a	65	12	20	13
	b	100,0	18,5	30,8	20,0
Silne bóle głowy, np. migrena	a	121	3	9	11
	b	100,0	2,5	7,4	9,1
Trudności z uczeniem się (niezdolność do czytania, poprawnego pisania, liczenia), np. dysleksja, dyskalkulia, upośledzenie umysłowe	a	94	43	24	5
	b	100,0	45,7	25,5	5,3
Przewlekłe stany lękowe	a	14	-	6	1
	b	100,0	0,0	42,9	7,1
Depresja	a	70	5	13	12
	b	100,0	7,1	18,6	17,1
Inne problemy psychiczne, nerwowe lub emocjonalne (w tym schizofrenia, fobie, anoreksja, bezsenność)	a	161	40	59	22
	b	100,0	24,8	36,6	13,7
Inne choroby postępujące (w tym stwardnienie rozsiane, HIV, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona)	a	51	21	11	7
	b	100,0	41,2	21,6	13,7
Inne długotrwałe problemy zdrowotne	a	615	77	123	121
	b	100,0	12,5	20,0	19,7

Wśród osób niepełnosprawnych biologicznie przeważały osoby bierne zawodowo – było tak w przypadku wszystkich wymienionych długotrwałych dolegliwości zdrowotnych lub chorób.

Poniższe zestawienie pokazuje jaki status na rynku pracy miały osoby cierpiące na długotrwałe schorzenia.

Tabl.2.3. Osoby w wieku 15-64 lata według statusu na rynku pracy i rodzaju długotrwałej dolegliwości zdrowotnej lub choroby

Wyszczególnienie	Ogółem	Pracujący	Bezrobotni	Bierni
	w tys.			
OGÓŁEM	26653	15979	1696	8979
<i>w tym:</i>				
Dolegliwości lub choroby rąk lub dłoni (w tym zapalenie stawów lub reumatyzm)	442	176	17	250
Dolegliwości lub choroby nóg lub stóp (w tym zapalenie stawów lub reumatyzm)	941	344	40	556
Dolegliwości lub choroby pleców lub szyi (w tym zapalenie stawów lub reumatyzm)	1647	754	85	807
Nowotwór	187	56	6	123
Dolegliwości lub choroby skóry, w tym reakcje alergiczne oraz ciężkie zniekształcenia i zeszpecenia	203	102	15	86
Dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia	1841	683	71	1087
Dolegliwości lub choroby w obrębie klatki piersiowej lub układu oddechowego, w tym astma i zapalenie oskrzeli	411	163	28	220
Dolegliwości lub choroby żołądka, wątroby, nerek lub układu trawiennego	424	181	29	215
Cukrzyca	368	122	17	229
Padaczka (w tym napady padaczkowe)	82	10	9	63
Silne bóle głowy, np. migrena	252	117	11	124
Trudności z uczeniem się (niezdolność do czytania, poprawnego pisania, liczenia), np. dysleksja, dyskalkulia, upośledzenie umysłowe	131	.	.	119
Przewlekłe stany lękowe	43	.	.	31
Depresja	122	30	13	79
Inne problemy psychiczne, nerwowe lub emocjonalne (w tym schizofrenia, fobie, anoreksja, bezsenność)	251	42	8	202
Inne choroby postępujące (w tym stwardnienie rozsiane, HIV, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona)	59	11	-	48
Inne długotrwałe problemy zdrowotne	1056	365	50	641

Długotrwałe dolegliwości zdrowotne lub choroby dotyczyły pracujących w różnych zawodach, jednak przy poszczególnych dolegliwościach często powtarzały się te same grupy zawodowe. I tak: najczęściej chorób rąk lub dłoni zanotowano wśród *rolników, ogrodników, leśników i rybaków*, a w drugiej kolejności – wśród *pracowników przy pracach prostych*. Choroby nóg lub stóp wystąpiły przede wszystkim wśród *rolników, ogrodników, leśników i rybaków*, a w drugiej kolejności – wśród *robotników przemysłowych i rzemieślników*. Choroby pleców lub szyi ponownie w największej ilości wystąpiły w grupie *rolników, ogrodników, leśników i rybaków*, a następnie wśród *pracowników usług osobistych i sprzedawców*. Nowotwory w największej ilości zanotowano wśród *specjalistów*, a także *robotników przemysłowych i rzemieślników*. Najwięcej chorób związanych z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia zaobserwowano wśród *rolników, ogrodników, leśników i rybaków*, a w drugiej kolejności – wśród *robotników przemysłowych i rzemieślników*. Choroby w obrębie klatki piersiowej lub układu oddechowego zanotowano głównie wśród *specjalistów i pracowników przy pracach prostych*, natomiast choroby żołądka, wątroby, nerek lub układu trawiennego wystąpiły głównie wśród *rolników, ogrodników, leśników i rybaków*, a w drugiej kolejności wśród *pracowników usług osobistych i sprzedawców*. Cukrzyca zaś występowała najczęściej wśród *robotników przemysłowych i rzemieślników*, a w drugiej kolejności – wśród *pracowników przy pracach prostych*.

Jak wynika z powyższego, dolegliwości zdrowotne lub choroby bardzo często dotyczyły *rolników, ogrodników, leśników i rybaków*, chociaż nie jest to najbardziej liczna z grup zawodowych wyodrębnionych wśród osób pracujących.

Jeżeli popatrzymy natomiast na poszczególne grupy zawodowe, to widać, iż: *przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy* najczęściej uskarżają się na dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia, specjaliści – na dolegliwości lub choroby pleców lub szyi, w tym zapalenie stawów lub reumatyzm, *technicy i inny średni personel oraz pracownicy biurowi* – na dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia, *pracownicy usług osobistych i sprzedawcy, rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy oraz operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń* – na dolegliwości lub choroby pleców lub szyi, w tym zapalenie stawów lub reumatyzm, natomiast *pracownicy przy pracach prostych* – w równym stopniu na dolegliwości lub choroby pleców lub szyi, w tym zapalenie stawów lub reumatyzm, jak i na dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia. Tak więc wśród wszystkich grup zawodowych najczęściej wymieniane były dwie grupy schorzeń: dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia oraz dolegliwości lub choroby pleców lub szyi, w tym zapalenie stawów lub reumatyzm.

3. Osoby odczuwające trudności w wykonywaniu podstawowych czynności

Poza pytaniami o dolegliwości zdrowotne i choroby, respondentów pytano także o to, czy mają trudności w wykonywaniu podstawowych czynności. Osoby badane miały możliwość zadeklarowania dwóch rodzajów trudności i wskazania najważniejszej z nich, przy czym brano pod uwagę jedynie trudności długotrwałe, tzn. takie, które trwały, bądź przewidywano, że będą trwały minimum 6 miesięcy.

Spośród osób będących w wieku 15-64 lata, 86,0% zadeklarowało, iż żadna czynność nie sprawia im trudności, natomiast pozostałe osoby wskazały głównie na trudności podczas podnoszenia i noszenia (7,0% populacji), trudności podczas chodzenia i wchodzenia po schodach (5,6%) oraz schylania się (4,0%).

Większość wymienionych czynności w podobnym stopniu sprawiała trudność zarówno mężczyznom, jak i kobietom oraz mieszkańcom miast i wsi.

Poniższe zestawienie prezentuje odsetki mężczyzn i kobiet, a także mieszkańców miast i wsi, którzy mają trudności w wykonywaniu podstawowych czynności.

Tabl. 3.1. Procentowy udział osób odczuwających trudności w wykonywaniu podstawowych czynności w populacji osób w wieku 15-64 lata według płci i miejsca zamieszkania

Rodzaje trudności w wykonywaniu podstawowych czynności	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
	w %				
Widzenie, nawet w okularach	1,2	1,2	1,3	1,3	1,1
Słyszenie, nawet z aparatem słuchowym	0,4	0,5	0,4	0,4	0,5
Chodzenie, wchodzenie po schodach	5,6	5,2	5,9	5,6	5,5
Siedzenie lub stanie	1,7	1,5	1,9	1,8	1,5
Zapamiętywanie, koncentrowanie się	1,4	1,5	1,3	1,3	1,6
Komunikowanie się, np. rozumienie lub bycie rozumianym	1,0	1,2	0,8	0,8	1,2
Sięganie po coś lub wyciąganie/rozciąganie się	0,8	0,7	0,9	0,7	0,8
Podnoszenie i noszenie	7,0	6,7	7,3	6,5	7,8
Schylanie się	4,0	3,7	4,4	3,6	4,8
Trzymanie, chwytanie lub obracanie	0,6	0,6	0,7	0,6	0,7

Jak wynika z powyższego, kobiety w większym stopniu niż mężczyźni odczuwały trudności podczas chodzenia i wchodzenia po schodach, podnoszenia i noszenia oraz schylania się, natomiast relatywnie więcej mężczyzn niż kobiet miało trudności z komunikowaniem się

(rozumieniem lub byciem rozumianym) oraz zapamiętywaniem i koncentrowaniem się. Wśród mieszkańców miast odnotowano nieznacznie większy udział osób odczuwających trudności z widzeniem, nawet w okularach oraz z siedzeniem lub staniem, natomiast wśród mieszkańców wsi relatywnie częściej niż wśród mieszkańców miast zanotowano trudności z podnoszeniem i noszeniem, ze schylaniem się, a także z komunikowaniem się oraz zapamiętywaniem i koncentrowaniem się.

Osoby mające trudności z wykonywaniem podstawowych czynności dość często mają przyznane orzeczenie o niepełnosprawności. Poniższe zestawienie pokazuje nam powiązanie występowania tych trudności z niepełnosprawnością w sensie prawnym.

Tabl. 3.2. Osoby w wieku 15-64 lata według stopnia niepełnosprawności i rodzaju **najważniejszej** z odczuwanych trudności w wykonywaniu podstawowych czynności

Wyszczególnienie a – w tys. b – w %		Ogółem	W tym osoby posiadające orzeczenie o:		
			znacznym	umiarkowanym	lekkim
			stopniu niepełnosprawności lub równoważne		
OGÓŁEM	a	3722	404	719	610
	b	100,0	10,9	19,3	16,4
w tym:					
Widzenie, nawet w okularach	a	266	37	43	37
	b	100,0	13,9	16,2	13,9
Słyszenie, nawet z aparatem słuchowym	a	78	8	22	19
	b	100,0	10,3	28,2	24,4
Chodzenie, wchodzenie po schodach	a	1180	161	259	202
	b	100,0	13,6	21,9	17,1
Siedzenie lub stanie	a	215	15	27	31
	b	100,0	7,0	12,6	14,4
Zapamiętywanie, koncentrowanie się	a	245	50	79	33
	b	100,0	20,4	32,2	13,5
Komunikowanie się, np. rozumienie lub bycie rozumianym	a	111	47	26	14
	b	100,0	42,3	23,4	12,6
Sięganie po coś lub wyciąganie/rozciąganie się	a	84	7	12	16
	b	100,0	8,3	14,3	19,0
Podnoszenie i noszenie	a	1078	58	189	189
	b	100,0	5,4	17,5	17,5
Schylanie się	a	387	15	44	54
	b	100,0	3,9	11,4	14,0
Trzymanie, chwytanie lub obracanie	a	78	6	18	15
	b	100,0	7,7	23,1	19,2

Posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności prawnej relatywnie najczęściej wiązało się z trudnościami z komunikowaniem się (np. rozumieniem lub byciem rozumianym) – 78,4%

osób odczuwających ten rodzaj trudności w codziennym funkcjonowaniu miało równocześnie przyznane orzeczenie o niepełnosprawności – najczęściej o znacznym stopniu niepełnosprawności lub równoważne. Również znaczący odsetek – 66,1% – osób mających trudności z zapamiętywaniem i koncentrowaniem się posiadało orzeczenie o niepełnosprawności. Z kolei najmniejszy odsetek przyznanych orzeczeń o niepełnosprawności miały osoby z trudnościami w schylaniu się – było to 29,2%. Generalnie można powiedzieć, iż przyznanie orzeczenia o niepełnosprawności częściej wiązało się z trudnościami w sferze psychiczno – intelektualnej niż w sferze sprawności fizycznej.

Osoby odczuwające trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, to w zdecydowanej większości osoby biernie zawodowo – od 55% do 90% w poszczególnych rodzajach trudności; osoby bezrobotne stanowią niewielki odsetek wśród odczuwających różne rodzaje trudności – od 1% do 6%, a pozostałą część stanowią osoby pracujące, głównie w pełnym wymiarze czasu pracy.

Poniższe zestawienie pokazuje status na rynku pracy osób odczuwających trudności w wykonywaniu podstawowych czynności.

Tabl. 3.3. Osoby w wieku 15-64 lata według statusu na rynku pracy i rodzaju odczuwanych trudności w wykonywaniu podstawowych czynności

Wyszczególnienie	Ogółem		Pracujący		Bezrobotni	Bierni zawodowo
			razem	w pełnym wymiarze czasu pracy		
	w tys.	w %				
OGÓŁEM	26653	100,0	60,0	55,6	6,4	33,7
Widzenie, nawet w okularach	325	100,0	34,2	28,6	5,2	60,6
Słyszenie, nawet z aparatem słuchowym	115	100,0	28,7	22,6	6,1	65,2
Chodzenie, wchodzenie po schodach	1480	100,0	26,3	21,3	3,9	69,9
Siedzenie lub stanie	453	100,0	37,1	31,8	3,8	59,2
Zapamiętywanie, koncentrowanie się	373	100,0	15,0	10,7	4,0	80,7
Komunikowanie się, np. rozumienie lub bycie rozumianym	257	100,0	9,3	5,4	1,2	89,5
Sięganie po coś lub wyciąganie/rozciąganie się	207	100,0	32,9	28,0	1,9	65,2
Podnoszenie i noszenie	1869	100,0	36,7	30,8	4,5	58,8
Schylanie się	1078	100,0	40,0	34,1	4,9	55,1
Trzymanie, chwytanie lub obracanie	171	100,0	32,2	28,1	4,7	63,2
Żadna czynność nie sprawia trudności	22931	100,0	64,2	60,0	6,7	29,2

Najwyższy odsetek pracujących – 40,0%, a zarazem najniższy biernych zawodowo – 55,1%, odnotowano wśród osób odczuwających trudności podczas schylania się. Odwrotna sytuacja, czyli najniższy odsetek pracujących – 9,3% i równocześnie najwyższy odsetek biernych zawodowo – 89,5% wystąpił wśród osób mających trudności w komunikowaniu się, np. w rozumieniu lub byciu rozumianym.

Jeśli weźmiemy pod uwagę osoby pracujące, mające trudności w wykonywaniu podstawowych czynności w powiązaniu z wykonywanym zawodem, to widać, że większość rodzajów trudności występuje wśród rolników, ogrodników, leśników i rybaków.

4. Wpływ dolegliwości zdrowotnych, chorób albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności na ograniczenie liczby godzin pracy

Osoby w wieku 15-64 lata odczuwające dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności w większości nie zadeklarowały wpływu tych dolegliwości na ograniczenie liczby godzin pracy, jakie przepracowują w ciągu tygodnia (dotyczyło to pracujących, a **w przypadku niepracujących odnosiło się do liczby godzin, jakie mogliby przepracować w ciągu tygodnia**). Punktem odniesienia jest tu pełny wymiar czasu pracy.

Spośród ok. 5,7 mln osób, które odczuwały dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, ok. 2,5 mln, tj. 43,7% stwierdziło, iż ich dolegliwości wpływają na ograniczenia tygodniowej liczby godzin pracy.

Główną przyczynę konieczności ograniczenia tygodniowej liczby godzin pracy stanowiły dolegliwości zdrowotne lub choroby – tak zadeklarowało ponad 29% osób spośród omawianej grupy, a ok. 12% stwierdziło, iż ograniczenie czasu pracy wynikało zarówno z odczuwania dolegliwości zdrowotnych lub chorób, jak i trudności w wykonywaniu podstawowych czynności. Przyczyny zdrowotne częściej stanowiły powód ograniczenia liczby godzin pracy wśród mężczyzn niż wśród kobiet oraz w zbiorowości mieszkańców miast niż wsi.

Tabl. 4.1. Osoby chore lub odczuwające dolegliwości zdrowotne albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności według ich wpływu na ograniczenie tygodniowej liczby godzin pracy oraz wieku, płci i miejsca zamieszkania

Wyszczególnienie	Ogółem		W tym osoby, dla których przyczyną ograniczenia tygodniowej liczby godzin pracy są lub mogą być:		
			dolegliwości zdrowotne lub choroby	trudności w wykonywaniu podstawowych czynności	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wykonywaniu podstawowych czynności
	w tys.	w %			
OGÓŁEM	5684	100,0	29,3	2,5	11,9
15-24 lata	293	100,0	23,2	1,7	10,6
25-34 lata	528	100,0	22,9	2,1	11,4
35-44 lata	711	100,0	22,9	1,7	8,6
45-54 lata	1527	100,0	28,7	2,4	10,9
55-64 lata	2625	100,0	33,3	2,9	13,6
Mężczyźni	2712	100,0	30,2	2,6	12,9
Kobiety	2972	100,0	28,5	2,5	11,0
Miasta	3508	100,0	27,3	2,2	11,3
Wieś	2176	100,0	32,5	2,9	12,8

Ograniczenie liczby godzin pracy w skali tygodnia wśród osób chorych lub odczuwających dolegliwości zdrowotne albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności dotyczyło częściej starszych grup wieku – blisko połowa (49,8%) osób w wieku 55-64 lat stwierdziła, że ich stan zdrowia wpływa na liczbę godzin jaką mogą przepracować w ciągu tygodnia (w grupie osób w wieku 15-24 lata było to 35,5%).

Postrzeganie konieczności pracy w ograniczonym tygodniowym wymiarze godzin z powodów zdrowotnych częściej dotyczyło osób niepracujących, tj. bezrobotnych i biernych zawodowo, niż osób pracujących, przy czym dla wszystkich tych trzech grup podstawową przyczyną ograniczenia liczby godzin pracy są dolegliwości zdrowotne lub choroby:

- wśród 285 tys. osób bezrobotnych będących w wieku 15-64 lat, którzy chorują lub odczuwają dolegliwości zdrowotne albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, 23,5% uważa, iż przyczyną ograniczenia tygodniowej liczby godzin pracy

byłyby dolegliwości zdrowotne lub choroby, 1,4% uważa, iż przyczyną tą byłyby trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, a 7,7% wskazuje na obie te przyczyny łącznie;

- wśród 3088 tys. osób biernych zawodowo będących w wieku 15-64 lat, którzy chorują lub odczuwają dolegliwości zdrowotne albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, 38,8% uważa, iż przyczyną ograniczenia tygodniowej liczby godzin pracy byłyby dolegliwości zdrowotne lub choroby, 3,4% uważa, iż przyczyną tą byłyby trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, a 17,3% wskazuje na obie te przyczyny łącznie;
- wśród 2311 tys. osób pracujących będących w wieku 15-64 lat, którzy chorują lub odczuwają dolegliwości zdrowotne albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, 17,3% wskazuje, iż przyczyną ograniczenia tygodniowej liczby godzin pracy są dolegliwości zdrowotne lub choroby, 1,5% uważa, iż przyczyną tą są trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, a 5,2% wskazuje na obie te przyczyny łącznie.

Pracujący, dla których relatywnie najczęściej przyczyną ograniczenia tygodniowej liczby godzin pracy są dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, należą do grupy zawodowej „rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy” – tak zadeklarowało ok. 44% pracujących niepełnosprawnych biologicznie, należących do tej grupy zawodowej.

5. Wpływ dolegliwości zdrowotnych, chorób albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności na ograniczenie rodzaju wykonywanej pracy

Dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności wpływały na ograniczenie rodzaju pracy, jaką badane osoby mogły wykonywać – tak zadeklarowała ponad połowa grupy liczącej ok. 5,7 mln osób będących w wieku 15-64 lat i cierpiących na różnorodne dolegliwości. Należy dodać, iż w przypadku osób pracujących ograniczenie nie musiało odnosić się tylko do pracy aktualnie wykonywanej, ale mogło dotyczyć także pracy, którą chciałyby one wykonywać, ale z powodu występujących ograniczeń – nie mogły. Warto też podkreślić, iż choroby, dolegliwości zdrowotne i trudności w wykonywaniu podstawowych czynności często występują u chorych równocześnie, np. osoba mająca chorobę nóg lub stóp może mieć trudności z chodzeniem, wchodzeniem po schodach. Ograniczenie rodzaju pracy może więc być spowodowane tylko chorobą lub tylko trudnościami w wykonywaniu pewnych czynności albo obydwoma przyczynami równocześnie.

Podstawową przyczyną ograniczenia rodzaju wykonywanej pracy były dolegliwości zdrowotne lub choroby – tak stwierdziło 34,1% omawianej grupy osób, 13,5% uważało, iż ograniczenia rodzaju wykonywanej pracy spowodowane są tak dolegliwościami zdrowotnymi, jak i trudnościami w wykonywaniu podstawowych czynności, zaś 2,8% upatrywało przyczyn ograniczenia rodzaju pracy tylko w trudnościach w wykonywaniu podstawowych czynności.

Tabl. 5.1. Osoby chore lub odczuwające dolegliwości zdrowotne albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności według ich wpływu na ograniczenie rodzaju wykonywanej pracy oraz wieku, płci i miejsca zamieszkania

Wyszczególnienie	Ogółem		W tym osoby, dla których przyczyną ograniczenia rodzaju wykonywanej pracy są lub mogą być:		
			dolegliwości zdrowotne lub choroby	trudności w wykonywaniu podstawowych czynności	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wykonywaniu podstawowych czynności
	w tys.	w %			
OGÓŁEM	5684	100,0	34,1	2,8	13,5
15-24 lata	293	100,0	31,4	2,4	11,3
25-34 lata	528	100,0	30,1	2,1	12,9
35-44 lata	711	100,0	28,1	2,0	10,3
45-54 lata	1527	100,0	33,9	2,6	12,5
55-64 lata	2625	100,0	37,0	3,4	15,3
Mężczyźni	2712	100,0	35,7	3,0	14,5
Kobiety	2972	100,0	32,7	2,7	12,5
Miasta	3508	100,0	32,6	2,5	13,1
Wieś	2176	100,0	36,6	3,2	14,2

Ograniczenie rodzaju wykonywanej pracy ze względu na dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności częściej dotyczyło mężczyzn niż kobiet oraz mieszkańców wsi niż mieszkańców miast. Ograniczenie to częściej występowało wśród osób starszych.

Wśród dolegliwości zdrowotnych lub chorób, które relatywnie często były przyczyną ograniczenia rodzaju wykonywanej pracy są: inne choroby postępujące, w tym stwardnienie rozsiane, HIV, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona (86% chorych stwierdziło wpływ choroby, a także trudności w wykonywaniu podstawowych czynności na ograniczenie

rodzaju pracy), padaczka, w tym napady padaczkowe (84%), trudności z uczeniem się, np. dysleksja, dyskalkulia, upośledzenie umysłowe (82%), inne problemy psychiczne, nerwowe lub emocjonalne, w tym schizofrenia, fobie, anoreksja, bezsenność (72%), przewlekłe stany lękowe (70%) oraz nowotwory (66%).

Wśród osób, które zadeklarowały trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, ograniczenia rodzaju wykonywanej pracy wystąpiły przede wszystkim w grupach, które charakteryzowały się trudnościami w: komunikowaniu się, np. rozumieniu lub byciu rozumianym (85% osób mających tego typu trudności stwierdziło ograniczenie rodzaju pracy), zapamiętywaniu, koncentrowaniu się (78%), a także chodzeniu, wchodzeniu po schodach (74%), sięganiu po coś lub wyciąganiu/rozciąganiu się (73%), podnoszeniu i noszeniu (71%) oraz trzymaniu, chwytaniu lub obracaniu (71%).

Osoby cierpiące na różnorodne choroby lub dolegliwości zdrowotne i charakteryzujące się niskim poziomem wykształcenia częściej postrzegały konieczność ograniczenia rodzaju pracy ze względu na stan zdrowia niż osoby lepiej wykształcone, np. konieczność taką widzi 63,7% osób z wykształceniem podstawowym bądź niższym, 54,5% osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz 43,3% osób z wykształceniem policealnym i 27,7% osób z wykształceniem wyższym. Z powyższego wynika, iż poziom wykształcenia zwiększa „pewność siebie” osób z dolegliwościami zdrowotnymi co do możliwości poradzenia sobie z wybranym rodzajem pracy.

Osoby niepracujące (bezrobotni i bierni zawodowo) częściej niż osoby pracujące wskazują na konieczność ograniczenia rodzaju pracy z powodów zdrowotnych. I tak: wśród 285 tys. bezrobotnych, którzy chorują lub odczuwają dolegliwości zdrowotne albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, 47,1% widzi konieczność ograniczenia rodzaju pracy, wśród 3.088 tys. biernych zawodowo jest to odpowiednio 64,9%, a wśród 2.311 tys. pracujących – 31,6%.

Osoby pracujące, dla których przyczyną ograniczenia rodzaju pracy, jaką mogą wykonywać były dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, relatywnie najczęściej należały do grupy zawodowej „rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy” – taką deklarację złożyło 49,2% tej grupy zawodowej. W drugiej kolejności byli to pracownicy zatrudnieni przy pracach prostych – 36,7%, a w trzeciej kolejności pracownicy usług i sprzedawcy – 33,2%.

6. Wpływ dolegliwości zdrowotnych, chorób albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności na ograniczenie możliwości docierania do pracy i powrotu z pracy do domu

Ze względu na różnorodne choroby i trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, osoby na nie cierpiące mogą mieć ograniczone możliwości dotarcia do pracy i powrotu z pracy do domu. Mogą to być problemy z dostępem do budynków, np. wysokie schody i brak podjazdów dla wózków, brak windy, a także konieczność korzystania ze specjalnego transportu, specjalistycznego sprzętu (np. wózek inwalidzki), z pomocy innych osób, itp.

Spośród osób, które cierpiały na różnego rodzaju dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności (5,7 mln), nieco częściej niż co 4-ta (27,5%) deklarowała wpływ tychże problemów na ograniczenie możliwości docierania do pracy i powrotu z pracy. Niespełna milion osób (978 tys., tj. 17,2% omawianej grupy) uważało, iż przyczyną ograniczenia możliwości docierania do pracy i powrotu z pracy są (lub mogą być w przypadku osób niepracujących) jedynie dolegliwości zdrowotne lub choroby, 89 tys. (tj. 1,6%) za przyczynę tych ograniczeń uważało tylko trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, zaś 497 tys. (tj. 8,7%) – zarówno dolegliwości zdrowotne i choroby, jak i trudności w wykonywaniu podstawowych czynności.

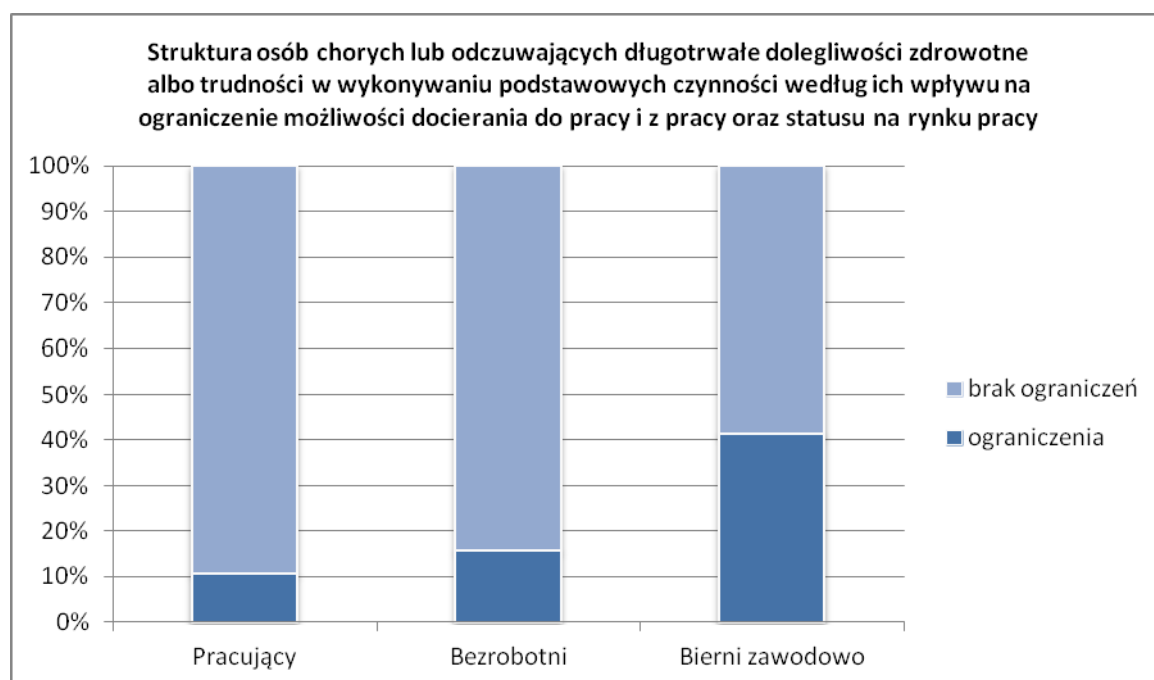
Dolegliwości zdrowotne i choroby, które relatywnie najczęściej ograniczały możliwości docierania do pracy i z pracy, to: inne choroby postępujące, w tym stwardnienie rozsiane, HIV, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona, trudności z uczeniem się, np. dysleksja, dyskalkulia, upośledzenie umysłowe, padaczka, w tym napady padaczkowe, zaś do chorób, które najrzadziej ograniczały te możliwości należały: dolegliwości lub choroby skóry, silne bóle głowy, np. migrena, dolegliwości lub choroby pleców lub szyi, w tym zapalenie stawów lub reumatyzm oraz dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia. Jeśli natomiast popatrzymy na „listę” trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, to najczęściej ograniczenia możliwości docierania do pracy i z pracy deklarowały osoby, które miały trudności w komunikowaniu się, np. rozumienie lub bycie rozumianym, zaś najrzadziej – w schylaniu się.

Ograniczenie możliwości docierania do pracy i z pracy ze względu na dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności częściej dotyczyło mężczyzn niż kobiet oraz mieszkańców wsi niż mieszkańców miast. Ograniczenie to najczęściej występowało wśród osób starszych, tj. w grupie wieku 55-64 lata, a najrzadziej wśród osób z grupy wieku 35-44 lata.

Tabl. 6.1. Osoby chore lub odczuwające dolegliwości zdrowotne albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności według ich wpływu na ograniczenie możliwości docierania do pracy i z pracy oraz wieku, płci i miejsca zamieszkania

Wyszczególnienie	Ogółem		Z tego osoby, dla których przyczyną ograniczenia możliwości docierania do pracy i z pracy są lub mogą być:		
			dolegliwości zdrowotne lub choroby	trudności w wykonywaniu podstawowych czynności	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wykonywaniu podstawowych czynności
	w tys.	w %			
OGÓŁEM	5684	100,0	17,2	1,6	8,7
15-24 lata	293	100,0	17,4	1,0	9,2
25-34 lata	528	100,0	15,3	0,8	10,6
35-44 lata	711	100,0	13,8	1,0	6,2
45-54 lata	1527	100,0	16,0	1,8	7,3
55-64 lata	2625	100,0	19,2	1,8	9,8
Mężczyźni	2712	100,0	18,1	1,7	9,7
Kobiety	2972	100,0	16,4	1,4	7,9
Miasta	3508	100,0	16,3	1,5	8,3
Wieś	2176	100,0	18,7	1,7	9,5

Najczęściej związek pomiędzy chorobami lub problemami z wykonywaniem podstawowych czynności a trudnościami w docieraniu do pracy i z pracy dostrzegają osoby biernie zawodowo, najrzadziej natomiast osoby pracujące.

Biorąc pod uwagę wymiar czasu pracy omawianej grupy osób pracujących, to ograniczenia możliwości docierania do pracy i z pracy występowały relatywnie częściej wśród pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy (18,6%) niż wśród pracujących w pełnym wymiarze (9,4%); w wymiarze bezwzględnym wyglądało to, co oczywiste, odwrotnie – odpowiednio: 57 tys. i 190 tys.

7. Wpływ dolegliwości zdrowotnych, chorób albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności na konieczność korzystania z pomocy innych osób w wykonywaniu pracy

Wykonywanie pracy przez osoby cierpiące z powodu różnego rodzaju chorób lub dolegliwości zdrowotnych albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności może wiązać się z koniecznością korzystania z pomocy innych osób, np. osoba głuchoniema może potrzebować do wykonywania swojej pracy tłumacza języka migowego.

Dolegliwości zdrowotne lub choroby, które relatywnie najczęściej wymagają pomocy innych osób przy wykonywaniu pracy przez osoby na nie chorujące, to: inne choroby postępujące, w tym stwardnienie rozsiane, HIV, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona, trudności z uczeniem się, np. dysleksja, dyskalkulia, upośledzenie umysłowe, padaczka, w tym napady padaczkowe, inne problemy psychiczne, nerwowe lub emocjonalne, w tym schizofrenia, fobie, anoreksja, bezsenność. Trudności w wykonywaniu podstawowych czynności również przyczyniają się do tego, iż osoby mające takie trudności wymagają czasami pomocy innych osób przy wykonywaniu pracy. Stosunkowo najczęściej sytuacja taka ma miejsce w przypadku trudności w komunikowaniu się, np. rozumieniu lub byciu rozumianym, a także w przypadku trudności z zapamiętywaniem, koncentrowaniem się oraz słyszeniem, nawet z aparatem słuchowym. Należy przy tym pamiętać, iż trudności w wykonywaniu podstawowych czynności mogą iść w parze z różnorodnymi dolegliwościami zdrowotnymi lub chorobami.

W omawianym badaniu ustalono na ile znaczący jest problem konieczności korzystania z pomocy innych osób przy wykonywaniu pracy w przypadku osób pracujących oraz jaka mogłaby być skala problemu w przypadku osób niepracujących, a także dla jakich grup osób będących w wieku 15-64 lata i odczuwających dolegliwości zdrowotne korzystanie z pomocy innych osób w wykonywaniu pracy ma istotne znaczenie.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, iż spośród 5,7 mln osób, które cierpią na dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, 0,8 mln osób, tj. 14,3% potrzebowałoby lub już korzysta z pomocy innych osób

w wykonywaniu pracy. Problem ten jest bardziej znaczący w zbiorowości mężczyzn niż kobiet oraz wśród mieszkańców wsi niż miast.

Osoby młode, będące w wieku 15-34 lata i odczuwające różnorodne dolegliwości zdrowotne, relatywnie częściej niż osoby starsze wskazywały na potrzebę korzystania z pomocy innych osób w wykonywaniu pracy; najwyraźniej ten problem wystąpił wśród młodzieży w wieku 18-19 lat, bowiem dotyczył niemal co 4-tej osoby.

Tabl. 7.1. Osoby chore lub odczuwające dolegliwości zdrowotne albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności według konieczności korzystania z pomocy innych przy wykonywaniu pracy oraz wieku, płci i miejsca zamieszkania

Wyszczególnienie	Ogółem		Z tego osoby, które z powodu dolegliwości zdrowotnych lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności:	
			potrzebowałyby lub korzystają	nie potrzebowałyby lub nie korzystają
			z pomocy innych osób w wykonywaniu pracy	
		w tys.	w %	
OGÓŁEM	5684	100,0	14,3	85,7
15-24 lata	293	100,0	18,8	81,2
25-34 lata	528	100,0	18,4	81,6
35-44 lata	711	100,0	12,2	87,8
45-54 lata	1527	100,0	12,8	87,2
55-64 lata	2625	100,0	14,4	85,6
Mężczyźni	2712	100,0	16,0	84,0
Kobiety	2972	100,0	12,8	87,2
Miasta	3508	100,0	13,5	86,5
Wieś	2176	100,0	15,6	84,4

Skala korzystania z pomocy innych osób przy wykonywaniu pracy przez osoby mające problemy zdrowotne jest zróżnicowana ze względu na poziom wykształcenia tych osób.

Zależność jest następująca: im niższy poziom wykształcenia, tym większy udział osób korzystających z pomocy.

Tabl. 7.2. Osoby chore lub odczuwające dolegliwości zdrowotne albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności według konieczności korzystania z pomocy innych przy wykonywaniu pracy oraz poziomu wykształcenia

Wykształcenie	Osoby mające problemy zdrowotne	Udział osób, które korzystają lub korzystałyby z pomocy innych osób w wykonywaniu pracy
	w tys.	w %
Ogółem	5684	14,3
Wyższe	648	4,6
Policealne	185	10,8
Średnie zawodowe	1167	11,1
Średnie ogólnokształcące	418	10,8
Zasadnicze zawodowe	2046	14,1
Gimnazjalne	107	20,6
Podstawowe i niższe	1113	25,0

Jak więc widać, podczas gdy wśród osób z wykształceniem wyższym nieco mniej niż co 20-ta osoba z problemami zdrowotnymi korzystała(-by) z pomocy innych osób przy wykonywaniu pracy, to wśród osób z wykształceniem podstawowym i niższym – co 4-ta osoba korzystała(-by) z pomocy.

Jeśli popatrzymy na status na rynku pracy osób mających kłopoty zdrowotne i korzystających bądź uważających, że korzystaliby z pomocy innych osób przy wykonywaniu pracy, to widzimy symptomatyczną już zależność – relatywnie najrzadziej korzystają z pomocy osoby pracujące (4,6% tej grupy osób), a najczęściej widziałyby taką pomoc osoby biernie zawodowo (22,3%).

Wśród osób pracujących, będących w wieku 15-64 lata, które odczuwają dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności z wykonywaniem podstawowych czynności, grupą zawodową, która wyróżnia się ze względu na udział w niej osób korzystających z pomocy innych osób w wykonywaniu pracy jest grupa „rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy” –

z pomocy korzysta 11,1% pracujących w tej grupie zawodowej. Kolejne 2 grupy zawodowe, to: „pracownicy przy pracach prostych” – z pomocy korzysta 4,4% pracujących w tej grupie oraz „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” – 4,3%.

8. Wpływ dolegliwości zdrowotnych, chorób albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności na konieczność korzystania ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy

Specjalne wyposażenie lub adaptacja miejsca pracy bywa koniecznością w przypadku zatrudniania osób cierpiących na dolegliwości zdrowotne, choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności. Adaptacja miejsca pracy może dotyczyć np. dostosowania wejść do budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych, dostępności wind, podjazdów, specjalnych miejsc parkingowych, przystosowania toalet, modyfikacji w obrębie bezpośredniego miejsca pracy, itp. Specjalne wyposażenie umożliwiające pracę może mieć różny charakter, np. drukarki drukujące w alfabecie Braille’a, urządzenia przetwarzające głos, itp.

Osoby, które z powodu dolegliwości zdrowotnych lub choroby potrzebowałyby (niepracujący) lub korzystają (pracujący) ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy relatywnie najczęściej chorowały na inne choroby postępujące, w tym stwardnienie rozsiane, HIV, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona (47,5%, tj. 28 tys. osób z tymi schorzeniami). W następnej kolejności były to: trudności z uczeniem się, np. dysleksja, dyskalkulia, upośledzenie umysłowe (45,0%, tj. 59 tys. osób z tymi schorzeniami), padaczka, w tym napady padaczkowe (26,8%, tj. 22 tys. osób z tymi schorzeniami), inne problemy psychiczne, nerwowe lub emocjonalne, w tym schizofrenia, fobie, anoreksja, bezsenność (24,3%, tj. 61 tys. osób z tymi schorzeniami).

W wymiarze bezwzględnym, najwięcej osób, które ze względu na schorzenia potrzebowałyby lub korzystają ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsc pracy, to przede wszystkim osoby mające dolegliwości lub choroby nóg lub stóp, w tym zapalenie stawów lub reumatyzm (153 tys.), dolegliwości lub choroby pleców lub szyi, w tym zapalenie stawów lub reumatyzm (152 tys.), a także dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia (142 tys.).

Wśród osób w wieku 15-64 lata, które odczuwały dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, konieczność korzystania ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsc pracy widziało relatywnie więcej mężczyzn niż kobiet oraz mieszkańców wsi niż miast.

Tabl. 8.1. Osoby chore lub odczuwające dolegliwości zdrowotne albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności według konieczności korzystania ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy oraz wieku, płci i miejsca zamieszkania

Wyszczególnienie	Ogółem		Z tego osoby, które z powodu dolegliwości zdrowotnych lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności:	
			potrzebowałyby lub korzystają	nie potrzebowałyby lub nie korzystają
	ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy			
	w tys.	w %		
OGÓŁEM	5684	100,0	10,9	89,1
15-24 lata	293	100,0	15,4	84,6
25-34 lata	528	100,0	15,3	84,7
35-44 lata	711	100,0	9,0	91,0
45-54 lata	1527	100,0	9,9	90,1
55-64 lata	2625	100,0	10,6	89,4
Mężczyźni	2712	100,0	12,6	87,4
Kobiety	2972	100,0	9,4	90,6
Miasta	3508	100,0	10,7	89,3
Wieś	2176	100,0	11,3	88,7

Spośród osób, które odczuwały dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, konieczność korzystania ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsc pracy relatywnie najczęściej dotyczyła osób młodszych, tj. będących w wieku 15-34 lat, jednakże najliczniejszą grupą osób o takich wymaganiach były osoby w wieku 55-64 lata – konieczność specjalnej organizacji miejsca pracy dotyczyła 277 tys. osób.

Poziom wykształcenia osób, które odczuwały dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności również różnicuje skalę konieczności korzystania ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy – im niższy poziom wykształcenia, tym wyższy udział osób, które wymagają przystosowania miejsca pracy.

Tabl. 8.2. Osoby chore lub odczuwające dolegliwości zdrowotne albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności według konieczności korzystania ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy oraz poziomu wykształcenia

Wykształcenie	Osoby mające problemy zdrowotne	Osoby, które potrzebowałyby lub korzystają ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy	
		w tys.	w %
Ogółem	5.684	620	10,9
Wyższe	648	33	5,1
Policealne	185	14	7,6
Średnie zawodowe	1.167	102	8,7
Średnie ogólnokształcące	418	33	7,9
Zasadnicze zawodowe	2.046	231	11,3
Gimnazjalne	107	18	16,8
Podstawowe i niższe	1.113	189	17,0

W grupie osób bezrobotnych, liczącej 285 tys., które odczuwały dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, 14 tys., tj. 4,9% uważa, iż z tego tytułu potrzebowałoby specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy, a spośród 3.088 tys. biernych zawodowo mających kłopoty zdrowotne aż 527 tys., tj. 17,1% potrzebowałoby specjalnego przystosowania miejsca pracy. Osoby pracujące, które ze względu na stan zdrowia, już korzystają, ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy, tworzyły zbiorowość liczącą 79 tys. osób, co stanowiło 3,4% z 2.311 tys. pracujących z różnorodnymi dolegliwościami zdrowotnymi.

Pracujący, którzy odczuwają dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności i z tego względu korzystają ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy, to najczęściej rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – 15 tys., tj. 3,6% ogółu pracujących z subiektywną niepełnosprawnością w tej grupie zawodowej. W następnej kolejności należy wymienić: robotników przemysłowych i rzemieślników – 13 tys., tj. 4,0%, pracowników usług i sprzedawców – 12 tys., tj. 3,7%, a także specjalistów – 10 tys., tj. 3,2% i pracowników przy pracach prostych – 10 tys., tj. 4,0%.

9. Wpływ dolegliwości zdrowotnych, chorób albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności na konieczność korzystania ze specjalnych warunków pracy

Wykonywanie pracy przez osoby odczuwające dolegliwości zdrowotne lub choroby albo mające trudności w wykonywaniu podstawowych czynności może wiązać się z koniecznością stworzenia im specjalnych warunków pracy. Specjalne warunki pracy mogą odnosić się do sposobu wykonywania bądź charakteru pracy, np. praca siedząca, możliwość wykonywania pracy w domu czy też do wymiaru i organizacji czasu pracy.

Spośród ok. 5,7 mln osób będących w wieku 15-64 lata, które odczuwają dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności z wykonywaniem podstawowych czynności, co 4-ta stwierdziła, iż potrzebowałaby (osoby niepracujące) lub korzysta (osoby pracujące) ze specjalnych warunków pracy, umożliwiających tę pracę.

Osoby, które z powodu dolegliwości zdrowotnych lub choroby potrzebowałyby lub korzystają ze specjalnych warunków pracy stosunkowo najczęściej cierpiały z powodu innych chorób postępujących, w tym stwardnienia rozsianego, HIV, choroby Alzheimera, choroby Parkinsona (59,3% osób z tymi schorzeniami, tj. 35 tys.). W dalszej kolejności były to: trudności z uczeniem się, np. dysleksja, dyskalkulia, upośledzenie umysłowe (54,2%, tj. 71 tys.), padaczka, w tym napady padaczkowe (43,9%, tj. 36 tys.), inne problemy psychiczne, nerwowe lub emocjonalne, w tym schizofrenia, fobie, anoreksja, bezsenność (43,4%, tj. 109 tys.), a także nowotwory (36,9%, tj. 69 tys.).

W wymiarze bezwzględnym, najwięcej osób, które ze względu na schorzenia potrzebowałyby lub korzystają ze specjalnych warunków pracy, to osoby mające dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia (442 tys.), dolegliwości lub choroby pleców lub szyi, w tym zapalenie stawów lub reumatyzm (435 tys.), a także dolegliwości lub choroby nóg lub stóp, w tym zapalenie stawów lub reumatyzm (314 tys.).

Wśród osób w wieku 15-64 lata, które odczuwały dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności, konieczność korzystania ze specjalnych warunków pracy widział zbliżony odsetek mężczyzn i kobiet oraz mieszkańców wsi i miast. Podobną sytuację zaobserwowano w podziale według wieku – udział osób, o których mowa wynosił we wszystkich grupach wieku ponad 20% i różnił się maksymalnie o 5,5 punktu procentowego.

Tabl. 9.1 Osoby chore lub odczuwające dolegliwości zdrowotne albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności według konieczności korzystania ze specjalnych warunków pracy oraz wieku, płci i miejsca zamieszkania

Wyszczególnienie	Ogółem		Z tego osoby, które z powodu dolegliwości zdrowotnych lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności:	
			potrzebowałyby lub korzystają	nie potrzebowałyby lub nie korzystają
			ze specjalnych warunków pracy	
		w tys.	w %	
OGÓŁEM	5684	100,0	25,2	74,8
15-24 lata	293	100,0	25,6	74,4
25-34 lata	528	100,0	25,6	74,4
35-44 lata	711	100,0	21,2	78,8
45-54 lata	1527	100,0	24,2	75,8
55-64 lata	2625	100,0	26,7	73,3
Mężczyźni	2712	100,0	26,3	73,7
Kobiety	2972	100,0	24,2	75,8
Miasta	3508	100,0	25,7	74,3
Wieś	2176	100,0	24,4	75,6

Poziom wykształcenia osób, które odczuwały dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności również różnicuje skalę konieczności korzystania ze specjalnych warunków pracy. Generalnie widoczna jest zależność – im niższy poziom wykształcenia, tym wyższy udział osób, które wymagają specjalnych warunków pracy. I tak, w przypadku osób z wykształceniem wyższym – co 8 (12,5%) z nich potrzebowałyby lub korzysta ze specjalnych warunków pracy, natomiast w przypadku osób z wykształceniem podstawowym bądź niższym takie potrzeby zgłosiła co 3 osoba (30,1%).

Tabl. 9.2. Osoby chore lub odczuwające dolegliwości zdrowotne albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności według konieczności korzystania ze specjalnych warunków pracy oraz poziomu wykształcenia

Wykształcenie	Osoby mające problemy zdrowotne	Osoby, które potrzebowałyby lub korzystają ze specjalnych warunków pracy	
		w tys.	w %
Ogółem	5.684	1431	25,2
Wyższe	648	81	12,5
Policealne	185	43	23,2
Średnie zawodowe	1.167	263	22,5
Średnie ogólnokształcące	418	97	23,2
Zasadnicze zawodowe	2.046	561	27,4
Gimnazjalne	107	30	28,0
Podstawowe i niższe	1.113	355	31,9

Status na rynku pracy osób, które odczuwają dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności różnicuje skalę konieczności korzystania ze specjalnych warunków pracy w sposób następujący: relatywnie najczęściej konieczność taką przewidują osoby bierne zawodowo, wśród których 35,3%, tj. 1.089 tys. zadeklarowało taką konieczność, wśród osób bezrobotnych sytuacja taka dotyczyła 24,2% tej grupy, tj. 69 tys. osób, natomiast wśród pracujących ze specjalnych warunków pracy korzysta 11,8%, tj. 273 tys.

Pracujący, którzy odczuwają dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności i z tego względu korzystają ze specjalnych warunków pracy, relatywnie częściej pracują w niepełnym wymiarze czasu pracy (75 tys., tj. 24,4% spośród pracujących krócej niż stanowi norma) niż w pełnym wymiarze (198 tys., tj. 9,9%).

PODSUMOWANIE

Głównym celem badania modułowego „Osoby niepełnosprawne na rynku pracy” było uzyskanie informacji na temat sytuacji na rynku pracy osób cierpiących z powodu różnego rodzaju długotrwałych problemów zdrowotnych. Przede wszystkim chodziło o diagnozę: czy długotrwałe dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności stanowią przyczynę ograniczenia liczby godzin pracy, bądź rodzaju wykonywanej pracy, czy stanowią barierę w docieraniu do miejsca pracy, czy stwarzają konieczność zapewnienia specjalnych warunków umożliwiających pracę.

Badaniem objęte były osoby w wieku 15-64 lata, które cierpiały na długotrwałe dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz osoby, którym wykonywanie podstawowych czynności sprawiało duże trudności w życiu codziennym, czyli osoby, według subiektywnego odczucia, biologicznie niepełnosprawne.

Zgodnie z wynikami badania, w II kwartale 2011 roku było ok. 5,7 mln osób biologicznie niepełnosprawnych. W zbiorowości tej było nieco więcej kobiet niż mężczyzn oraz znacznie więcej mieszkańców miast niż wsi. Osoby biologicznie niepełnosprawne należały do wszystkich grup wieku, jednakże niemal połowa z nich, to osoby starsze, tj. będące w wieku 55-64 lata; osób młodych było znacznie mniej – co 20-ta osoba w wymienionej zbiorowości była w wieku 15-24 lata. Generalnie, były to osoby o niskim poziomie wykształcenia, bowiem znacznie ponad połowa z nich (ok. 58%) posiadała wykształcenie co najwyżej zasadnicze zawodowe.

Z punktu widzenia celu badania, istotną informacją jest status na rynku pracy osób biologicznie niepełnosprawnych. Otóż większość z nich, to osoby niepracujące – bierni zawodowo stanowili ponad 54% omawianej zbiorowości, a bezrobotni – 5%; odsetek pracujących wyniósł ok. 41%.

Ludność w wieku 15-64 lata najczęściej zmagала się z dolegliwościami lub chorobami związanymi z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia (6,9% ogółu ludności), a także z dolegliwościami lub chorobami pleców lub szyi, w tym z zapaleniem stawów lub reumatyzmem (6,2%). Natomiast trudności w wykonywaniu podstawowych czynności najczęściej związane były z podnoszeniem i noszeniem (7,0% ogółu ludności), a także z chodzeniem i wchodzeniem po schodach (5,6%) oraz schylaniem się (4,0%).

Próba oceny, dokonana w oparciu o wyniki badania, na ile subiektywna niepełnosprawność biologiczna może utrudniać życie zawodowe – komu i w jakim zakresie, prowadzi do następujących wniosków:

- blisko 44% osób niepełnosprawnych oceniało, iż odczuwane przez nich dolegliwości zdrowotne lub choroby albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności ma lub może mieć wpływ na ograniczenie liczby godzin pracy. Taka opinia najczęściej

pojawiała się wśród osób niepracujących: konieczność ograniczenia liczby godzin pracy przewidywało ok. 60% spośród biernych zawodowo i ok. 33 % spośród bezrobotnych. Natomiast wśród pracujących 24% zadeklarowało krótszy czas pracy spowodowany kłopotami zdrowotnymi; deklaracja taka relatywnie najczęściej wystąpiła w grupie zawodowej „rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy” (ok. 44% z tej grupy zawodowej);

- nieco ponad połowa badanych osób oceniała, iż ich niepełnosprawność ma lub może mieć wpływ na ograniczenie rodzaju pracy. Takie ograniczenie najczęściej przewidywali bierni zawodowo (ok. 65%), a także bezrobotni (ponad 47%), natomiast wśród pracujących zadeklarowało je ok. 32%, relatywnie najczęściej w grupie zawodowej „rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy” (ponad 49% z tej grupy zawodowej);
- wpływ niepełnosprawności na ograniczenie możliwości docierania do pracy i z pracy do domu podkreśliło ok. 28% osób z problemami zdrowotnymi. Opinia taka najczęściej pojawiała się wśród biernych zawodowo, a najrzadziej – wśród pracujących;
- nieco ponad 14% osób niepełnosprawnych biologicznie widziało konieczność pomocy innych osób przy wykonywaniu pracy. I ponownie: wśród biernych zawodowo konieczność taką przewidywało ponad 22% osób, wśród bezrobotnych – 6%, a wśród pracujących – z pomocy innych korzystało niespełna 5% osób (relatywnie najwięcej w zawodach rolniczych);
- osoby, które z powodu dolegliwości zdrowotnych lub chorób albo trudności w wykonywaniu podstawowych czynności korzystały lub korzystałyby ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy stanowiły niespełna 11% badanej zbiorowości. Konieczność taką przewidywało ponad 17% spośród biernych zawodowo, ok. 5% spośród bezrobotnych, a korzystało z niej ponad 3% pracujących;
- wpływ niepełnosprawności na konieczność korzystania ze specjalnych warunków pracy zadeklarowała co 4-ta z badanych osób – ponad 35% spośród biernych zawodowo, ponad 24% spośród bezrobotnych i ok. 12% spośród pracujących;
- największe problemy w funkcjonowaniu na rynku pracy stwarzają choroby psychiatryczno-neurologiczne, a nie, jak mogłoby się wydawać, schorzenia narządów ruchu.

Możliwość funkcjonowania na rynku pracy jest dla osób niepełnosprawnych niezwykle ważna. Trzeba pamiętać, że z niepełnosprawnością fizyczną często, w konsekwencji, wiąże się tzw. niepełnosprawność społeczna, czyli niemożność pełnego funkcjonowania w społeczeństwie. Należy podkreślić, że znaczny procent osób niepełnosprawnych może pracować zawodowo, tylko w niektórych przypadkach niezbędne jest odpowiednie dostosowanie stanowiska pracy.

ANALYSIS ON THE RESULTS OF THE SURVEY EMPLOYMENT OF DISABLED PEOPLE IN 2011

INTRODUCTION

The populations of disabled people is one of those groups that require constant monitoring, from the point of view of social integration, including also the integration through work. Disability is one of the more significant problems in the contemporary world. This is caused by the universal scope of this phenomenon. Disabled people are described as persons whose physical, psychical or mental condition permanently or temporarily hinders, limits or makes impossible carrying their social roles, particularly in respect to employment.

A vast percentage of disabled people are able to work; however, necessary adjustments of the workstation are needed in some cases. Disabled employees enjoy some special rights, e.g. shorter daily working time, the right to additional break, or additional vacation.

When referring to disabled persons, one should take into account not only persons who have been legally granted certificate of disability, but also all those who suffer from various types of longstanding health conditions (biological disability), who constitute a larger group than persons with a formal certificate of disability.

Bearing in mind the enormous significance of the issues related to disabled persons in the context of their economic activity, the Central Statistical Office has been carrying out the observation of this subpopulation in the quarterly Labour Force Survey (LFS) for many years. In the LFS, the population of disabled persons is selected from the total population aged 15 years and more according to the legal criterion. Among the disabled are counted persons aged 16 years and more who have been granted a certificate of the degree of disability or inability to work.

In the second quarter of 2011, the so-called module survey "Employment of disabled people" was additionally conducted alongside the core LFS survey. The survey subject comprised persons aged 15-64 years who suffered from longstanding health conditions or diseases (longstanding means that they have lasted or are likely to last for at least 6 months). The survey included also persons who had serious difficulties with performing basic activities in everyday life (longstanding difficulties, i.e. the ones that have lasted or were anticipated to last for at least 6 months). Therefore, the module survey covered all persons with biological disabilities, including also those who had legal certificates of disability.

From the research point of view, both groups of the disabled, i.e. the one determined according to the legal criterion, as well as the one specified on the basis of the respondent's subjective feeling, are really important for an adequate diagnosis of their situation in the labour market.

Considering the fact that disabled persons, aged 16 years and more who have been granted a certificate of the degree of disability or inability to work are specified in quarterly LFS publications, the most important information characterising this subpopulation is presented as the introduction.

According to the LFS, in the second quarter of 2011, the population of disabled persons (determined according to the legal criterion) comprised 3,402 thousand, which constituted 10.7% of the total population aged 15 years and more. The number of disabled men was slightly higher than the number of disabled women; it amounted to 1.722 thousand compared to 1.680 thousand women, which constituted respectively: 50.6% and 49.4% of the total disabled population. The decided majority of disabled persons lived in urban areas – 2.139 thousand, i.e. 62.9%, as compared to 1.263 thousand (37.1%) living in rural areas.

Disabled population comprise mainly the elderly; persons aged 65 years and more constituted 33.7% of the total disabled population, while persons aged 55-64 years – 32.3%. It may be observed that the share of disabled persons visibly increases with age. The share of younger age categories in the total number of disabled persons is much lower – persons aged 45-54 constituted 17.8% of the total disabled population, aged 35-44 – 6.8%, aged 25-34 – 6.3%, while those aged 16-24 – 3.1%.

The best educated disabled persons, i.e. with tertiary education constituted the smallest group – 6.6% of the total disabled population, whereas persons with lowest level of education, i.e. lower secondary education or below constituted the largest group, i.e. 34.8% of the total. A significant number of the disabled had basis vocational education, i.e. 31.2% of the total, every fifth disabled person had post-secondary and vocational secondary education, while 7.4% of the total disabled population had general secondary education.

Among disabled persons, 932 thousand, i.e. 27.4% had a certificate of the severe degree of disability or equivalent, 1.385 thousand, i.e. 40.7% had certificate of the moderate degree of disability or equivalent, while 1.085 thousand, i.e. 31.9% – certificate of the minor degree of disability or equivalent.

Economic activity of disabled persons differed significantly from economic activity of the total population.

Table 1.1 Basic indicators for the total population and for disabled persons (according to the legal criterion)

SPECIFICATION	Population total	Disabled people
	in %	
Activity rate in %	56.0	17.2
Employment rate in %	50.7	14.8
Unemployment rate in %	9.5	13.7

Activity rate and employment rate of disabled persons were over three times lower than respective indicators for the total population aged 15 years and more, while unemployment rate was lower by almost a half. The lowest activity rate, as well as employment rate, was observed, which was to be expected, among people with the severe degree of disability – respectively 4.7% and 4.0%, in addition, this group characterised the highest unemployment rate – 18.2%. Among persons with the moderate degree of disability, the above-mentioned indicators comprised respectively: 17.9%, 15.7%, 12.5%, while among persons with the minor degree of disability – 26.9%, 23.0% and 14.4%. Employment rate among disabled men comprised 17.7%, while among disabled women – 11.9%. Employment rates in both urban and rural areas were at the similar level – respectively 15.1% and 14.4%.

The level of education of disabled persons significantly varies the level of their activity in the labour market – activity rate among persons with tertiary education comprised 34.7%, while in case of persons with lower secondary education and below it reached the level of 7.3%. Similar differences were observed in case of employment rate – it comprised 30.7% for persons with the highest level of education, whereas the respective rate for persons with the lowest level of education was 6.3%.

Among 504 thousand employed disabled persons, the majority of 350 thousand, i.e. about 70%, were employed full-time.

Over 70% of employed disabled persons worked as employees, mainly in the private sector, whereas over 23% comprised self-employed persons. The largest group constituted the disabled employed in manufacturing (104 thousand); almost the same number of disabled persons were employed in agriculture, forestry and fishing (102 thousand).

Unemployed disabled persons comprise a group amounting to 80 thousand persons, 41 thousand of them wanted to return to work after a break, while 29 thousand lost their jobs.

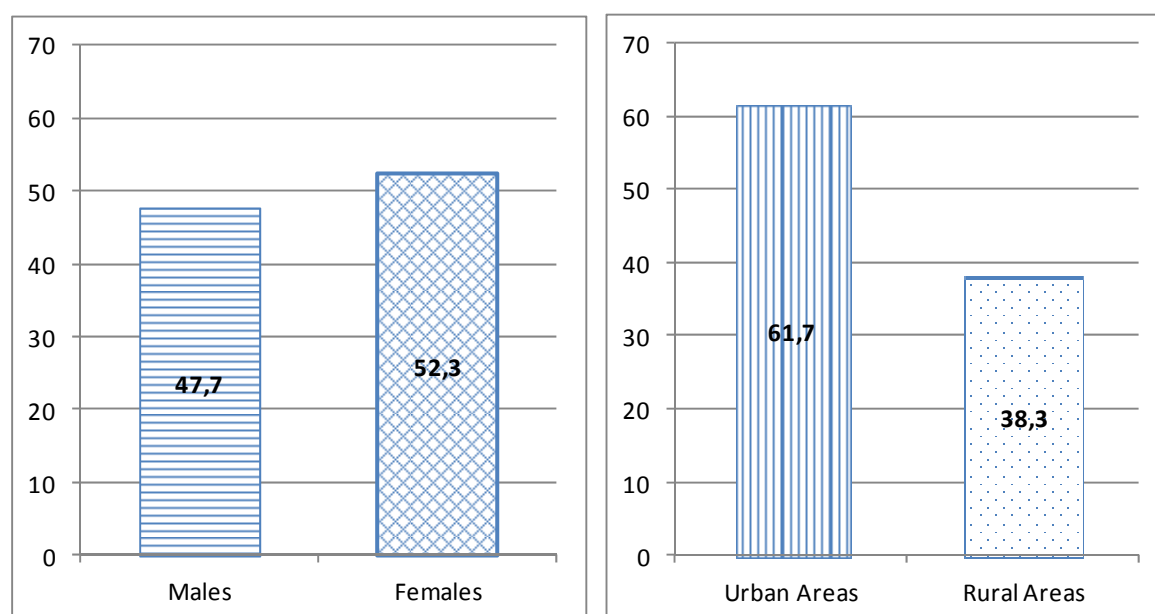
As mentioned above, **in the module concerning employment of disabled people** carried out in the second quarter of 2011, the observation covered all disabled persons (i.e. persons suffering from longstanding health conditions and diseases, or with difficulties in basic activities), aged 15-64 years. In this population, people with disabilities according to the legal criterion constituted 38%.

The further part of the analysis presents the results of the module survey. They will *inter alia* allow diagnosis whether longstanding health conditions and diseases or difficulties in basic activities result in limitation in the number of working hours or types of performed work, whether they create a barrier to getting to or from work, or impose the necessity to provide special conditions facilitating work performance.

1. General characteristics of persons suffering from health conditions and diseases or difficulties in basic activities

In the second quarter of 2011, the population of persons aged 15-64 years with longstanding health problems, diseases or difficulties in basic activities, comprised 5,684 thousand persons. They were mainly women (52.3%) and urban residents (61.7%).

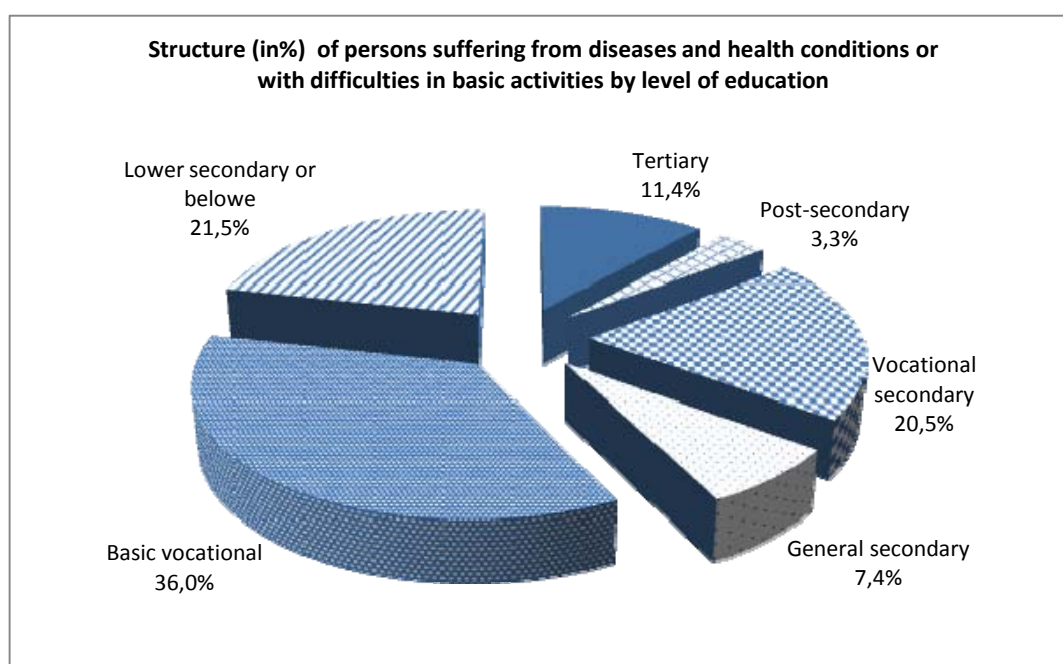
Structure (in %) of persons suffering from diseases and health conditions or difficulties in basic activities by sex and place of residence

The largest group among people with disabilities comprise people in older age groups. Persons aged 55-64 constituted over 46% of all people suffering from health conditions or difficulties in basic activities. Young people were much less numerous – only every 20th person (5.2%) in the mentioned population was aged 15-24.

The structure of men and women by age did not differ significantly. However, it is worth to indicate that there were relatively more young people aged 15-34 years among men in the presented population than among women – respectively 15.9% as compared to 13.2%. Then, the reverse situation was observed among persons aged 45-64, as there were relatively more women suffering from diseases than men – respectively 74.6% and 71.3%.

Persons with diseases, suffering from health conditions or difficulties in basic activities characterised low level of education – over a half of them (57.5%) had no higher than basic vocational education (among of the total of persons aged 15 - 64 the respective share amounted to 44,4%).

Economically inactive persons constituted a dominant group among people with diseases or suffering from health problems, or with difficulties in basic activities. They comprised 54.3% of the presented population. The share of the employed comprised 40.7%, while the unemployed constituted 5.0%.

The highest share among the employed most often comprised *skilled agricultural, forestry and fishery workers*. This group constituted 17.9% of the employed population. In the successive places were *craft and related trades workers* (14.1%), *service and sales workers* (14.0%) and *professionals* (13.5%). Taking into account the character of the performed occupations, the largest groups comprised persons employed in *agriculture, forestry and fishing* (19.0%), *manufacturing* (18.3%) and in *trade; repair of motor vehicles* (11.2%).

2. Persons suffering from longstanding health conditions or diseases

Longstanding health conditions or diseases referred to in this chapter are those that have lasted or are anticipated to last for at least 6 months. Simultaneously, the conditions suffered by the respondent do not necessarily have to be diagnosed or confirmed by a physician. Some persons suffer from more than one disease; according to the module survey methodology, each of the respondents could indicate no more than two diseases and define their significance. Overall, over 5.6 million persons indicated about 8.3 million longstanding health conditions or diseases.

The survey results allow conclusion that about 79% of persons aged 15-64 did not suffer from any longstanding diseases or health problems.

Among longstanding health conditions, the most often mentioned were health problems or diseases connected with heart, blood pressure or circulation system – 1.841 thousand persons, i.e. 6.9% of the total population aged 15-64 years, suffered from such health conditions. The second place belonged to problems with back or neck, including arthritis or rheumatism, which were declared by 1.647 thousand persons, i.e. 6.2% of the total. Each other type of health problems was observed among less than 5% of the population.

The above-mentioned diseases were most often observed among elderly persons. Therefore, among persons suffering from heart, blood pressure or circulation problems over 63% were aged 55-64, while over 25% were 45-54 years old, then, among persons suffering from problems with back or neck, including arthritis or rheumatism, about a half were aged 55-64, while about 30% were aged 45-54.

Worth mentioning here are the conditions that are relatively often observed among young people even though they are generally less often suffered. Among them are learning difficulties, e.g. dyslexia, dyscalculia, mental retardation – almost 36% of persons suffering from these conditions were aged 15-24. Then, among persons suffering from epilepsy over 20% were aged 15-24 years, also at this age were about 9% of persons suffering from other mental disorders, including schizophrenia, phobias, anorexia, sleeplessness, and persons who suffered from chest or breathing problems, including asthma and bronchitis.

Table 2.1. Persons aged 15-64 by socio-demographic characteristics and type of longstanding health condition or disease

Specification	Total		Men	Women
	in thousands	in %		
TOTAL	26653	100.0	49.5	50.5
Problems with arms or hands (which includes arthritis or rheumatism)	442	100.0	39.4	60.6
Problems with legs or feet (which includes arthritis or rheumatism)	941	100.0	45.4	54.6
Problems with back or neck (which includes arthritis or rheumatism)	1647	100.0	46.6	53.4
Cancer	187	100.0	41.2	58.8
Skin conditions, including allergic reactions and severe disfigurement	203	100.0	47.3	52.7
Heart, blood pressure or circulation problems or diseases	1841	100.0	49.4	50.6
Chest or breathing problems or diseases, including asthma and bronchitis	411	100.0	52.6	47.4
Stomach, liver, kidney or digestive problems or diseases	424	100.0	47.2	52.8
Diabetes	368	100.0	49.7	50.3
Epilepsy (including fits)	82	100.0	61.0	39.0
Severe headache, e.g. migraine	252	100.0	25.0	75.0
Learning difficulties (reading, spelling or math disability), e.g. dyslexia, dyscalculia, mental retardation	131	100.0	55.7	44.3
Chronic anxiety	43	100.0	44.2	55.8
Depression	122	100.0	39.3	60.7
Other mental, nervous or emotional problems (which include schizophrenia, phobias, anorexia, sleeplessness)	251	100.0	55.0	45.0
Other progressive illnesses (which include multiple sclerosis, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease)	59	100.0	42.4	57.6
Other longstanding health problems	1056	100.0	50.0	50.0
No longstanding health problems or diseases	21040	100.0	50.0	50.0

The above table indicates that much more women than men suffered from conditions manifesting with severe headache, including migraine, they much more often suffered from depression, or problems with arms or hands, including arthritis or rheumatism. While men more often than women suffered from epilepsy or had learning difficulties (dyslexia, dyscalculia, mental retardation), they also suffered from various mental, nervous or emotional problems, including schizophrenia, or phobias.

It is worth to analyse the extent of connection between particular health conditions that respondents considered as the most important and disability according to the legal criterion, i.e. holding the certificate of disability.

The analysis on the data included in Table 2.2 shows that relatively most often certificates of disability were granted to persons with learning difficulties, among which were included i.a. mental retardation – 76.6% persons of this group had a disability certificate, mostly of the severe degree of disability or equivalent. Almost equally often the certificate of disability had persons with progressive illnesses, such as multiple sclerosis, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease (76.5%), as well as with other mental, nervous or emotional problems (75.2%). In addition, the majority of persons with epilepsy had the certificate of disability (69.2%).

The certificate of disability was decidedly less often connected with skin conditions (including allergic reactions and severe disfigurement) and with severe headache, including migraine – among persons who mentioned this kind of health conditions, the legally granted certificate of the degree of disability had respectively 8% and 19%. Also a relatively low share of persons disabled in the legal sense was observed among persons suffering from stomach, liver, kidney or digestive problems, problems with back or neck (including arthritis or rheumatism) and diabetes – it stayed at the level 25-34%.

Table 2.2. Disabled people aged 15-64 by degree of disability and type of the main longstanding health condition or disease

Specification a – in thousands b – in %		Total	In which persons with disability certificate of:		
			severe	moderate	minor
			degree of disability or equivalent		
TOTAL	a	5616	445	911	807
	b	100.0	7.9	16.2	14.4
<i>In which:</i>					
Problems with arms or hands (which includes arthritis or rheumatism)	a	279	23	35	41
	b	100.0	8.2	12.5	14.7
Problems with legs or feet (which includes arthritis or rheumatism)	a	547	54	96	80
	b	100.0	9.9	17.6	14.6
Problems with back or neck (which includes arthritis or rheumatism)	a	1188	33	159	180
	b	100.0	2.8	13.4	15.2
Cancer	a	165	30	36	21
	b	100.0	18.2	21.8	12.7
Skin conditions, including allergic reactions and severe disfigurement	a	149	1	5	6
	b	100.0	0.7	3.4	4.0
Heart, blood pressure or circulation problems or diseases	a	1340	72	201	196
	b	100.0	5.4	15.0	14.6
Chest or breathing problems or diseases, including asthma and bronchitis	a	273	11	46	38
	b	100.0	4.0	16.8	13.9
Stomach, liver, kidney or digestive problems or diseases	a	242	12	30	20
	b	100.0	5.0	12.4	8.3
Diabetes	a	242	9	39	33
	b	100.0	3.7	16.1	13.6
Epilepsy (including fits)	a	65	12	20	13
	b	100.0	18.5	30.8	20.0
Severe headache, e.g. migraine	a	121	3	9	11
	b	100.0	2.5	7.4	9.1
Learning difficulties (reading, spelling or math disability), e.g. dyslexia, dyscalculia, mental retardation	a	94	43	24	5
	b	100.0	45.7	25.5	5.3
Chronic anxiety	a	14	-	6	1
	b	100.0	0.0	42.9	7.1
Depression	a	70	5	13	12
	b	100.0	7.1	18.6	17.1
Other mental, nervous or emotional problems (which include schizophrenia, phobias, anorexia, sleeplessness)	a	161	40	59	22
	b	100.0	24.8	36.6	13.7
Other progressive illnesses (which include multiple sclerosis, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease)	a	51	21	11	7
	b	100.0	41.2	21.6	13.7
Other longstanding health problems	a	615	77	123	121
	b	100.0	12.5	20.0	19.7

Among persons with biological disabilities dominated economically inactive persons, it was observed in case of all mentioned longstanding health condition or diseases.

The table below presents the labour market status of persons suffering from longstanding health conditions.

Table 2.3. Persons aged 15-64 by the labour market status and type of longstanding health condition or disease

Specification	Total	Employed	Unemployed	Economically inactive
	in thousands			
TOTAL	26653	15979	1696	8979
<i>In which:</i>				
Problems with arms or hands (which includes arthritis or rheumatism)	442	176	17	250
Problems with legs or feet (which includes arthritis or rheumatism)	941	344	40	556
Problems with back or neck (which includes arthritis or rheumatism)	1647	754	85	807
Cancer	187	56	6	123
Skin conditions, including allergic reactions and severe disfigurement	203	102	15	86
Heart, blood pressure or circulation problems or diseases	1841	683	71	1087
Chest or breathing problems or diseases, including asthma and bronchitis	411	163	28	220
Stomach, liver, kidney or digestive problems or diseases	424	181	29	215
Diabetes	368	122	17	229
Epilepsy (including fits)	82	10	9	63
Severe headache, e.g. migraine	252	117	11	124
Learning difficulties (reading, spelling or math disability), e.g. dyslexia, dyscalculia, mental retardation	131	.	.	119
Chronic anxiety	43	.	.	31
Depression	122	30	13	79
Other mental, nervous or emotional problems (which include schizophrenia, phobias, anorexia, sleeplessness)	251	42	8	202
Other progressive illnesses (which include multiple sclerosis, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease)	59	11	-	48
Other longstanding health problems	1056	365	50	641

Persons employed in various occupations suffered longstanding health problems or diseases; nevertheless the same occupational groups were often repeated in respect to particular health conditions. Thus, most problems with arms or hands were observed among *skilled agricultural, forestry and fishery workers*, then – among *elementary occupations*. Problems

with legs or feet were observed mainly among *skilled agricultural, forestry and fishery workers*, then – among *craft and related trades workers*. Again, problems with back or neck most often were observed in the group of *skilled agricultural, forestry and fishery workers*, then among *service and sales workers*. Cancers were mostly observed among *professionals*, and *craft and related trades workers*. The most often heart, blood pressure or circulation problems were observed among *skilled agricultural, forestry and fishery workers*, then – among *craft and related trades workers*. Chest or breathing problems were observed mainly among *professionals* and *elementary occupations*, while stomach, liver, kidneys and digestive problems or diseases were observed mainly among *skilled agricultural, forestry and fishery workers*, then among *service and sales workers*. Diabetes was observed most often among *craft and related trades workers*, than – among *elementary occupations*.

The above figures indicate that health problems or diseases very often concerned *skilled agricultural, forestry and fishery workers*, although it is not the largest occupational group specified among employed persons.

However, the analysis on particular occupational groups shows that *managers* most often suffer heart, blood pressure or circulation problems, while *professionals* – problems with back or neck, including arthritis or rheumatism. The groups of *technicians and associate professionals* and *clerical support workers* suffer from blood pressure or circulation problems, while *service and sales workers*, *skilled agricultural, forestry and fishery workers*, *craft and related trades workers* and *plant and machine operators and assemblers* – have problems with back or neck, including arthritis or rheumatism. Then *elementary occupations workers* to the same degree suffered from problems with back or neck, including arthritis or rheumatism, as well as heart, blood pressure or circulation problems. Therefore, among all occupational groups the two groups of health conditions were mentioned most often: heart, blood pressure or circulation problems and problems with back or neck, including arthritis or rheumatism.

3. Persons suffering from difficulties in basic activities

Beside questions concerning health problems or diseases, respondents were also asked about their difficulties in basic activities. The surveyed persons could declare two kinds of difficulties and indicate the main one. Only longstanding difficulties were considered, i.e. those that had lasted or were likely to last for at least 6 months.

Among persons aged 15-64, 86.0% declared that no activity was causing them difficulty, while other respondents indicated mainly difficulties with lifting and carrying (7.0% of population), walking and climbing steps (5.6%) and bending (4.0%).

The majority of the mentioned activities posed equal problems to men and women, and in urban and rural areas.

The table below presents the shares of men and women, as well as persons living in urban and rural areas who have difficulties in basic activities.

Table 3.1. Percentage share of persons feeling difficulties in basic activities in the population aged 15-64 by sex and place of residence

Types of difficulties in basic activities	Total	Men	Women	Urban areas	Rural areas
	in %				
Seeing, even if wearing glasses	1.2	1.2	1.3	1.3	1.1
Hearing, even if using a hearing aid	0.4	0.5	0.4	0.4	0.5
Walking, climbing steps	5.6	5.2	5.9	5.6	5.5
Sitting or standing	1.7	1.5	1.9	1.8	1.5
Remembering, concentrating	1.4	1.5	1.3	1.3	1.6
Communicating, for example understanding or being understood	1.0	1.2	0.8	0.8	1.2
Reaching or stretching	0.8	0.7	0.9	0.7	0.8
Lifting and carrying	7.0	6.7	7.3	6.5	7.8
Bending	4.0	3.7	4.4	3.6	4.8
Holding, gripping, or turning	0.6	0.6	0.7	0.6	0.7

The above figures indicate that women to a greater extent than men suffered from walking and climbing steps, lifting and carrying and bending, whereas relatively more men than women had difficulties with communicating (understanding or being understood) and with remembering and concentrating. A slightly higher share of persons who had difficulties with seeing, even if wearing glasses, and with sitting or standing was observed in urban areas, while difficulties with lifting and carrying, bending, with communicating, and with remembering and concentrating were relatively more often observed in rural areas than in urban areas.

People who have difficulties in basic activities quite often are granted the certificate of disability. The table below shows connection between these difficulties with disability in the legal sense.

Table 3.2. Persons aged 15-64 by the degree of disability and the **main** difficulty in basic activities

Specification a – in thousands b – in %		Total	In which persons with disability certificate of:		
			severe	moderate	mild
			Disability degree or equivalent		
TOTAL	a	3722	404	719	610
	b	100.0	10.9	19.3	16.4
<i>of which:</i>					
Seeing, even if wearing glasses	a	266	37	43	37
	b	100.0	13.9	16.2	13.9
Hearing, even if using a hearing aid	a	78	8	22	19
	b	100.0	10.3	28.2	24.4
Walking, climbing steps	a	1180	161	259	202
	b	100.0	13.6	21.9	17.1
Sitting or standing	a	215	15	27	31
	b	100.0	7.0	12.6	14.4
Remembering, concentrating	a	245	50	79	33
	b	100.0	20.4	32.2	13.5
Communicating, for example understanding or being understood	a	111	47	26	14
	b	100.0	42.3	23.4	12.6
Reaching or stretching	a	84	7	12	16
	b	100.0	8.3	14.3	19.0
Lifting and carrying	a	1078	58	189	189
	b	100.0	5.4	17.5	17.5
Bending	a	387	15	44	54
	b	100.0	3.9	11.4	14.0
Holding, gripping, or turning	a	78	6	18	15
	b	100.0	7.7	23.1	19.2

Holding the legal certificate of disability relatively most often was related to difficulties in communicating (e.g. understanding or being understood) – 78.4% of persons who felt this kind of difficulty in everyday functioning were also granted the certificate of disability – most often the severe degree of disability or equivalent. In addition, a significant share – (66.1%) of persons who had difficulties with remembering and concentrating had the disability certificate. Then, the lowest share of the granted certificates had persons with difficulties in bending – it was 29.2%. Generally, it may be concluded that granting the disability certificate more often was related to the difficulties manifested in the mental-intellectual sphere than in the sphere of physical fitness.

The decided majority of persons with difficulties in basic activities comprise the economically inactive – between 55% and 90% of particular types of difficulties; unemployed persons

constitute slight shares in groups of people with various difficulties – between 1% and 6%, while the remaining part constitute employed persons, mainly working full-time.

The table below shows the labour market status of persons with difficulties in basic activities.

Table 3.3. Persons aged 15-64 by the labour market status and types of suffered difficulties in basic activities

Specification	Total		Employed		Unemployed	Economically inactive
			total	full-time		
	in thousands	in %				
TOTAL	26653	100.0	60.0	55.6	6.4	33.7
Seeing, even if wearing glasses	325	100.0	34.2	28.6	5.2	60.6
Hearing, even if using a hearing aid	115	100.0	28.7	22.6	6.1	65.2
Walking, climbing steps	1480	100.0	26.3	21.3	3.9	69.9
Sitting or standing	453	100.0	37.1	31.8	3.8	59.2
Remembering, concentrating	373	100.0	15.0	10.7	4.0	80.7
Communicating. for example understanding or being understood	257	100.0	9.3	5.4	1.2	89.5
Reaching or stretching	207	100.0	32.9	28.0	1.9	65.2
Lifting and carrying	1869	100.0	36.7	30.8	4.5	58.8
Bending	1078	100.0	40.0	34.1	4.9	55.1
Holding. gripping. or turning	171	100.0	32.2	28.1	4.7	63.2
None	22931	100.0	64.2	60.0	6.7	29.2

The highest percentage of the employed – 40.0%, and the lowest of the economically inactive – 55.1%, was observed among persons suffering difficulties in bending. The reverse situation, i.e. the lowest share of the employed – 9.3% and simultaneously the highest share of the economically inactive – 89.5%, was observed among persons with difficulties in communicating, e.g. in understanding or being understood.

Taking into the account employed persons with difficulties in basic activities in respect to a performed occupation, it may be observed that most types of difficulties are observed among skilled *agricultural, forestry and fishery workers*.

4. The impact of health conditions and diseases or difficulties in basic activities on limitation in the number of working hours

The majority of persons aged 15-64 years suffering from health conditions and diseases or difficulties in basic activities did not declare any impact of these problems on limitation in the number of hours of work that they work during a week. The limitation in the actual working hours regards the employed, while **in case of jobless persons it concerns the number of hours they could work during a week**. The reference point is full-time working schedule.

Among about 5.7 million people who suffered from health problems and diseases or difficulties in basic activities, about 2.5 million, i.e. 43.7% declared that their problems did not influence their weekly number of working hours.

The main reason for limitation in the weekly number of working hours constituted health problems or diseases; it was declared by over 29% persons among the presented population, while about 12% stated that limitation in working time was caused by both health problems or diseases and difficulties in basic activities. Health conditions more often caused limitation in the number of working hours among men than among women, and among urban residents as compared to rural areas.

Table 4.1. Persons suffering from diseases or health conditions, or difficulties in basic activities by their impact on limitation in weekly number of working hours, age, sex and place of residence

Specification	Total		Of which persons whose reasons for limitation in the number of hours that they can work in a week are or may be:		
			health problems or diseases	difficulties in basic activities	health problems or diseases and difficulties in basic activities
	in thousands	in %			
TOTAL	5684	100.0	29.3	2.5	11.9
15-24 years	293	100.0	23.2	1.7	10.6
25-34 years	528	100.0	22.9	2.1	11.4
35-44 years	711	100.0	22.9	1.7	8.6
45-54 years	1527	100.0	28.7	2.4	10.9
55-64 years	2625	100.0	33.3	2.9	13.6
Men	2712	100.0	30.2	2.6	12.9
Women	2972	100.0	28.5	2.5	11.0
Urban areas	3508	100.0	27.3	2.2	11.3
Rural areas	2176	100.0	32.5	2.9	12.8

Limitation in the number of weekly hours of work among persons suffering from diseases and health conditions or difficulties in basic activities was more often observed among older age groups. Almost a half (49.8%) of persons aged 55-64 declared that their health condition limits the number of hours they can work during a week (in group persons aged 15-24 years it was 35.5%).

Jobless persons, i.e. unemployed and economically inactive more often than employed persons perceived the need for limitation in the number of hours worked caused by health problems in a week; for all three of the mentioned groups, the main reason for limitation in the number of working hours are health conditions or diseases:

- among 285 thousand unemployed persons aged 15-64 who suffer from diseases or health conditions or have difficulties in basic activities, 23.5% declare that the reason for limitation in the weekly number of working hours would be health problems or diseases, 1.4% believe that the reason would be difficulties in basic activities, while 7.7% indicate both these reasons simultaneously;
- among 3088 thousand of economically inactive persons aged 15-64 suffering from diseases and health problems or having difficulties in basic activities, 38.8% believe that the reason for limitation in the weekly number of working hours would be health problems or diseases, 3.4% believe that difficulties in basic activities would be the reason, while 17.3% indicate both these reasons simultaneously;
- among 2311 thousand employed persons aged 15-64 suffering from diseases or health conditions or with difficulties in basic activities, 17.3% indicate health problems or diseases as the reason for limitation in the weekly number of working hours, 1.5% believes that the reason are difficulties in basic activities, while 5.2% indicate both these reasons simultaneously.

The employed for whom the reason for limitation in the weekly number of working hours relatively most often are health problems and diseases or difficulties in basic activities, belong to the occupational group *skilled agricultural, forestry and fishery workers*, it was declared by about 44% of biologically disabled employed persons belonging to this occupational group.

5. The impact of health problems and diseases or difficulties in basic activities on limitation in the type of performed work

Health problems and diseases or difficulties in basic activities had an impact on limitation in the type of work that the respondents were able to perform. This was declared by over a half of the group of about 5.7 million persons aged 15-64 and suffering from various conditions. It should be added that in case of employed persons limitation in type of work

did not necessarily refer to the currently performed jobs; it could also concern the type of work they would have liked to perform but could not have because of their health conditions. Worth stressing is the fact that diseases, health conditions and difficulties in basic activities are often observed simultaneously, e.g. persons with legs or feet problems may have difficulties with walking, climbing steps. Therefore, limitation in the type of work may be caused only by a disease or only by difficulties in performing some activities, but it may be also caused by both these reasons simultaneously.

The main reasons for limitation in the type of performed work were health problems or diseases. They were declared by 34.1% of the presented population, 13.5% believed that limitation in the type of performed work are caused by both health conditions and difficulties in basic activities, while 2.8% perceived reasons for limitation in the type of work only in difficulties in basic activities.

Table 5.1. Persons suffering from health problems or difficulties in basic activities by their impact on limitation in type of performed work, age, sex and place of residence

Specification	Total		Of which persons whose reasons for limitation in the type of performed work are or may be:		
			health problems or diseases	difficulties in basic activities	health problems and diseases or difficulties in basic activities
	in thousand		in %		
TOTAL	5684	100.0	34.1	2.8	13.5
15-24 years	293	100.0	31.4	2.4	11.3
25-34 years	528	100.0	30.1	2.1	12.9
35-44 years	711	100.0	28.1	2.0	10.3
45-54 years	1527	100.0	33.9	2.6	12.5
55-64 years	2625	100.0	37.0	3.4	15.3
Men	2712	100.0	35.7	3.0	14.5
Women	2972	100.0	32.7	2.7	12.5
Urban areas	3508	100.0	32.6	2.5	13.1
Rural areas	2176	100.0	36.6	3.2	14.2

Limitation in the kind of performed work caused by health problems and diseases or difficulties in basic activities, more often concerned men than women, and rural residents as compared to urban dwellers. The limitation more often was observed among elderly persons.

Among health problems or diseases that relatively often caused limitation in the type of performed work are: other progressive illnesses, including sclerosis multiplex, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease (86% of persons with diseases declared the impact of a disease, as well as difficulties in basic activities on limitation in the type of work), epilepsy, including fits (84%), learning difficulties, e.g. dyslexia, dyscalculia, mental retardation (82%), other mental, nervous or emotional problems, including schizophrenia, phobias, anorexia, sleeplessness (72%), chronic anxiety (70%) and cancers (66%).

Among persons who declared difficulties in basic activities, limitation in the type of performed work was observed mainly in the groups who had difficulties in communicating, e.g. understanding or being understood (85% persons with such difficulties declared limitation in the type of work), remembering, concentrating (78%), walking, climbing stairs (74%), reaching/stretching (73%), lifting or carrying (71%), and holding, gripping, or turning (71%).

Persons suffering with various diseases and health problems who attained a low level of education more often perceived the necessity for limitation in the type of work because of health condition than better educated persons. For example, 63.7% persons with primary or lower education, 54.5% persons with basic vocational education, 43.3% persons with post-secondary education, and 27.7% persons with tertiary education perceive this necessity. The above figures indicate that the level of education increases "self-confidence" of persons suffering from health conditions in respect to their "coping ability" in the chosen type of work.

Jobless persons (unemployed and economically inactive) more often than the employed indicate the necessity limitation the type of work caused by health conditions. Thus, among 285 thousand unemployed persons suffering from diseases and health conditions or difficulties in basic activities, 47.1% perceive the necessity for limitation in the type of work, among 3.088 thousand economically inactive persons there are respectively 64.9%, while among 2.311 thousand employed persons – 31.6%.

Employed persons for whom the reasons for limitation in the type of work that they were able to perform were health problems or diseases or difficulties in basic activities, relatively most often belonged to occupational group *skilled agricultural, forestry and fishery workers* – such declaration was made by 49.2% of this occupational group. The second place belonged to *elementary occupations* – 36.7%, and then to service and sales workers – 33.2%.

6. The impact of health conditions and diseases or difficulties in basic activities on limitation in getting to and from work

Due to various diseases/health conditions and difficulties in basic activities, persons suffering from them may have limited possibility of getting to and from work. They may have problems with the access to buildings, e.g. because of high steps and lack of ramps for wheelchairs, lack of lifts, as well as the necessity to use special transport, special equipment (e.g. wheelchair), the help of other persons, etc.

Among persons who suffered various kinds of health problems and diseases or difficulties in basic activities (5.7 million), slightly more than every fourth (27.5%) declared impact of these problems on limitation in getting to and from work. Slightly less than a million people (978 thousand, i.e. 17.2% of the analysed group) believed that the reasons for limitation in getting to and from work are (or could be in case of non-employed persons) only health problems or diseases, 89 thousand (i.e. 1.6%) believed that these limitations were caused exclusively by difficulties in basic activities. Finally, 497 thousand (i.e. 8.7%) declared health problems and diseases, as well as difficulties in basic activities as the reason.

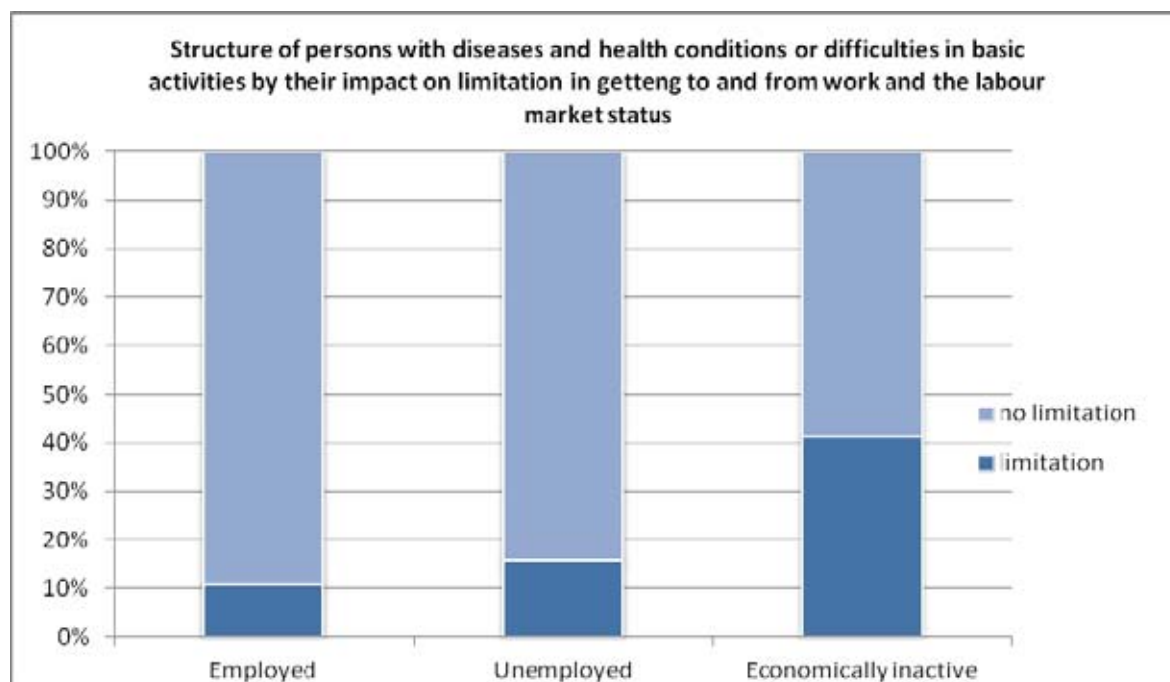
Health problems and diseases that relatively most often limited possibility of getting to and from work, are: other progressive illnesses, including sclerosis multiplex, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease, learning difficulties, e.g. dyslexia, dyscalculia, mental retardation, epilepsy, including fits. Among diseases causing limitation in getting to and from work least often are: skin conditions, severe headache, e.g. migraine, problems with back or neck, including arthritis or rheumatism, and heart, blood pressure or circulation problems. However, if we look at the "list" of difficulties in basic activities, the most often limitation in getting to and from work declared persons with difficulties in communication, e.g. understanding or being understood, while the least often persons who had difficulties with bending.

Limitation in getting to and from work caused by health problems and diseases or difficulties in basic activities were more often declared by men than women, in rural areas than urban areas. Limitation in to most often was observed among older age groups, i.e. in the age group 55-64 years, while the least often among persons aged 35-44 years.

Table 6.1. Persons suffering from diseases and health conditions or difficulties in basic activities by their impact on limitation in getting to and from work and age, sex and place of residence

Specification	Total		Of which persons whose reasons for limitation in getting to and from work are or may be:		
			health conditions or diseases	difficulties in basic activities	health conditions or diseases and difficulties in basic activities
	in thousands	in %			
TOTAL	5684	100.0	17.2	1.6	8.7
15-24 years	293	100.0	17.4	1.0	9.2
25-34 years	528	100.0	15.3	0.8	10.6
35-44 years	711	100.0	13.8	1.0	6.2
45-54 years	1527	100.0	16.0	1.8	7.3
55-64 years	2625	100.0	19.2	1.8	9.8
Men	2712	100.0	18.1	1.7	9.7
Women	2972	100.0	16.4	1.4	7.9
Urban areas	3508	100.0	16.3	1.5	8.3
Rural areas	2176	100.0	18.7	1.7	9.5

Most often the relation between health conditions or problems with performing basic activities and difficulties with getting to and from work is observed among economically inactive persons, while the least often it is observed in case of employed persons.

Taking into the account the number of working hours of the presented group of the employed, limitation in getting to and from work was observed relatively more often among persons employed part-time (18.6%) than among the employed full-time (9.4%); in absolute figures the relation was obviously reverse – respectively: 57 thousand and 190 thousand

7. The impact of health problems and diseases or difficulties in basic activities on the need of special assistance or arrangements in order to perform work

Work performance in case of persons suffering from various diseases and health conditions or difficulties in basic activities may involve the use/need of special assistance or arrangements in order to help them to work, e.g. a deaf-mute person may need an interpreter of sign language.

Health problems or diseases that relatively most often require the assistance of other people in work performance by persons suffering from them, were: other progressive illnesses, including sclerosis multiplex, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease, learning difficulties, e.g. dyslexia, dyscalculia, mental retardation, epilepsy, including fits, other mental, nervous or emotional problems, including schizophrenia, phobias, anorexia, sleeplessness. Difficulties in basic activities also result in the use/need of special assistance or arrangements in order to help people with such difficulties to work. Relatively most often such situation takes place in case of difficulties in communication, e.g. understanding or being understood, and in case of difficulties with remembering, concentrating and hearing, even with hearing aid. However, we should remember that difficulties in basic activities may be accompanied by various health problems or diseases.

In the presented survey, there was established the degree of the significance of the need to use the assistance of other persons when performing work in case of employed persons and the hypothetical scale of the problem in case of non-employed people. In addition, it was determined for which groups of persons aged 15-64 years and suffering health conditions, the use/need of assistance of others in performing work is particularly important.

Firstly, it should be concluded that among 5.7 million persons who suffer from health conditions and diseases or difficulties in basic activities, 0.8 million persons, i.e. 14.3% would need or have already use special assistance or arrangements in order to help them to work. The problem is more significant in the subpopulation of men than women, also in rural areas than in urban areas.

Young people, aged 15-34 years suffering various health problems, relatively more often than older persons indicated the need of special assistance or arrangements in order to help

them to work; this problem was most evident among the youth aged 18-19, as it concerned almost every fourth person.

Table 7.1. Persons suffering from diseases and health conditions or difficulties in basic activities by the need of assistance of other people in order to perform work and age, sex and place of residence

Specification	Total		Of which persons who because of health conditions and diseases or difficulties in basic activities:	
			would need/use	would not need/use
			assistance of other persons in order to perform work	
	in thousands	in %		
TOTAL	5684	100.0	14.3	85.7
15-24 years	293	100.0	18.8	81.2
25-34 years	528	100.0	18.4	81.6
35-44 years	711	100.0	12.2	87.8
45-54 years	1527	100.0	12.8	87.2
55-64 years	2625	100.0	14.4	85.6
Men	2712	100.0	16.0	84.0
Women	2972	100.0	12.8	87.2
Urban areas	3508	100.0	13.5	86.5
Rural areas	2176	100.0	15.6	84.4

The scope of the need to use special assistance or arrangements in order to perform work in case of persons with health problems varies depending on their level of education. The following relation is observed: the lower level of education is, the higher share of persons using assistance.

Table 7.2. Persons suffering from diseases and health conditions or difficulties in basic activities by the use/need of special assistance or arrangements in order to help them to work and level of education

Education	Persons suffering from health problems	The share of persons who use/need assistance of other persons in order to perform work
	in thousands	in %
Total	5684	14.3
Tertiary	648	4.6
Post-secondary	185	10.8
Vocational secondary	1167	11.1
General secondary	418	10.8
Basic vocational	2046	14.1
Lower secondary	107	20.6
Primary and lower	1113	25.0

Therefore, while among persons with tertiary education slightly less than every twentieth person with health problems used/needed assistance of other people in order to perform work, among persons with primary or lower education – every fourth person used/needed special assistance.

As regards the labour market status of persons with health problems who used/needed assistance of other people in order to perform work, we can see the already symptomatic relation – relatively less often the special assistance use employed persons (4.6% of this group). The need of such assistance is most often perceived by economically inactive persons (22.3%).

Among employed persons aged 15-64 years who suffer from health conditions and diseases or difficulties in basic activities, the occupational group distinctive in respect to the participation of persons using assistance of others in performing work constitute *skilled agricultural, forestry and fishery workers* – the special assistance use 11.1% employed in this occupational group. The further two occupational groups comprise *elementary occupations* – the special assistance use 4.4% of the employed in this group, and *craft and related trades workers* – 4.3%.

8. The impact of health problems and diseases or difficulties in basic activities on the need to use special equipment or workplace adaptations

Special equipment or workplace adaptations are sometimes needed in case of employment of persons suffering from health conditions, diseases or difficulties in basic activities. Workplace adaptations may consist of adaptation of building entrances to the needs of disabled people, accessibility of lifts, ramps, special parking places, adaptation of toilets, specially modified workstations and their surroundings, etc. Special equipment enabling the respondent's work could also have different character. It could be, e.g. adapted computers, Braille printers, voice synthesizers, etc.

Persons who due to health problems or diseases would need (jobless persons) or use (employed persons) special equipment or workplace adaptations relatively most often suffered from other progressive illnesses, including sclerosis multiplex, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease (47.5%, i.e. 28 thousand persons with these conditions). The next in order were: learning difficulties, e.g. dyslexia, dyscalculia, mental retardation (45.0%, i.e. 59 thousand persons with these problems), epilepsy, including fits (26.8%, i.e. 22 thousand persons with these conditions), other mental, nervous or emotional problems, including schizophrenia, phobias, anorexia, sleeplessness (24.3%, i.e. 61 thousand persons with these conditions).

In absolute figures, the largest group of persons who because of their health conditions would need or use special equipment or workplace adaptations, comprised mainly persons who suffered problems with legs or feet, including arthritis or rheumatism (153 thousand), problems with back or neck, including arthritis or rheumatism (152 thousand), and heart, blood pressure or circulation problems (142 thousand).

Among persons aged 15-64 years who suffered from health problems and diseases or difficulties in basic activities, the need of special equipment or workplace adaptations declared relatively more men than women and rural residents than urban ones.

Table 8.1. Persons suffering from diseases and health conditions or difficulties in basic activities by the need to use special equipment or workplace adaptations and age, sex and place of residence

Specification	Total		Of which persons who because of health conditions and diseases or difficulties in basic activities:	
			would need/use	would not need/use
			special equipment or workplace adaptations	
	in thousands	in %		
TOTAL	5684	100.0	10.9	89.1
15-24 years	293	100.0	15.4	84.6
25-34 years	528	100.0	15.3	84.7
35-44 years	711	100.0	9.0	91.0
45-54 years	1527	100.0	9.9	90.1
55-64 years	2625	100.0	10.6	89.4
Men	2712	100.0	12.6	87.4
Women	2972	100.0	9.4	90.6
Urban areas	3508	100.0	10.7	89.3
Rural areas	2176	100.0	11.3	88.7

Among persons who suffered from health problems and diseases or difficulties in basic activities, the necessity to use special equipment or workplace adaptations relatively most often concerned younger persons, i.e. aged 15-34 lat. However, the largest group of people with such requirements constituted persons aged 55-64 years – the need of special adaptations of the workplace declared 277 thousand persons.

Level of education of persons who suffered from health problems or diseases or difficulties in basic activities also varies the scale of the necessity to use special equipment or workplace adaptations – the lower the level of education is, the higher share of persons who require workplace adaptations. The respective figures are presented in the table below:

Table 8.2. Persons suffering from diseases and health conditions or difficulties in basic activities by the need to use special equipment or workplace adaptations and level of education

Education	Persons suffering from health problems	Persons who need/use special equipment or workplace adaptations	
	in thousands		in %
Total	5.684	620	10.9
Tertiary	648	33	5.1
Post-secondary	185	14	7.6
Vocational secondary	1.167	102	8.7
General secondary	418	33	7.9
Basic vocational	2.046	231	11.3
Lower secondary	107	18	16.8
Primary and lower	1.113	189	17.0

Among the group of 285 thousand unemployed persons who suffered from health problems and diseases or difficulties in basic activities, 14 thousand, i.e. 4.9% think that they would need special equipment or workplace adaptation because of their condition. Among 3.088 thousand economically inactive persons with health problems, as many as 527 thousand, i.e. 17.1% would need a specially adjusted workstation. The employed who had already been using special equipment or workplace adaptations, comprised a population of 79 thousand persons, which constituted 3.4% of 2.311 thousand employed persons with various health problems.

The employed who suffer from health problems, diseases or difficulties in basic activities and because of this use special equipment or workplace adaptations, are most often skilled agricultural, forestry and fishery workers – 15 thousand, i.e. 3.6% of the total number of the employed declaring subjective disability in this occupational group. The successive groups constitute: *craft and related trades workers* – 13 thousand, i.e. 4.0%, service and sales workers – 12 thousand, i.e. 3.7%, also professionals – 10 thousand, i.e. 3.2%, and *elementary occupations* – 10 thousand, i.e. 4.0%.

9. The impact of health problems and diseases or difficulties in basic activities on the need of use special working arrangements

Performing work in case of persons suffering health problems and diseases or with difficulties in basic activities may require special working arrangements in order to enable their work. Special working arrangements may refer to the way of performing work or the character of the respondent's work, e.g. sedentary work, possibility to perform work at home, the number of working hours and arrangement of working time (part-time work, flexible hours of work).

Among about 5.7 million persons aged 15-64 who suffer health problems and diseases or difficulties in basic activities, every fourth one declared that he/she needed (jobless persons) or used (employed persons) special working arrangements enabling work.

Persons who because of their health problems or diseases needed or used special working arrangements relatively most often suffered from other progressive illnesses, including sclerosis multiplex, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease (59.3% persons with these conditions, i.e. 35 thousand). In the successive order were placed: learning difficulties, e.g. dyslexia, dyscalculia, mental retardation (54.2%, i.e. 71 thousand), epilepsy, including fits (43.9%, i.e. 36 thousand), other mental, nervous or emotional problems, including schizophrenia, phobias, anorexia, sleeplessness (43.4%, i.e. 109 thousand), as well as cancers (36.9%, i.e. 69 thousand).

In absolute figures, most persons who because of their health conditions need or use special working arrangements, comprise persons with heart, blood pressure or circulation problems (442 thousand), problems with back or neck, including arthritis or rheumatism (435 thousand), also problems with legs or feet, including arthritis or rheumatism (314 thousand).

Among persons aged 15-64 who suffered from health problems and diseases or difficulties in basic activities, the need to use special working arrangements was declared by similar shares men and women and rural and urban areas. A similar situation was observed in respect to division by age – the respective percentage share in all age groups comprised over 20%; the differences amounted to maximum of 5.5 percentage points.

Table 9.1 Persons suffering from diseases and health conditions or difficulties in basic activities by the need to use special working arrangements in order to help them to work, age, sex and place of residence

Specification	Total		Of which persons who due to health problems and diseases or difficulties in basic activities:	
			would need/use	would not need/use
			special working arrangements	
	in thousands	in %		
TOTAL	5684	100.0	25.2	74.8
15-24 years	293	100.0	25.6	74.4
25-34 years	528	100.0	25.6	74.4
35-44 years	711	100.0	21.2	78.8
45-54 years	1527	100.0	24.2	75.8
55-64 years	2625	100.0	26.7	73.3
Men	2712	100.0	26.3	73.7
Women	2972	100.0	24.2	75.8
Urban areas	3508	100.0	25.7	74.3
Rural areas	2176	100.0	24.4	75.6

The level of education of persons who suffered from health problems and diseases or difficulties in basic activities also differentiates the scale of the need to use special working arrangements. Generally, there is observed a relation – the lower level of education is the higher share of persons who need special working conditions. Thus, in case of persons with tertiary education – every 8th of them (12.5%) needed or used special working arrangements, while in case of persons with primary or lower education such needs declared every third person (30.1%).

Table 9.2. Persons suffering from diseases and health conditions or difficulties in basic activities by the need to use special working arrangements in order to help them to work and level of education

Education	Persons with health problems	Persons who need or use special working arrangements	
	in thousands		in %
Total	5.684	1431	25.2
Tertiary	648	81	12.5
Post-secondary	185	43	23.2
Vocational secondary	1.167	263	22.5
General secondary	418	97	23.2
Basic vocational	2.046	561	27.4
Lower secondary	107	30	28.0
Primary and below	1.113	355	31.9

The labour market status of persons who suffer from health problems and diseases or difficulties in basic activities differentiates the scale of the need to use special working arrangements in the following way: relatively most often such need is perceived by economically inactive persons, of which 35.3%, i.e. 1.089 thousand declared such need, among persons unemployed such situation concerned 24.2% of this group, i.e. 69 thousand persons, while among the employed 11.8% persons, i.e. 273 thousand take advantage of special working arrangements.

The employed who suffer from health problems, diseases or difficulties in basic activities and because of this use special working arrangements relatively more often work part-time (75 thousand i.e. 24.4%) persons had shortened working time as compared to the normal working time schedule) than full-time (198 thousand, i.e. 9.9%).

RECAPITULATION

The main objective of the module survey “Employment of disabled people” was obtaining information on the labour market situation of persons suffering from various longstanding health problems. Mostly it was targeted at diagnosis: whether longstanding health problems and diseases or difficulties in basic activities cause limitation in the number of hours of work, or the type of performed work, whether they constitute a barrier in getting to and from a workplace, whether they cause the need to provide special working arrangements enabling work.

The survey covered persons aged 15-64 years who suffered from longstanding health problems or diseases and persons who had serious difficulties with performing everyday basic activities, i.e. persons biologically disabled according to their subjective feeling.

According to the survey results, there were about 5.7 million biologically disabled persons in the second quarter of 2011. There were slightly more women than men in this population and significantly more urban than rural residents. Persons with biological disabilities were among all age groups. However, almost a half of them comprised older persons, i.e. aged 55-64 years; there were much fewer younger persons – every 20th person in the mentioned population was aged 15-24 years. Generally, they were persons with low level of education, as more than a half of them (about 58%) had at least basic vocational education.

From the point of view of the survey objective, the important information is labour market status of biologically disabled persons. The majority of them comprised jobless persons – the economically inactive constituted over 54% of the analysed population, while unemployed – 5%; the percentage of the employed comprised about 41%.

Population aged 15-64 most often suffered from health conditions connected with heart, blood pressure or blood circulation problems (6.9% of the total population), and with problems with back or neck including arthritis or rheumatism (6.2%). Difficulties in basic activities most often concerned lifting and carrying (7.0% of the total of population), walking and climbing stairs (5.6%), and bending (4.0%).

The attempted assessment carried out on the basis of the survey results, whether subjective biological disability may hinder occupational life (whose and to what extent), leads to the following conclusions:

- Almost 44% of disabled persons assessed that health problems and diseases they suffered or their difficulties in basic activities had actual or potential impact on limitation in the number of hours of work. Such opinion was most often expressed by jobless persons: the necessity to reduce the number of hours of work was anticipated

by limitation about 60% among the economically inactive and about 33% of the unemployed. Whereas among employed persons 24% declared shortened time of work caused by health problems; such declaration relatively most often was observed in the occupational group “skilled agricultural, forestry and fishery workers” (about 44% of this occupational group);

- Slightly over a half of the surveyed persons assessed that their disability had or could possibly have the impact on limitation in the type of work. Such limitation most often anticipated economically inactive persons (about 65%), as well as the unemployed (over 47%), while among the employed it was declared by about 32%, relatively most often w occupational group “skilled agricultural, forestry and fishery workers” (over 49% of this occupational group);
- The impact of disability on limitation in getting to and from work declared about 28% persons with health problems. Such opinion most often was observed among economically inactive, while the least often – among the employed;
- Slightly over 14% of biologically disabled persons perceived the need for assistance of other persons in performing work. Again: among economically inactive persons such need was perceived by over 22%, among the unemployed – 6%, while among the employed – the assistance of others was used by less than 5% (relatively largest number was observed for agricultural occupations).
- Persons who due to health problems and diseases or difficulties in basic activities used or needed special equipment or workplace adaptations constituted less than 11% of the surveyed population. The need was anticipated by over 17% among the economically inactive, about 5% of the unemployed, whereas this aid was used by over 3% of the employed.
- The impact of disability on the need to take advantage of special working conditions declared every fourth of the respondents – over 35% of the economically inactive, over 24% of the unemployed, and about 12% of the employed. Contrary to what may be assumed, most problems in functioning in the labour market result from mental and neurological conditions and are not caused by problems with legs or feet.

The ability to function in the labour market is very important for disabled persons. It should be remembered that physical disability, in consequence, is related to the so-called social disability, which means inability to function in society to the full extent. It should be underlined that a significant share of disabled persons are able to work, only in some cases adequate adaptation of the workstation is necessary.

ANEKS TABELARYCZNY

TABLE ANNEX

TABL. 1. OSOBY W WIEKU 15-64 LAT WEDŁUG RODZAJU DŁUGOTRWALEJ DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNEJ LUB CHOROBY, NA KTÓRĄ CIERPIĄ
PERSONS AGED 15-64 BY THE TYPE OF LONGSTANDING HEALTH CONDITION OR DISEASE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
	w tysiącach in thousands				
OGÓŁEM TOTAL	26 653	13 195	13 459	16 359	10 294
Dolegliwości lub choroby rąk lub dłoni	442	174	268	235	207
<i>Problems with arms or hands</i>					
Dolegliwości lub choroby nóg lub stóp	941	427	513	547	394
<i>Problems with legs or feet</i>					
Dolegliwości lub choroby pleców lub szyi	1 647	768	879	957	690
<i>Problems with back or neck</i>					
Nowotwór Cancer.....	187	77	110	126	61
Dolegliwości lub choroby skóry w tym reakcje alergiczne oraz ciężkie zniekształcenia i zeszpecenia	203	96	107	150	52
<i>Skin conditions, including allergic reactions and severe disfigurement</i>					
Dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia	1 841	909	931	1 136	705
<i>Heart, blood pressure or circulation problems</i>					
Dolegliwości lub choroby w obrębie klatki piersiowej lub układu oddechowego, w tym astma i zapalenie oskrzeli	411	216	195	272	139
<i>Chest or breathing problems, including asthma and bronchitis</i>					
Dolegliwości lub choroby żołądka, wątroby, nerek lub układu trawiennego	424	200	224	265	159
<i>Stomach, liver, kidney or digestive problems</i>					
Cukrzyca Diabetes	368	183	185	241	127
Padaczka Epilepsy	82	50	32	49	33
Silne bóle głowy, np. migrena	252	63	190	151	101
<i>Severe headache such as migraine</i>					
Trudności z uczeniem się (niezdolność do czytania, poprawnego pisania, liczenia)	131	73	58	68	63
<i>Learning difficulties (reading, spelling or math disability)</i>					
Przewlekłe stany lękowe	43	19	24	20	24
<i>Chronic anxiety</i>					
Depresja Depression	122	48	74	69	53
Inne problemy psychiczne, nerwowe lub emocjonalne	251	138	113	148	104
<i>Other mental, nervous or emotional problems</i>					
Inne choroby postępujące (w tym stwardnienie rozsiane, HIV, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona)	59	25	34	38	21
<i>Other progressive illnesses (which include multiple sclerosis, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease)</i>					
Inne długotrwałe problemy zdrowotne	1 056	528	528	673	383
<i>Other longstanding health problems</i>					
Brak długotrwałych dolegliwości zdrowotnych lub chorób	21 040	10 514	10 526	12 903	8 137
<i>No longstanding health conditions or diseases</i>					

**TABL. 2. OSOBY W WIEKU 15-64 LAT WEDŁUG RODZAJU NAJWAŻNIEJSZEJ DŁUGOTRWALEJ DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNEJ
LUB CHOROBY, NA KTÓRĄ CIERPIĄ
PERSONS AGED 15-64 BY THE TYPE OF THE MAIN LONGSTANDING HEALTH CONDITION OR DISEASE**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
	w tysiącach in thousands				
OGÓŁEM TOTAL	26 653	13 195	13 459	16 359	10 294
Dolegliwości lub choroby rąk lub dłoni <i>Problems with arms or hands</i>	279	105	173	150	128
Dolegliwości lub choroby nóg lub stóp <i>Problems with legs or feet</i>	547	262	285	319	228
Dolegliwości lub choroby pleców lub szyi <i>Problems with back or neck</i>	1 188	554	634	691	497
Nowotwór Cancer.....	165	64	101	110	55
Dolegliwości lub choroby skóry w tym reakcje alergiczne oraz ciężkie zniekształcenia i zeszpecenia <i>Skin conditions, including allergic reactions and severe disfigurement</i>	149	75	74	111	38
Dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia <i>Heart, blood pressure or circulation problems</i>	1 340	688	651	841	499
Dolegliwości lub choroby w obrębie klatki piersiowej lub układu oddechowego, w tym astma i zapalenie oskrzeli <i>Chest or breathing problems, including asthma and bronchitis</i>	273	132	140	187	85
Dolegliwości lub choroby żołądka, wątroby, nerek lub układu trawiennego <i>Stomach, liver, kidney or digestive problems</i>	242	113	129	151	91
Cukrzyca Diabetes	242	116	127	158	85
Padaczka Epilepsy	65	40	25	39	26
Silne bóle głowy, np. migrena <i>Severe headache such as migraine</i>	121	31	90	74	48
Trudności z uczeniem się (niezdolność do czytania, poprawnego pisania, liczenia) <i>Learning difficulties (reading, spelling or math disability)</i>	94	52	41	47	47
Przewlekłe stany lękowe <i>Chronic anxiety</i>	14	6	9	6	8
Depresja Depression	70	24	45	40	30
Inne problemy psychiczne, nerwowe lub emocjonalne <i>Other mental, nervous or emotional problems</i>	161	94	67	93	67
Inne choroby postępujące (w tym stwardnienie rozsiane, HIV, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona) <i>Other progressive illnesses (which include multiple sclerosis, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease)</i>	51	21	30	33	18
Inne długotrwałe problemy zdrowotne <i>Other longstanding health problems</i>	615	304	311	407	209
Brak długotrwałych dolegliwości zdrowotnych lub chorób <i>No longstanding health conditions or diseases</i>	21 040	10 514	10 526	12 903	8 137

TABL.3. OSOBY W WIEKU 15-64 LAT WEDŁUG RODZAJU DRUGIEJ CO DO WAŻNOŚCI DŁUGOTRWALEJ DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNEJ LUB CHOROBY, NA KTÓRĄ CIERPIĄ
PERSONS AGED 15-64 BY THE TYPE OF THE SECOND MAIN LONGSTANDING HEALTH CONDITION OR DISEASE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
	w tysiącach in thousands				
OGÓŁEM TOTAL	5 614	2 681	2 933	3 457	2 157
Dolegliwości lub choroby rąk lub dłoni <i>Problems with arms or hands</i>	163	68	95	85	79
Dolegliwości lub choroby nóg lub stóp <i>Problems with legs or feet</i>	394	166	228	228	165
Dolegliwości lub choroby pleców lub szyi <i>Problems with back or neck</i>	459	214	245	266	193
Nowotwór Cancer.....	22	12	10	15	7
Dolegliwości lub choroby skóry w tym reakcje alergiczne oraz ciężkie zniekształcenia i zeszpecenia <i>Skin conditions, including allergic reactions and severe disfigurement</i>	54	21	33	39	15
Dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia <i>Heart, blood pressure or circulation problems</i>	501	221	280	295	207
Dolegliwości lub choroby w obrębie klatki piersiowej lub układu oddechowego, w tym astma i zapalenie oskrzeli <i>Chest or breathing problems, including asthma and bronchitis</i>	139	84	55	85	54
Dolegliwości lub choroby żołądka, wątroby, nerek lub układu trawiennego <i>Stomach, liver, kidney or digestive problems</i>	182	87	95	113	68
Cukrzyca Diabetes	126	67	59	84	42
Padaczka Epilepsy	17	11	6	11	6
Silne bóle głowy, np. migrena <i>Severe headache such as migraine</i>	131	32	99	77	54
Trudności z uczeniem się (niezdolność do czytania, poprawnego pisania, liczenia) <i>Learning difficulties (reading, spelling or math disability)</i>	37	21	16	21	16
Przewlekłe stany lękowe <i>Chronic anxiety</i>	29	13	16	13	16
Depresja Depression	52	24	28	29	23
Inne problemy psychiczne, nerwowe lub emocjonalne <i>Other mental, nervous or emotional problems</i>	91	44	47	54	37
Inne choroby postępujące (w tym stwardnienie rozsiane, HIV, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona) <i>Other progressive illnesses (which include multiple sclerosis, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease)</i>	8	.	.	5	.
Inne długotrwałe problemy zdrowotne <i>Other longstanding health problems</i>	441	224	217	267	174
Brak długotrwałych dolegliwości zdrowotnych lub chorób <i>No longstanding health conditions or diseases</i>	2 767	1 368	1 399	1 769	998

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby w wieku: Persons in the age:								
		15-24 lat years	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64
	w tysiącach in thousands									
OGÓŁEM TOTAL	26 653	4 944	3 192	3 035	2 727	2 324	2 384	2 840	2 846	2 360
Dolegliwości lub choroby rąk lub dłoni Problems with arms or hands	442	11	9	18	16	26	46	84	114	118
Dolegliwości lub choroby nóg lub stóp Problems with legs or feet	941	30	30	37	40	52	77	170	247	257
Dolegliwości lub choroby pleców lub szyi Problems with back or neck	1 647	31	37	56	92	117	188	305	430	390
Nowotwór Cancer	187	.	.	5	6	10	19	38	50	51
Dolegliwości lub choroby skóry w tym reakcje alergiczne oraz ciężkie zniekształcenia i zeszpecenia Skin conditions, including allergic reactions and severe disfigurement severe disfigurement	203	39	24	19	27	21	17	18	21	17
Dolegliwości lub choroby związane z sercem ciśnieniem krwi lub układem krążenia Heart, blood pressure or circulation problems	1 841	17	22	31	39	98	146	325	548	616
Dolegliwości lub choroby w obrębie klatki piersiowej lub układu oddechowego, w tym astma i zapalenie oskrzeli Chest or breathing problems, including asthma and bronchitis	411	35	27	24	19	23	32	66	94	91
Dolegliwości lub choroby żołądka, wątroby, nerek lub układu trawiennego..... Stomach, liver, kidney or digestive problems	424	17	19	19	33	31	45	77	92	92
Cukrzyca Diabetes	368	6	5	6	12	18	28	63	105	126
Padaczka Epilepsy	82	16	9	7	5	6	11	11	10	6
Silne bóle głowy, np. migrena Severe headache such as migraine	252	10	12	22	25	21	29	39	53	41
Trudności z uczeniem się (niezdolność do czytania poprawnego pisania, liczenia) Learning difficulties (reading, spelling or math disability)	131	46	21	19	11	7	6	8	7	5
Przewlekłe stany lękowe Chronic anxiety	43	5	5	.	.	5	5	8	6	.
Depresja Depression	122	6	10	7	8	8	14	29	26	14
Inne problemy psychiczne, nerwowe lub emocjonalne Other mental, nervous or emotional problems	251	23	29	27	28	18	26	39	39	23
Inne choroby postępujące (w tym stwardnienie rozsiane, HIV, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona) Other progressive illnesses (which include multiple sclerosis, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease)	59	.	5	5	.	.	8	10	11	11
Inne długotrwałe problemy zdrowotne Other longstanding health problems	1 056	76	57	65	73	81	101	171	220	212
Brak długotrwałych dolegliwości zdrowotnych lub chorób No longstanding health conditions or diseases	21 040	4 662	2 948	2 759	2 408	1 941	1 834	1 880	1 530	1 077

TABL. 5. OSOBY W WIEKU 15-64 LAT WEDŁUG STOPNIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI I RODZAJU DŁUGOTRWALEJ DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNEJ LUB CHOROBY, NA KTÓRĄ CIERPIĄ
PERSONS AGED 15-64 BY LEVEL OF DISABILITY AND THE TYPE OF LONGSTANDING HEALTH CONDITION OR DISEASE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby posiadające orzeczenie: Persons with a certificate:			Brak aktualnego orzeczenia o stopniu niepełno- sprawności lub równoważnego; Lack of a valid certificate of level of disability or equivalent;
		o znacznym stopniu niepełno- sprawności lub równoważne of severe level of disability or equivalent	o umiarkowanym stopniu niepełno- sprawności lub równoważne of moderate level of disability or equivalent	o lekkim stop- niu niepełno- sprawności lub równoważne of minor level of disability or equivalent	
		w tysiącach in thousands			
OGÓŁEM TOTAL	26 653	445	911	807	24 337
Dolegliwości lub choroby rąk lub dłoni Problems with arms or hands	442	37	59	63	280
Dolegliwości lub choroby nóg lub stóp Problems with legs or feet	941	89	166	146	537
Dolegliwości lub choroby pleców lub szyi Problems with back or neck	1 647	64	241	259	1 077
Nowotwór Cancer	187	32	40	26	86
Dolegliwości lub choroby skóry, w tym reakcje alergiczne oraz ciężkie zniekształcenia i zeszpecenia Skin conditions, including allergic reactions and severe disfigurement	203	7	12	11	171
Dolegliwości lub choroby związane z ser- cem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia Heart, blood pressure or circulation problems	1 841	107	292	283	1 152
Dolegliwości lub choroby w obrębie klatki piersiowej lub układu oddecho- wego, w tym astma i zapalenie oskrzeli Chest or breathing problems, including asthma and bronchitis	411	25	78	64	244
Dolegliwości lub choroby żołądka, wątroby, nerek lub układu trawiennego Stomach, liver, kidney or digestive problems	424	26	63	51	283
Cukrzyca Diabetes	368	24	74	55	212
Padaczka Epilepsy	82	20	26	15	20
Silne bóle głowy, np. migrena Severe headache such as migraine	252	14	26	30	183
Trudności z uczeniem się (niezdolność do czytania, poprawnego pisanja, liczenia) Learning difficulties (reading, spelling or math disability)	131	57	34	10	30
Przewlekłe stany lękowe Chronic anxiety	43	6	18	5	14
Depresja Depression	122	14	27	19	61
Inne problemy psychiczne, nerwowe lub emocjonalne Other mental, nervous or emotional problems	251	63	84	34	70
Inne choroby postępujące (w tym stwardnienie rozsiane, HIV, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona) Other progressive illnesses (which include multiple sclerosis, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease	59	24	13	7	14
Inne długotrwałe problemy zdrowotne Other longstanding health problems	1 056	142	221	197	495
Brak długotrwałych dolegliwości zdrowotnych lub chorób No longstanding health conditions or diseases	21 040	-	-	-	20 907

TABL. 6. OSOBY W WIEKU 15-64 LAT WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA I RODZAJU DŁUGOTRWALEJ DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNEJ LUB CHOROBY, NA KTÓRĄ CIERPIĄ
PERSONS AGED 15-64 BY LEVEL OF EDUCATION AND THE TYPE OF LONGSTANDING HEALTH CONDITION OR DISEASE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby posiadające wykształcenie: Persons with education:				
		wyższe tertiary	policealne i średnie zawodowe post-secon- dary and vocational secondary	średnie ogólno- kształcące general secondary	zasadnicze zawodowe basic vocational	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe lower secondary, primary and incomplete primary
	w tysiącach in thousands					
OGÓŁEM TOTAL	26 653	5 393	6 562	2 879	7 155	4 664
Dolegliwości lub choroby rąk lub dłoni Problems with arms or hands	442	26	90	30	195	100
Dolegliwości lub choroby nóg lub stóp Problems with legs or feet	941	72	220	70	370	209
Dolegliwości lub choroby pleców lub szyi Problems with back or neck	1 647	157	409	115	654	311
Nowotwór Cancer	187	27	51	15	63	32
Dolegliwości lub choroby skóry w tym reakcje alergiczne oraz ciężkie zniekształcenia i zeszpecenia Skin conditions, including allergic reactions and severe disfigurement	203	47	47	25	50	35
Dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia..... Heart, blood pressure or circulation problems	1 841	181	472	122	694	372
Dolegliwości lub choroby w obrębie klatki piersiowej lub układu oddechowego, w tym astma i zapalenie oskrzeli Chest or breathing problems, including asthma and bronchitis	411	54	86	31	146	94
Dolegliwości lub choroby żołądka, wątroby, nerek lub układu trawiennego Stomach, liver, kidney or digestive problems	424	49	114	34	150	78
Cukrzyca Diabetes	368	35	85	24	148	77
Padaczka Epilepsy	82	3	9	5	28	37
Silne bóle głowy, np. migrena	252	43	59	21	87	43
Severe headache such as migraine						
Trudności z uczeniem się (niezdolność do czytania, poprawnego pisania, liczenia) Learning difficulties (reading, spelling or math disability)	131	.	.	.	21	105
Przewlekłe stany lękowe Chronic anxiety	43	.	7	.	14	17
Depresja Depression	122	13	22	11	44	32
Inne problemy psychiczne, nerwowe lub emocjonalne Other mental, nervous or emotional problems	251	15	34	17	84	102
Inne choroby postępujące (w tym stwardnienie rozsiane, HIV, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona) Other progressive illnesses (which include multiple sclerosis, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease)	59	6	18	5	19	12
Inne długotrwałe problemy zdrowotne Other longstanding health problems	1 056	118	238	72	361	267
Brak długotrwałych dolegliwości zdrowotnych lub chorób No longstanding health conditions or diseases	21 040	4 759	5 230	2 469	5 124	3 459

TABL. 7. OSOBY W WIEKU 15-64 LAT WEDŁUG STATUSU NA RYNKU PRACY I RODZAJU DŁUGOTRWAŁEJ DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNEJ LUB CHOROBY, NA KTÓRĄ CIERPIĄ
PERSONS AGED 15-64 BY LABOUR MARKET STATUS AND THE TYPE OF LONGSTANDING HEALTH CONDITION OR DISEASE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem <i>Total</i>	Pracujący <i>Employed persons</i>	Bezrobotni <i>Unemployed persons</i>	Bierni Zawodowo <i>Economically inactive</i>
	w tysiącach			
OGÓŁEM TOTAL	26 653	15 979	1 696	8 979
Dolegliwości lub choroby rąk lub dłoni <i>Problems with arms or hands</i>	442	176	17	250
Dolegliwości lub choroby nóg lub stóp <i>Problems with legs or feet</i>	941	344	40	556
Dolegliwości lub choroby pleców lub szyi <i>Problems with back or neck</i>	1 647	754	85	807
Nowotwór <i>Cancer</i>	187	59	6	123
Dolegliwości lub choroby skóry w tym reakcje alergiczne oraz ciężkie zniekształcenia i zeszpecenia <i>Skin conditions, including allergic reactions and severe disfigurement</i>	203	102	15	86
Dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia <i>Heart, blood pressure or circulation problems</i>	1 841	683	71	1 087
Dolegliwości lub choroby w obrębie klatki piersiowej lub układu oddechowego, w tym astma i zapalenie oskrzeli <i>Chest or breathing problems, including asthma and bronchitis</i>	411	163	28	220
Dolegliwości lub choroby żołądka, wątroby, nerek lub układu trawiennego <i>Stomach, liver, kidney or digestive problems</i>	424	181	29	215
Cukrzyca <i>Diabetes</i>	368	122	17	229
Padaczka <i>Epilepsy</i>	82	10	9	63
Silne bóle głowy, np. migrena <i>Severe headache such as migraine</i>	252	117	11	124
Trudności z uczeniem się (niezdolność do czytania, poprawnego pisania, liczenia) <i>Learning difficulties (reading, spelling or math disability)</i>	131	9	.	119
Przewlekłe stany lękowe <i>Chronic anxiety</i>	43	9	.	31
Depresja <i>Depression</i>	122	30	13	79
Inne problemy psychiczne, nerwowe lub emocjonalne <i>Other mental, nervous or emotional problems</i>	251	42	8	202
Inne choroby postępujące (w tym stwardnienie rozsiane, HIV, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona) <i>Other progressive illnesses (which include multiple sclerosis, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease)</i>	59	11	-	48
Inne długotrwałe problemy zdrowotne <i>Other longstanding health problems</i>	1 056	365	50	641
Brak długotrwałych dolegliwości zdrowotnych lub chorób <i>No longstanding health conditions or diseases</i>	21 040	13 704	1 416	5 919

TABL. 8. PRACUJĄCY W WIEKU 15-64 LAT WEDŁUG WYKONYWANEGO ZAWODU I RODZAJU DŁUGOTRWAŁEJ DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNEJ LUB CHOROBY, NA KTÓRĄ CIERPIĄ

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Przedstawiciele władz publicz- nych, wyżsi urzędnicy i kierownicy <i>Public government representatives, senior officials and managers</i>	Specjaliści <i>Professionals</i>	Technicy i inny średni personel <i>Technicians and associate professionals</i>
w tysiącach <i>in thousands</i>					
1	OGÓŁEM TOTAL	15 979	946	2 755	1 769
2	Dolegliwości lub choroby rąk lub dłoni <i>Problems with arms or hands</i>	176	5	10	14
3	Dolegliwości lub choroby nóg lub stóp <i>Problems with legs or feet</i>	344	16	34	27
4	Dolegliwości lub choroby pleców lub szyi <i>Problems with back or neck</i>	754	38	80	61
5	Nowotwór <i>Cancer</i>	59	.	11	6
6	Dolegliwości lub choroby skóry, w tym reakcje alergiczne oraz ciężkie zniekształcenia i zeszpecenia <i>Skin conditions, including allergic reactions and severe disfigurement</i>	102	5	26	10
7	Dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia <i>Heart, blood pressure or circulation problems</i>	683	43	79	64
8	Dolegliwości lub choroby w obrębie klatki piersiowej lub układu oddechowego, w tym astma i zapalenie oskrzeli <i>Chest or breathing problems, including asthma and bronchitis</i>	163	9	32	14
9	Dolegliwości lub choroby żołądka, wątroby, nerek lub układu trawiennego <i>Stomach, liver, kidney or digestive problems</i>	181	11	24	19
10	Cukrzyca <i>Diabetes</i>	122	11	11	15
11	Padaczka <i>Epilepsy</i>	10	-	-	-
12	Silne bóle głowy, np. migrena <i>Severe headache such as migraine</i>	117	10	22	14
13	Trudności z uczeniem się (niezdolność do czytania, poprawnego pisania, liczenia) <i>Learning difficulties (reading, spelling or math disability)</i>	9	-	-	-
14	Przewlekłe stany lękowe <i>Chronic anxiety</i>	9	-	-	-
15	Depresja <i>Depression</i>	30	-	.	.
16	Inne problemy psychiczne, nerwowe lub emocjonalne <i>Other mental, nervous or emotional problems</i>	42	.	5	.
17	Inne choroby postępujące (w tym stwardnienie rozsiane, HIV, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona) <i>Other progressive illnesses (which include multiple sclerosis, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease</i>	11	.	.	.
18	Inne długotrwałe problemy zdrowotne <i>Other longstanding health problems</i>	365	15	56	36
19	Brak długotrwałych dolegliwości zdrowotnych lub chorób <i>No longstanding health conditions or diseases</i>	13 704	826	2 450	1 555

EMPLOYED PERSONS AGED 15-64 BY GROUPS OF OCCUPATIONS AND THE TYPE OF LONGSTANDING HEALTH CONDITION OR DISEASE

Pracownicy biurowi <i>Clerical support workers</i>	Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy <i>Service and sales workers</i>	Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy <i>Skilled agricultural, forestry and fishery workers</i>	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy <i>Craft and related trades workers</i>	Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń <i>Plant and machine operators and assemblers</i>	Pracownicy przy pracach prostych <i>Elementary occupations</i>	No.
<i>w tysiącach in thousands</i>						
1 070	2 282	1 806	2 489	1 646	1 129	1
9	23	49	25	14	26	2
18	50	77	54	28	41	3
31	109	179	106	81	70	4
5	7	6	8	5	7	5
5	15	8	18	8	7	6
43	89	130	102	61	70	7
10	20	23	17	14	24	8
8	25	36	23	17	18	9
7	16	15	20	10	17	10
.	.	.	-	-	.	11
8	15	23	7	9	9	12
-	.	.	.	.	.	13
-	.	.	.	-	.	14
.	7	8	.	.	.	15
.	6	10	.	.	10	16
.	.	.	.	.	-	17
23	55	55	45	33	46	18
938	1 969	1 398	2 167	1 434	883	19

TABL. 9. PRACUJĄCY W WIEKU 15-64 LAT WEDŁUG CHARAKTERU MIEJSCA PRACY I RODZAJU DŁUGOTRWAŁEJ DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNEJ LUB CHOROBY, NA KTÓRĄ CIERPIĄ
EMPLOYED PERSONS AGED 15-64 BY TYPE OF WORKPLACE AND THE TYPE OF LONGSTANDING HEALTH CONDITION OR DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący <i>Employed persons</i>				
	ogółem <i>total</i>	w wymiarze czasu pracy: <i>working:</i>		w sektorze: <i>in:</i>	
		pełnym <i>full-time</i>	niepełnym <i>part-time</i>	publicznym <i>public sector</i>	prywatnym <i>private sector</i>
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	15 979	14 823	1 155	4 144	11 834
Dolegliwości lub choroby rąk lub dłoni	176	150	25	38	138
<i>Problems with arms or hands</i>					
Dolegliwości lub choroby nóg lub stóp	344	285	59	80	264
<i>Problems with legs or feet</i>					
Dolegliwości lub choroby pleców lub szyi	754	660	95	171	583
<i>Problems with back or neck</i>					
Nowotwór <i>Cancer</i>	59	50	8	17	42
Dolegliwości lub choroby skóry w tym reakcje alergiczne oraz ciężkie zniekształcenia i zeszpecenia.....	102	94	8	28	74
<i>Skin conditions, including allergic reactions and severe disfigurement</i>					
Dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia	683	588	95	196	487
<i>Heart, blood pressure or circulation problems</i>					
Dolegliwości lub choroby w obrębie klatki piersiowej lub układu oddechowego, w tym astma i zapalenie oskrzeli	163	140	23	48	116
<i>Chest or breathing problems, including asthma and bronchitis</i>					
Dolegliwości lub choroby żołądka, wątroby, nerek lub układu trawiennego.....	181	156	24	43	138
<i>Stomach, liver, kidney or digestive problems</i>					
Cukrzyca <i>Diabetes</i>	122	101	21	31	91
Padaczka <i>Epilepsy</i>	10	7	.	.	9
Silne bóle głowy, np. migrena	117	103	15	38	79
<i>Severe headache such as migraine</i>					
Trudności z uczeniem się (niezdolność do czytania, poprawnego pisania, liczenia)	9	.	5	-	9
<i>Learning difficulties (reading, spelling or math disability)</i>					
Przewlekłe stany lękowe <i>Chronic anxiety</i>	9	.	.	.	7
Depresja <i>Depression</i>	30	23	7	.	26
Inne problemy psychiczne, nerwowe lub emocjonalne	42	31	11	13	29
<i>Other mental, nervous or emotional problems</i>					
Inne choroby postępujące (w tym stwardnienie rozsiane, HIV, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona)	11	9	.	.	7
<i>Other progressive illnesses (which include multiple sclerosis, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease)</i>					
Inne długotrwałe problemy zdrowotne	365	308	57	104	261
<i>Other longstanding health problems</i>					
Brak długotrwałych dolegliwości zdrowotnych lub chorób	13 704	12 852	853	3 543	10 161
<i>No longstanding health conditions or diseases</i>					

**TABL.10. OSOBY W WIEKU 15-64 LAT WEDŁUG RODZAJU ODCZUWANYCH TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU
PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI**
PERSONS AGED 15-64 BY THE TYPE OF FEELING BASIC ACTIVITY DIFFICULTY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban Areas	Wieś Rural Areas
	w tysiącach in thousands				
OGÓŁEM TOTAL	26 653	13 195	13 459	16 359	10 294
Widzenie, nawet w okularach <i>Seeing, even if wearing glasses</i>	325	153	172	207	118
Słyszenie, nawet z aparatem słuchowym <i>Hearing, even if using a hearing aid</i>	115	65	50	68	47
Chodzenie, wchodzenie po schodach <i>Walking, climbing steps</i>	1 480	686	794	912	568
Siedzenie lub stanie <i>Sitting or standing</i>	453	197	256	295	159
Zapamiętywanie, koncentrowanie się <i>Remembering, concentrating</i>	373	199	174	208	165
Komunikowanie się, np. rozumienie lub bycie rozumianym <i>Communicating, for example understanding or being understood</i>	257	153	104	130	127
Sięganie po coś lub wyciąganie/ rozciąganie się <i>Reaching or stretching</i>	207	87	120	121	86
Podnoszenie i noszenie <i>Lifting and carrying</i>	1 869	887	982	1 062	807
Schylanie się <i>Bending</i>	1 078	491	587	583	495
Trzymanie, chwytanie lub obracanie <i>Holding, gripping, or turning</i>	171	76	95	100	71
Żadna czynność nie sprawia mi trudności <i>None</i>	22 931	11 417	11 514	14 175	8 756

TABL.11. OSOBY W WIEKU 15-64 LAT WEDŁUG RODZAJU ODCZUWANYCH TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI (NAJWAŻNIEJSZEJ I DRUGIEJ CO DO WAŻNOŚCI)
PERSONS AGED 15-64 BY THE TYPE OF THE BASIC ACTIVITY DIFFICULTY (MOST IMPORTANT AND SECOND MOST IMPORTANT)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban Areas	Wieś Rural Areas
w tysiącach in thousands					
Najważniejsza z odczuwanych trudności Most important basic activity difficulty					
OGÓŁEM TOTAL	26 653	13 195	13 459	16 359	10 294
Widzenie, nawet w okularach	266	125	141	171	94
Seeing, even if wearing glasses					
Słyszenie, nawet z aparatem słuchowym	78	48	30	45	32
Hearing, even if using a hearing aid					
Chodzenie, wchodzenie po schodach	1 180	554	626	730	450
Walking, climbing steps					
Siedzenie lub stanie	215	85	131	146	70
Sitting or standing					
Zapamiętywanie, koncentrowanie się	245	129	117	130	115
Remembering, concentrating					
Komunikowanie się, np. rozumienie lub bycie rozumianym	111	69	43	62	49
Communicating, for example understanding or being understood					
Sięganie po coś lub wyciąganie/ rozciąganie się	84	35	49	52	32
Reaching or stretching					
Podnoszenie i noszenie	1 078	537	541	591	487
Lifting and carrying					
Schylanie się Bending.....	387	162	225	211	176
Trzymanie, chwytanie lub obracanie	78	36	42	45	33
Holding, gripping, or turning					
Żadna czynność nie sprawia mi trudności	22 931	11 417	11 514	14 175	8 756
None					
Druga co do ważności z odczuwanych trudności Second most important basic activity difficulty					
OGÓŁEM TOTAL	3 722	1 778	1 945	2 185	1 538
Widzenie, nawet w okularach	59	28	31	36	24
Seeing, even if wearing glasses					
Słyszenie, nawet z aparatem słuchowym	37	17	20	22	15
Hearing, even if using a hearing aid					
Chodzenie, wchodzenie po schodach	300	132	168	182	118
Walking, climbing steps					
Siedzenie lub stanie	238	113	125	149	89
Sitting or standing					
Zapamiętywanie, koncentrowanie się	127	70	57	78	50
Remembering, concentrating					
Komunikowanie się, np. rozumienie lub bycie rozumianym	145	84	61	68	77
Communicating, for example understanding or being understood					
Sięganie po coś lub wyciąganie/ rozciąganie się	123	53	70	69	54
Reaching or stretching					
Podnoszenie i noszenie	791	349	441	470	320
Lifting and carrying					
Schylanie się Bending.....	691	329	362	371	319
Trzymanie, chwytanie lub obracanie	93	40	53	55	38
Holding, gripping, or turning					
Żadna czynność nie sprawia mi trudności	1 118	562	556	685	434
None					

TABL. 12. OSOBY W WIEKU 15-64 LAT WEDŁUG WIEKU I RODZAJU ODCZUWANYCH TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI
PERSONS AGED 15-64 BY AGE AND THE TYPE OF FEELING BASIC ACTIVITY DIFFICULTY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby w wieku: Persons in the age:								
		15-24 lat years	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64
		w tysiącach in thousands								
OGÓŁEM TOTAL	26 653	4 944	3 192	3 035	2 727	2 324	2 384	2 840	2 846	2 360
Widzenie, nawet w okularach <i>Seeing, even if wearing glasses</i>	325	23	15	14	14	22	31	48	79	78
Słyszenie, nawet z aparatem słuchowym <i>Hearing, even if using a hearing aid</i>	115	7	.	9	6	5	7	22	27	29
Chodzenie, wchodzenie po schodach <i>Walking, climbing steps</i>	1 480	38	35	50	49	63	118	250	419	459
Siedzenie lub stanie <i>Sitting or standing</i>	453	12	13	11	24	26	49	92	112	114
Zapamiętywanie, koncentrowanie się <i>Remembering, concentrating</i>	373	55	35	34	29	25	34	49	62	49
Komunikowanie się, np. rozumienie lub bycie rozumianym <i>Communicating, for example understanding or being understood</i>	257	38	33	30	18	14	25	32	41	27
Sięganie po coś lub wyciąganie/ rozciąganie się <i>Reaching or stretching</i>	207	5	.	6	7	15	21	38	53	58
Podnoszenie i noszenie <i>Lifting and carrying</i>	1 869	41	45	62	83	115	193	335	488	506
Schylanie się <i>Bending</i>	1 078	17	22	32	51	64	97	198	298	298
Trzymanie, chwytanie lub obracanie <i>Holding, gripping, or turning</i>	171	7	6	8	10	14	17	28	42	39
Żadna czynność nie sprawia mi trudności <i>None</i>	22 931	4 792	3 059	2 876	2 547	2 098	2 032	2 196	1 915	1 416

TABL. 13. OSOBY W WIEKU 15-64 LAT WEDŁUG STOPNIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI I RODZAJU ODCZUWANYCH TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI
PERSONS AGED 15-64 BY LEVEL OF DISABILITY AND THE TYPE OF FEELING BASIC ACTIVITY DIFFICULTY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby posiadające Persons with a certificate			Brak aktualnego orzeczenia o stopniu niepełno- sprawności lub równoważnego Lack of a valid certificate of level of disability or equivalent;
		Orzeczenie o znacznym stopniu niepełno- sprawności of severe level of disability or equivalent	Orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełno- sprawności of moderate level of disability or equivalent	Orzeczenie o lekkim stopniu niepełno- sprawności of minor level of disability or equivalent	
		w tysiącach in thousands			
OGÓŁEM TOTAL	26 653	445	911	807	24 337
Widzenie, nawet w okularach..... Seeing, even if wearing glasses	325	46	58	45	175
Słyszenie, nawet z aparatem słuchowym..... Hearing, even if using a hearing aid	115	13	30	24	47
Chodzenie, wchodzenie po schodach..... Walking, climbing steps	1 480	202	316	262	695
Siedzenie lub stanie..... Sitting or standing	453	52	74	77	251
Zapamiętywanie, koncentrowanie się	373	90	110	51	122
Komunikowanie się, np. rozumienie lub bycie rozumianym..... Communicating, for example understanding or being understood	257	99	75	32	50
Sięganie po coś lub wyciąganie/ rozciąganie się..... Reaching or stretching	207	21	44	37	105
Podnoszenie i noszenie	1 869	136	364	335	1 027
Schylanie się	1 078	64	161	172	675
Trzymanie, chwytanie lub obracanie..... Holding, gripping, or turning	171	20	39	32	79
Żadna czynność nie sprawia mi trudności..... None	22 931	42	191	197	22 359

**TABL. 14. OSOBY W WIEKU 15-64 LAT WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA I RODZAJU ODCZUWANYCH TRUDNOŚCI
W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI
PERSONS AGED 15-64 BY LEVEL OF EDUCATION AND THE TYPE OF FEELING BASIC ACTIVITY DIFFICULTY**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby posiadające wykształcenie: Persons with education:				
		wyższe tertiary	policealne i średnie zawodowe post-secon- dary and vocational secondary	średnie ogólno- kształcące general secondary	zasadnicze zawodowe basic vocational	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe lower secondary, primary and incomplete primary
	w tysiącach in thousands					
OGÓŁEM TOTAL	26 653	5 393	6 562	2 879	7 155	4 664
Widzenie, nawet w okularach Seeing, even if wearing glasses	325	41	71	26	114	72
Słyszenie, nawet z aparatem słuchowym Hearing, even if using a hearing aid	115	7	22	6	49	30
Chodzenie, wchodzenie po schodach Walking, climbing steps	1 480	105	347	109	564	355
Siedzenie lub stanie Sitting or standing	453	47	114	28	175	89
Zapamiętywanie, koncentrowanie się Remembering, concentrating	373	18	48	20	117	170
Komunikowanie się, np. rozumienie lub bycie rozumianym Communicating, for example understanding or being understood	257	7	25	10	74	141
Sięganie po coś lub wyciąganie/ rozciąganie się Reaching or stretching	207	12	49	16	81	49
Podnoszenie i noszenie Lifting and carrying	1 869	139	446	122	746	415
Schylanie się Bending	1 078	92	245	74	422	245
Trzymanie, chwytanie lub obracanie Holding, gripping, or turning	171	13	37	15	67	38
Żadna czynność nie sprawia mi trudności None	22 931	5 090	5 722	2 622	5 743	3 753

**TABL. 15. OSOBY W WIEKU 15-64 LAT WEDŁUG STATUSU NA RYNKU PRACY I RODZAJU
ODCZUWANYCH TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI**
PERSONS AGED 15-64 BY LABOUR MARKET STATUS AND THE TYPE OF FEELING BASIC ACTIVITY
DIFFICULTY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem <i>Total</i>	Pracujący <i>Employed persons</i>	Bezrobotni <i>Unemployed persons</i>	Bierni zawodowo <i>Economically inactive</i>
	w tysiącach <i>in thousands</i>			
OGÓŁEM TOTAL	26 653	15 979	1 696	8 979
Widzenie, nawet w okularach <i>Seeing, even if wearing glasses</i>	325	111	17	197
Słyszenie, nawet z aparatem słuchowym <i>Hearing, even if using a hearing aid</i>	115	33	7	75
Chodzenie, wchodzenie po schodach..... <i>Walking, climbing steps</i>	1 480	389	57	1 034
Siedzenie lub stanie <i>Sitting or standing</i>	453	168	17	268
Zapamiętywanie, koncentrowanie się <i>Remembering, concentrating</i>	373	56	15	301
Komunikowanie się, np. rozumienie lub bycie rozumianym <i>Communicating, for example understanding or being understood</i>	257	24	.	230
Sięganie po coś lub wyciąganie/ rozciąganie się <i>Reaching or stretching</i>	207	68	.	135
Podnoszenie i noszenie <i>Lifting and carrying</i>	1 869	686	84	1 099
Schylanie się <i>Bending</i>	1 078	431	53	594
Trzymanie, chwytanie lub obracanie <i>Holding, gripping, or turning</i>	171	55	8	108
Żadna czynność nie sprawia mi trudności <i>None</i>	22 931	14 712	1 531	6 689

TABL. 16. PRACUJĄCY W WIEKU 15-64 LAT WEDŁUG CHARAKTERU MIEJSCA PRACY I RODZAJU ODCZUWANYCH TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI
PERSONS AGED 15-64 BY TYPE OF WORKPLACE AND TYPE OF FEELING BASIC ACTIVITY DIFFICULTY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący <i>Employed persons</i>				
	ogółem <i>total</i>	w wymiarze czasu pracy: <i>working:</i>		w sektorze: <i>in:</i>	
		pełnym <i>full-time</i>	niepełnym <i>part-time</i>	publicznym <i>public sector</i>	prywatnym <i>private sector</i>
	w tysiącach <i>in thousands</i>				
OGÓŁEM TOTAL	15 979	14 823	1 155	4 144	11 834
Widzenie, nawet w okularach <i>Seeing, even if wearing glasses</i>	111	93	18	31	80
Słyszenie, nawet z aparatem słuchowym <i>Hearing, even if using a hearing aid</i>	33	26	7	6	27
Chodzenie, wchodzenie po schodach <i>Walking, climbing steps</i>	389	315	73	99	290
Siedzenie lub stanie <i>Sitting or standing</i>	168	144	24	48	120
Zapamiętywanie, koncentrowanie się <i>Remembering, concentrating</i>	56	40	16	17	39
Komunikowanie się, np. rozumienie lub bycie rozumianym <i>Communicating, for example understanding or being understood</i>	24	14	10	5	18
Sięganie po coś lub wyciąganie/ rozciąganie się <i>Reaching or stretching</i>	68	58	10	14	55
Podnoszenie i noszenie <i>Lifting and carrying</i>	686	575	111	147	539
Schylanie się <i>Bending</i>	431	368	63	88	343
Trzymanie, chwytanie lub obracanie <i>Holding, gripping, or turning</i>	55	48	7	11	44
Żadna czynność nie sprawia mi trudności <i>None</i>	14 712	13 760	952	3 853	10 859

**TABL.17. PRACUJĄCY W WIEKU 15-64 LAT WEDŁUG ZAWODU I RODZAJU ODCZUWANYCH TRUDNOŚCI
W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI**

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Przedstawiciele władz publicz- nych, wyżsi urzędnicy i kierownicy <i>Public Government representatives, senior officials and managers</i>	Specjaliści <i>Professionals</i>	Technicy i inny średni personel <i>Technicians and associate professionals</i>
			w tysiącach <i>in thousands</i>		
1	OGÓŁEM TOTAL	15 979	946	2 755	1 769
2	Widzenie, nawet w okularach <i>Seeing, even if wearing glasses</i>	111	5	19	14
3	Słyszenie, nawet z aparatem słuchowym <i>Hearing, even if using a hearing aid</i>	33	.	.	.
4	Chodzenie, wchodzenie po schodach <i>Walking, climbing steps</i>	389	19	43	30
5	Siedzenie lub stanie <i>Sitting or standing</i>	168	12	21	19
6	Zapamiętywanie, koncentrowanie się <i>Remembering, concentrating</i>	56	-	6	.
7	Komunikowanie się, np. rozumienie lub bycie rozumianym <i>Communicating, for example understanding or being understood</i>	24	-	.	.
8	Sięganie po coś lub wyciąganie/ rozciąganie się <i>Reaching or stretching</i>	68	.	7	.
9	Podnoszenie i noszenie <i>Lifting and carrying</i>	686	31	52	53
10	Schylanie się <i>Bending</i>	431	20	38	29
11	Trzymanie, chwytanie lub obracanie <i>Holding, gripping, or turning</i>	55	.	5	.
12	Żadna czynność nie sprawia mi trudności <i>None</i>	14 712	888	2 626	1 667

PERSONS AGED 15-64 BY GROUPS OF OCCUPATIONS AND THE TYPE OF FEELING BASIC ACTIVITY DIFFICULTY

Pracownicy biurowi <i>Clerical support workers</i>	Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy <i>Service and sales workers</i>	Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy <i>Skilled agricultural forestry and fishery workers</i>	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy <i>Craft and related trades workers</i>	Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń <i>Plant and machine operators and assemblers</i>	Pracownicy przy pracach prostych <i>Elementary occupations</i>	No.
<i>w tysiącach in thousands</i>						
1 070	2 282	1 806	2 489	1 646	1 129	1
10	16	21	10	8	9	2
-	.	5	9	.	6	3
24	58	83	45	32	54	4
10	25	25	22	21	13	5
.	8	11	5	.	15	6
.	.	5	.	.	5	7
.	10	11	13	5	11	8
29	109	196	89	58	70	9
16	51	130	67	35	46	10
6	6	13	8	.	8	11
1 003	2 096	1 508	2 317	1 535	984	12

TABL. 18. OSOBY WSKAZUJĄCE DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI JAKO OGRANICZENIA W WYKONYWANIU PRACY ZAWODOWEJ (TYGODNIOWY CZAS PRACY, RODZAJ PRACY I MOŻLIWOŚCI DOTARCIA DO I Z PRACY) WEDŁUG TYPU OGRANICZENIA ORAZ WIEKU

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby wskazujące dolegliwości zdrowotne, Persons indicating longstanding health conditions, ograniczenia liczby godzin pracy możliwych do przepracowania w ciągu tygodnia limitation in number of hours they can work in a week			
			razem total	w tym (wg przyczyny) in which (by reason)		
				dolegliwości zdrowotne lub choroby health condition or diseases	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności activity difficulty	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności health condition/ disease and activity difficulty
w tysiącach in thousands						
1	OGÓŁEM TOTAL	5 684	2 484	1 665	142	677
2	15 - 24 lat years	292	104	68	5	30
3	25 - 29	247	89	59	.	26
4	30 - 34	281	103	62	7	34
5	35 - 39	324	112	78	6	28
6	40 - 44	387	124	85	6	33
7	45 - 49	558	216	150	11	55
8	50 - 54	969	427	289	26	112
9	55 - 59	1 328	655	441	40	174
10	60 - 64	1 297	653	432	37	184
11	MĘŻCZYŹNI MALES	2 712	1 238	818	70	350
12	15 - 24 lat years	156	57	36	.	18
13	25 - 29	136	56	34	.	20
14	30 - 34	137	52	31	.	17
15	35 - 39	165	64	43	.	17
16	40 - 44	183	59	40	.	16
17	45 - 49	276	116	80	6	30
18	50 - 54	446	207	145	12	50
19	55 - 59	624	320	215	17	88
20	60 - 64	589	306	193	18	95
21	KOBIETY FEMALES	2 972	1 247	847	73	327
22	15 - 24 lat years	137	46	32	.	12
23	25 - 29	111	33	25	.	6
24	30 - 34	144	51	31	.	17
25	35 - 39	159	48	35	.	11
26	40 - 44	204	65	45	.	17
27	45 - 49	283	102	70	6	26
28	50 - 54	523	219	144	13	62
29	55 - 59	704	336	227	23	86
30	60 - 64	708	346	238	19	89

**PERSONS INDICATING LONGSTANDING HEALTH CONDITION, DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES
AS THE LIMITATION IN PERFORMING WORK (WEEKLY WORKING TIME, TYPE OF WORK, GETTING TO AND
FROM WORK) BY TYPE OF LIMITATION AND AGE**

chorobę lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności jako przyczynę / przyczyny: diseases or difficulties in basic activities as the reason(s) for:								No.
ograniczenia dotyczące rodzaju pracy możliwej do wykonywania limitation in the type of work they can do				ograniczenia możliwości docierania do i z pracy limitation in getting to and from work				
razem total	w tym (wg przyczyny) in which (by reason)			razem total	w tym (wg przyczyny) in which (by reason)			
	dolegliwości zdrowotne lub choroby health condition or diseases	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności activity difficulty	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności health condition/ disease and activity difficulty		dolegliwości zdrowotne lub choroby health condition or diseases	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności activity difficulty	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności health condition/ disease and activity difficulty	
w tysiącach in thousands								
2 865	1 940	159	766	1 564	978	89	497	1
132	93	7	33	81	51	.	27	2
114	79	.	31	67	39	.	27	3
124	80	7	37	74	42	.	29	4
129	90	6	33	72	47	.	22	5
158	110	8	40	77	51	.	22	6
254	175	9	70	131	85	10	36	7
494	343	30	121	252	159	17	76	8
738	497	44	197	407	252	23	132	9
724	475	44	205	401	251	24	126	10
1 442	967	81	394	800	491	45	264	11
75	51	5	19	45	27	.	16	12
72	47	.	23	42	22	-	20	13
66	45	.	17	38	21	.	15	14
74	50	.	20	42	26	.	15	15
75	51	5	19	43	29	.	12	16
135	93	5	37	70	46	6	18	17
241	169	15	57	126	78	10	38	18
361	242	22	97	198	123	12	63	19
343	219	19	105	196	119	11	66	20
1 424	973	79	372	764	487	43	234	21
57	41	.	13	36	24	.	11	22
42	32	.	8	25	17	.	7	23
59	36	.	20	35	20	.	14	24
55	40	.	13	30	21	.	7	25
82	59	.	20	35	22	.	10	26
119	81	5	33	62	40	.	18	27
252	174	14	64	126	81	7	38	28
377	255	21	101	209	129	11	69	29
381	256	25	100	206	132	14	60	30

TABL. 18. OSOBY WSKAZUJĄCE DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI JAKO OGRANICZENIA W WYKONYWANIU PRACY ZAWODOWEJ (TYGODNIOWY CZAS PRACY, RODZAJ PRACY I MOŻLIWOŚCI DOTARCIA DO I Z PRACY) WEDŁUG TYPU OGRANICZENIA ORAZ WIEKU (dok.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby wskazujące dolegliwości zdrowotne, Persons indicating longstanding health conditions, ograniczenia liczby godzin pracy możliwych do przepracowania w ciągu tygodnia limitation in number of hours they can work in a week			
			razem total	w tym (wg przyczyny) in which (by reason)		
				dolegliwości zdrowotne lub choroby health condition or diseases	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności activity difficulty	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności health condition/ disease and activity difficulty
w tysiącach in thousands						
31	MIASTA URBAN AREAS	3 508	1 433	957	78	398
32	15 - 24 lat years	185	59	39	.	18
33	25 - 29	164	50	32	.	16
34	30 - 34	176	56	35	6	15
35	35 - 39	185	67	45	.	18
36	40 - 44	218	62	41	.	19
37	45 - 49	311	111	79	.	28
38	50 - 54	599	251	171	14	66
39	55 - 59	839	388	261	23	104
40	60 - 64	831	388	255	20	113
41	WIEŚ RURAL AREAS	2 176	1 051	708	64	279
42	15 - 24 lat years	107	43	30	.	11
43	25 - 29	83	39	27	.	10
44	30 - 34	105	47	28	.	18
45	35 - 39	138	45	33	.	10
46	40 - 44	169	61	44	.	14
47	45 - 49	247	105	71	7	27
48	50 - 54	370	176	118	12	46
49	55 - 59	490	267	180	17	70
50	60 - 64	466	265	176	17	72

**PERSONS INDICATING LONGSTANDING HEALTH CONDITION, DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES
AS THE LIMITATION IN PERFORMING WORK (WEEKLY WORKING TIME, TYPE OF WORK, GETTING TO AND
FROM WORK) BY TYPE OF LIMITATION AND AGE (cont.)**

chorobę lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności jako przyczynę / przyczyny: <i>diseases or difficulties in basic activities as the reason(s) for:</i>								No.
ograniczenia dotyczące rodzaju pracy możliwej do wykonywania <i>limitation in the type of work they can do</i>				ograniczenia możliwości docierania do i z pracy <i>limitation in getting to and from work</i>				
razem <i>total</i>	w tym (wg przyczyny) <i>in which (by reason)</i>			razem <i>total</i>	w tym (wg przyczyny) <i>in which (by reason)</i>			
	dolegliwości zdrowotne lub choroby <i>health condition or diseases</i>	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności <i>activity difficulty</i>	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności <i>health condition/ disease and activity difficulty</i>		dolegliwości zdrowotne lub choroby <i>health condition or diseases</i>	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności <i>activity difficulty</i>	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności <i>health condition/ disease and activity difficulty</i>	
w tysiącach <i>in thousands</i>								
1 691	1 144	89	458	916	572	52	292	31
79	57	.	20	51	32	.	17	32
69	49	.	18	40	23	.	16	33
72	48	6	18	43	26	.	15	34
72	48	.	21	44	27	.	15	35
85	57	5	23	41	27	.	12	36
137	96	.	37	65	44	.	16	37
294	207	15	72	151	94	11	46	38
442	297	26	119	233	145	11	77	39
442	287	26	129	248	154	16	78	40
1 174	796	70	308	648	406	36	206	41
52	36	.	13	32	19	.	10	42
45	30	.	13	28	16	.	11	43
53	32	.	19	31	15	.	15	44
57	42	.	12	28	20	.	7	45
73	53	.	17	37	25	.	10	46
118	79	6	33	66	41	5	20	47
199	136	15	48	102	65	6	31	48
296	200	18	78	173	107	12	54	49
282	188	18	76	154	97	9	48	50

TABL.19. OSOBY WSKAZUJĄCE DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI JAKO OGRANICZENIA W WYKONYWANIU PRACY ZAWODOWEJ (TYGODNIOWY CZAS PRACY, RODZAJ PRACY I MOŻLIWOŚCI DOTARCIA DO I Z PRACY) WEDŁUG TYPU OGRANICZENIA ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby wskazujące dolegliwości zdrowotne, Persons indicating longstanding health conditions, ograniczenia liczby godzin pracy możliwych do przepracowania w ciągu tygodnia limitation in number of hours they can work in a week			
			razem total	w tym (wg przyczyny) in which (by reason)		
				dolegliwości zdrowotne lub choroby health condition or diseases	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności activity difficulty	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności health condition/ disease and activity difficulty
w tysiącach in thousands						
1	OGÓŁEM TOTAL	5684	2484	1665	142	677
2	Wyższe Tertiary	648	126	90	10	27
3	Policealne i średnie zawodowe..... Post secondary and vocational secondary	1351	525	368	24	133
4	Średnie ogólnokształcące..... General secondary	418	160	102	10	48
5	Zasadnicze zawodowe..... Basic vocational	2046	981	674	55	253
6	Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe..... Lower secondary, primary and incomplete primary	1220	691	431	44	216
7	MĘŻCZYŹNI MALES	2712	1237	818	70	350
8	Wyższe Tertiary	258	50	38	.	10
9	Policealne i średnie zawodowe..... Post secondary and vocational secondary	579	230	157	10	63
10	Średnie ogólnokształcące..... General secondary	118	41	26	.	13
11	Zasadnicze zawodowe..... Basic vocational	1183	584	398	32	153
12	Gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe..... Lower secondary, primary and incomplete primary	574	333	199	23	111
13	KOBIETY FEMALES	2972	1247	847	73	327
14	Wyższe Tertiary	391	77	52	7	18
15	Policealne i średnie zawodowe..... Post secondary and vocational secondary	772	295	211	14	70
16	Średnie ogólnokształcące..... General secondary	300	119	76	8	35
17	Zasadnicze zawodowe..... Basic vocational	863	397	275	23	100
18	Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe..... Lower secondary, primary and incomplete primary	646	359	232	22	105

**PERSONS INDICATING LONGSTANDING HEALTH CONDITION, DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES
AS THE LIMITATION IN PERFORMING WORK (WEEKLY WORKING TIME, TYPE OF WORK, GETTING TO AND
FROM WORK) BY TYPE OF LIMITATION AND LEVEL OF EDUCATION**

chorobę lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności jako przyczynę / przyczyny: diseases or difficulties in basic activities as the reason(s) for:								No.
ograniczenia dotyczące rodzaju pracy możliwej do wykonywania limitation in the type of work they can do				ograniczenia możliwości docierania do i z pracy limitation in getting to and from work				
razem total	w tym (wg przyczyny) in which (by reason)			razem total	w tym (wg przyczyny) in which (by reason)			
	dolegliwości zdrowotne lub choroby health condition or diseases	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności activity difficulty	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności health condition/ disease and activity difficulty		dolegliwości zdrowotne lub choroby health condition or diseases	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności activity difficulty	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności health condition/ disease and activity difficulty	
w tysiącach in thousands								
2866	1940	159	766	1564	978	89	497	1
180	135	10	35	73	51	.	19	2
619	436	26	156	317	211	15	92	3
190	125	11	55	91	53	.	34	4
1118	764	66	287	596	381	39	177	5
759	481	45	233	485	282	27	175	6
1442	967	81	394	800	491	45	264	7
81	66	.	12	28	21	.	5	8
269	186	12	71	135	86	7	43	9
53	35	.	15	24	14	.	9	10
670	455	40	175	370	233	23	114	11
369	225	23	121	243	137	13	92	12
1424	973	79	372	765	487	43	234	13
100	69	7	23	47	30	.	14	14
350	250	14	85	183	125	8	49	15
137	90	8	39	68	39	.	25	16
448	310	26	113	225	148	16	62	17
390	255	23	112	242	146	14	83	18

TABL.19. OSOBY WSKAZUJĄCE DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI JAKO OGRANICZENIA W WYKONYWANIU PRACY ZAWODOWEJ (TYGODNIOWY CZAS PRACY, RODZAJ PRACY I MOŻLIWOŚCI DOTARCIA DO I Z PRACY) WEDŁUG TYPU OGRANICZENIA ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA (dok.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby wskazujące dolegliwości zdrowotne, Persons indicating longstanding health conditions, ograniczenia liczby godzin pracy możliwych do przepracowania w ciągu tygodnia limitation in number of hours they can work in a week			
			razem total	w tym (wg przyczyny) in which (by reason)		
				dolegliwości zdrowotne lub choroby health condition or diseases	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności activity difficulty	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności health condition/ disease and activity difficulty
w tysiącach in thousands						
19	MIASTA URBAN AREAS	3508	1433	957	78	398
20	Wyższe Tertiary	541	106	76	7	23
21	Policealne i średnie zawodowe..... Post secondary and vocational secondary	951	358	247	16	95
22	Średnie ogólnokształcące..... General secondary	322	122	80	7	36
23	Zasadnicze zawodowe..... Basic vocational	1153	549	372	30	148
24	Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe..... Lower secondary, primary and incomplete primary	541	297	182	18	96
25	WIEŚ RURAL AREAS	2176	1051	708	64	279
26	Wyższe Tertiary	108	21	14	.	.
27	Policealne i średnie zawodowe..... Post secondary and vocational secondary	400	167	121	9	37
28	Średnie ogólnokształcące..... General secondary	96	37	22	.	12
29	Zasadnicze zawodowe..... Basic vocational	894	432	301	25	105
30	Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe..... Lower secondary, primary and incomplete primary	679	395	249	26	120

**PERSONS INDICATING LONGSTANDING HEALTH CONDITION, DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES
AS THE LIMITATION IN PERFORMING WORK (WEEKLY WORKING TIME, TYPE OF WORK, GETTING TO AND
FROM WORK) BY TYPE OF LIMITATION AND LEVEL OF EDUCATION (cont.)**

chorobę lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności jako przyczynę / przyczyny: <i>diseases or difficulties in basic activities as the reason(s) for:</i>								No.
ograniczenia dotyczące rodzaju pracy możliwej do wykonywania <i>limitation in the type of work they can do</i>				ograniczenia możliwości docierania do i z pracy <i>limitation in getting to and from work</i>				
razem <i>total</i>	w tym (wg przyczyny) <i>in which (by reason)</i>			razem <i>total</i>	w tym (wg przyczyny) <i>in which (by reason)</i>			
	dolegliwości zdrowotne lub choroby <i>health condition or diseases</i>	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności <i>activity difficulty</i>	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności <i>health condition/ disease and activity difficulty</i>		dolegliwości zdrowotne lub choroby <i>health condition or diseases</i>	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności <i>activity difficulty</i>	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności <i>health condition/ disease and activity difficulty</i>	
w tysiącach <i>in thousands</i>								
1692	1144	89	458	915	572	52	292	19
151	114	8	29	65	45	.	17	20
431	300	18	112	221	145	10	66	21
147	99	8	40	71	45	.	24	22
637	429	36	172	342	214	25	104	23
326	202	19	104	216	123	12	81	24
1174	796	70	308	649	406	36	206	25
29	21	.	6	9	5	.	.	26
188	136	8	44	96	66	.	26	27
44	26	.	15	20	8	.	10	28
481	335	30	115	255	167	14	73	29
433	278	26	129	269	160	15	94	30

TABL.20. OSOBY WSKAZUJĄCE DOŁĘGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI JAKO OGRANICZENIA W WYKONYWANIU PRACY ZAWODOWEJ (TYGODNIOWY CZAS PRACY, RODZAJ PRACY I MOŻLIWOŚCI DOTARCIA DO I Z PRACY) WEDŁUG TYPU OGRANICZENIA ORAZ STATUSU NA RYNKU PRACY, SEKTORA ZATRUDNIENIA I WYMIARU CZASU PRACY (DLA PRACUJĄCYCH)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby wskazujące dolegliwości zdrowotne, Persons indicating longstanding health conditions, ograniczenia liczby godzin pracy możliwych do przepracowania w ciągu tygodnia limitation in number of hours they can work in a week			
			razem total	w tym (wg przyczyny) in which (by reason)		
				dolegliwości zdrowotne lub choroby health condition or diseases	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności activity difficulty	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności health condition/ disease and activity difficulty
w tysiącach in thousands						
1	OGÓŁEM TOTAL	5684	2484	1665	142	677
2	Bezrobotni Unemployed	285	93	67	.	22
3	Bierni Economically inactive	3088	1836	1198	104	534
4	Pracujący Employed	2311	555	400	34	121
	w tym: of which:					
	w wymiarze czasu pracy: working					
5	pełnym full-time	2004	401	288	26	87
6	niepełnym part-time	307	154	112	8	34
	w sektorze: in:					
7	publicznym public sector	610	101	74	7	20
8	prywatnym private sector	1701	456	326	28	102
9	MĘŻCZYŹNI MALES	2712	1238	818	70	350
10	Bezrobotni Unemployed	149	48	36	.	10
11	Bierni Economically inactive	1353	887	562	48	277
12	Pracujący Employed	1210	303	220	20	63
	w tym: of which:					
	w wymiarze czasu pracy: working					
13	pełnym full-time	1076	225	162	16	47
14	niepełnym part-time	134	78	58	4	16
	w sektorze: in:					
15	publicznym public sector	235	44	34	.	7
16	prywatnym private sector	975	259	187	17	55
17	KOBIETY FEMALES	2972	1247	847	73	327
18	Bezrobotni Unemployed	136	45	31	.	12
19	Bierni Economically inactive	1734	949	636	56	257
20	Pracujący Employed	1101	252	179	14	59
	w tym: of which:					
	w wymiarze czasu pracy: working					
21	pełnym full-time	929	176	126	10	40
22	niepełnym part-time	173	76	53	5	18
	w sektorze: in:					
23	publicznym public sector	374	57	41	.	12
24	prywatnym private sector	727	196	139	11	46

PERSONS INDICATING LONGSTANDING HEALTH CONDITION, DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES AS THE LIMITATION IN PERFORMING WORK (WEEKLY WORKING TIME, TYPE OF WORK, GETTING TO AND FROM WORK) BY TYPE OF LIMITATION AND LABOUR STATUS, SECTOR OF EMPLOYMENT AND WORKING TIME (FOR EMPLOYED PERSONS)

chorobę lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności jako przyczynę / przyczyny: <i>diseases or difficulties in basic activities as the reason(s) for:</i>								No.
ograniczenia dotyczące rodzaju pracy możliwej do wykonywania <i>limitation in the type of work they can do</i>				ograniczenia możliwości docierania do i z pracy <i>limitation in getting to and from work</i>				
razem <i>total</i>	w tym (wg przyczyny) <i>in which (by reason)</i>			razem <i>total</i>	w tym (wg przyczyny) <i>in which (by reason)</i>			
	dolegliwości zdrowotne lub choroby <i>health condition or diseases</i>	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności <i>activity difficulty</i>	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności <i>health condition/ disease and activity difficulty</i>		dolegliwości zdrowotne lub choroby <i>health condition or diseases</i>	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności <i>activity difficulty</i>	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności <i>health condition/ disease and activity difficulty</i>	
w tysiącach <i>in thousands</i>								
2865	1940	159	766	1564	978	89	497	1
134	96	7	31	45	33	.	10	2
2003	1308	111	584	1273	777	71	425	3
730	537	41	152	247	168	16	63	4
567	416	33	118	190	132	13	45	5
163	121	8	34	57	36	.	18	6
148	115	5	28	53	37	.	13	7
581	422	36	123	194	131	13	50	8
1442	967	81	394	800	491	45	264	9
70	51	.	15	23	17	.	5	10
968	615	51	302	642	381	35	226	11
404	301	25	78	135	92	10	33	12
323	240	22	61	105	74	9	22	13
80	61	.	16	31	19	.	11	14
69	55	.	12	24	18	.	5	15
335	246	23	66	112	75	9	28	16
1424	973	79	372	764	487	43	234	17
63	44	.	16	22	16	.	5	18
1035	693	60	282	631	396	36	199	19
326	236	16	74	111	75	6	30	20
244	176	11	57	86	59	.	23	21
81	59	5	17	26	17	.	7	22
80	60	.	17	29	19	.	8	23
247	176	13	58	83	57	.	22	24

TABL.20. OSOBY WSKAZUJĄCE DOŁĘGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI JAKO OGRANICZENIA W WYKONYWANIU PRACY ZAWODOWEJ (TYGODNIOWY CZAS PRACY, RODZAJ PRACY I MOŻLIWOŚCI DOTARCIA DO I Z PRACY) WEDŁUG TYPU OGRANICZENIA ORAZ STATUSU NA RYNKU PRACY, SEKTORA ZATRUDNIENIA I WYMIARU CZASU PRACY (DLA PRACUJĄCYCH) (dok.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby wskazujące dolegliwości zdrowotne, Persons indicating longstanding health conditions, ograniczenia liczby godzin pracy możliwych do przepracowania w ciągu tygodnia limitation in number of hours they can work in a week			
			razem total	w tym (wg przyczyny) in which (by reason)		
				dolegliwości zdrowotne lub choroby health condition or diseases	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności activity difficulty	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności health condition/ disease and activity difficulty
w tysiącach in thousands						
25	MIASTA URBAN AREAS	3508	1433	957	78	398
26	Bezrobotni Unemployed	193	66	47	.	16
27	Bierni Economically inactive	1913	1087	706	58	323
28	Pracujący Employed	1402	280	204	17	59
	w tym: of which:					
	w wymiarze czasu pracy: working					
29	pełnym full-time	1235	204	149	13	42
30	niepełnym part-time	167	75	55	.	16
	w sektorze: in:					
31	publicznym public sector	445	71	51	5	15
32	prywatnym private sector	957	208	153	12	43
33	WIEŚ RURAL AREAS	2176	1051	708	64	279
34	Bezrobotni Unemployed	92	27	21	.	5
35	Bierni Economically inactive	1175	748	491	46	211
36	Pracujący Employed	909	276	196	17	63
	w tym: of which:					
	w wymiarze czasu pracy: working					
37	pełnym full-time	769	197	139	13	45
38	niepełnym part-time	140	79	57	.	18
	w sektorze: in:					
39	publicznym public sector	165	29	23	.	.
40	prywatnym private sector	744	245	172	15	58

**PERSONS INDICATING LONGSTANDING HEALTH CONDITION, DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES
AS THE LIMITATION IN PERFORMING WORK (WEEKLY WORKING TIME, TYPE OF WORK, GETTING TO AND
FROM WORK) BY TYPE OF LIMITATION AND LABOUR STATUS, SECTOR OF EMPLOYMENT AND WORKING
TIME (FOR EMPLOYED PERSONS) (cont.)**

chorobę lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności jako przyczynę / przyczyny: <i>diseases or difficulties in basic activities as the reason(s) for:</i>								No.
ograniczenia dotyczące rodzaju pracy możliwej do wykonywania <i>limitation in the type of work they can do</i>				ograniczenia możliwości docierania do i z pracy <i>limitation in getting to and from work</i>				
razem <i>total</i>	w tym (wg przyczyny) <i>in which (by reason)</i>			razem <i>total</i>	w tym (wg przyczyny) <i>in which (by reason)</i>			
	dolegliwości zdrowotne lub choroby <i>health condition or diseases</i>	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności <i>activity difficulty</i>	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności <i>health condition/ disease and activity difficulty</i>		dolegliwości zdrowotne lub choroby <i>health condition or diseases</i>	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności <i>activity difficulty</i>	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności <i>health condition/ disease and activity difficulty</i>	
w tysiącach <i>in thousands</i>								
1691	1144	89	458	916	572	52	292	25
95	68	5	22	30	22	.	7	26
1200	779	65	356	756	459	43	254	27
396	298	19	79	129	90	8	31	28
315	235	16	64	103	72	7	24	29
81	63	.	15	27	18	.	7	30
109	83	.	23	37	26	.	9	31
287	214	16	57	92	64	6	22	32
1174	796	70	308	648	406	36	206	33
39	28	.	9	15	10	.	.	34
802	529	46	227	516	318	28	170	35
333	239	22	72	118	78	8	32	36
252	181	17	54	88	60	7	21	37
81	58	5	18	30	18	.	11	38
40	32	.	6	16	11	.	.	39
294	207	20	67	102	67	7	28	40

TABL.21. OSOBY WSKAZUJĄCE DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI JAKO OGRANICZENIA W WYKONYWANIU PRACY ZAWODOWEJ (TYGODNIOWY CZAS PRACY, RODZAJ PRACY I MOŻLIWOŚCI DOTARCIA DO I Z PRACY) WEDŁUG TYPU OGRANICZENIA ORAZ STATUSU NA RYNKU PRACY I ZAWODU (DLA PRACUJĄCYCH)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby wskazujące dolegliwości zdrowotne, Persons indicating longstanding health conditions, ograniczenia liczby godzin pracy możliwych do przepracowania w ciągu tygodnia limitation in number of hours they can work in a week			
			razem total	w tym (wg przyczyny) in which (by reason)		
				dolegliwości zdrowotne lub choroby health condition or diseases	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności activity difficulty	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności health condition/ disease and activity difficulty
w tysiącach in thousands						
1	OGÓŁEM TOTAL	5684	2484	1665	142	677
2	Bezrobotni Unemployed	285	89	67	.	22
3	Bierni Economically inactive	3088	1836	1198	104	534
4	Pracujący Employed	2311	555	400	34	121
	w tym: of which:					
5	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy..... Public government representatives, senior officials and managers	122	10	10	.	.
6	Specjaliści..... Professionals	311	38	30	.	8
7	Technicy i inny średni personel..... Technicians and associate professionals	217	36	27	.	9
8	Pracownicy biurowi..... Clerical support workers	134	27	21	.	6
9	Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy..... Service and sales workers	323	69	57	.	12
10	Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy..... Skilled agrucultural, forestry and fishery workers	413	180	124	12	44
11	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy..... Craft and related trade workers	326	73	53	5	15
12	Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń..... Plant and machines operators and assemblers	214	33	27	.	6
13	Pracownicy przy pracach prostych..... Elementary occupations	248	71	49	5	17

**PERSONS INDICATING LONGSTANDING HEALTH CONDITION, DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES
AS THE LIMITATION IN PERFORMING WORK (WEEKLY WORKING TIME, TYPE OF WORK, GETTING TO AND
FROM WORK) BY TYPE OF LIMITATION AND LABOUR STATUS AND OCCUPATION (FOR EMPLOYED PERSONS)**

chorobę lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności jako przyczynę / przyczyny: <i>diseases or difficulties in basic activities as the reason(s) for:</i>								No.
ograniczenia dotyczące rodzaju pracy możliwej do wykonywania <i>limitation in the type of work they can do</i>				ograniczenia możliwości docierania do i z pracy <i>limitation in getting to and from work</i>				
razem <i>total</i>	w tym (wg przyczyny) <i>in which (by reason)</i>			razem <i>total</i>	w tym (wg przyczyny) <i>in which (by reason)</i>			
	dolegliwości zdrowotne lub choroby <i>health condition or diseases</i>	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności <i>activity difficulty</i>	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności <i>health condition/ disease and activity difficulty</i>		dolegliwości zdrowotne lub choroby <i>health condition or diseases</i>	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności <i>activity difficulty</i>	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności <i>health condition/ disease and activity difficulty</i>	
w tysiącach <i>in thousands</i>								
2865	1940	159	766	1564	978	89	497	1
134	96	7	31	45	33	.	10	2
2003	1308	111	584	1273	777	71	425	3
730	537	41	152	247	168	16	63	4
26	17	-	9	9	5	.	.	5
64	50	.	11	24	16	.	6	6
53	40	.	11	18	12	-	6	7
37	29	.	7	13	8	-	5	8
107	83	6	18	28	22	.	5	9
203	139	16	48	73	48	6	19	10
94	73	5	16	34	24	.	8	11
55	42	.	10	14	9	.	.	12
91	64	.	23	34	23	.	8	13

TABL.22. OSOBY WSKAZUJĄCE DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI JAKO OGRANICZENIA W WYKONYWANIU PRACY ZAWODOWEJ (TYGODNIOWY CZAS PRACY, RODZAJ PRACY I MOŻLIWOŚCI DOTARCIA DO I Z PRACY) WEDŁUG TYPU OGRANICZENIA ORAZ RODZAJU DŁUGOTRWĄCEJ DOLEGLIWOŚCI LUB CHOROBY

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby wskazujące dolegliwości zdrowotne, Persons indicating longstanding health conditions, ograniczenia liczby godzin pracy możliwych do przepracowania w ciągu tygodnia limitation in number of hours they can work in a week			
			razem total	w tym (wg przyczyny) in which (by reason)		
				dolegliwości zdrowotne lub choroby health condition or diseases	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności activity difficulty	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności health condition/ disease and activity difficulty
w tysiącach in thousands						
1	OGÓŁEM TOTAL	5684	2484	1665	142	677
2	Dolegliwości lub choroby rąk lub dłoni..... Problems with arms or hands	442	230	143	20	67
3	Dolegliwości lub choroby nóg lub stóp..... Problems with legs or feet	941	520	320	36	164
4	Dolegliwości lub choroby pleców lub szyi..... Problems with back or neck	1647	779	531	50	198
5	Nowotwór Cancer.....	187	119	80	.	36
6	Choroby skóry w tym reakcje alergiczne oraz ciężkie zniekształcenia i zeszpecenia Skin conditions, including allergic reactions and severe disfigerement	203	46	36	.	8
7	Dolegliwości lub choroby związane z sercem ciśnieniem krwi lub układem krążenia..... Heart, blood pressure or circulation problems	1841	816	568	37	211
8	Dolegliwości lub choroby w obrębie klatki piersiowej lub układu oddechowego, w tym astma i zapalenie oskrzeli..... Chest or breathing problems, including asthma and bronchitis	411	187	124	8	55
9	Dolegliwości lub choroby żołądka, wątroby, nerek lub układu trawiennego..... Stomach, liver, kidney or digestive problems	424	169	120	.	45
10	Cukrzyca Diabetes	368	169	117	5	47
11	Padaczka Epilepsy	82	63	38	.	21
12	Silne bóle głowy, np. migrena Severe headache such as migraine	252	93	65	6	22

**PERSONS INDICATING LONGSTANDING HEALTH CONDITION, DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES
AS THE LIMITATION IN PERFORMING WORK (WEEKLY WORKING TIME, TYPE OF WORK, GETTING TO AND
FROM WORK) BY TYPE OF LIMITATION AND THE TYPE OF LONGSTANDING HEALTH CONDITION OR DISEASE**

chorobę lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności jako przyczynę / przyczyny: <i>diseases or difficulties in basic activities as the reason(s) for:</i>								No.
ograniczenia dotyczące rodzaju pracy możliwej do wykonywania <i>limitation in the type of work they can do</i>				ograniczenia możliwości docierania do i z pracy <i>limitation in getting to and from work</i>				
razem <i>total</i>	w tym (wg przyczyny) <i>in which (by reason)</i>			razem <i>total</i>	w tym (wg przyczyny) <i>in which (by reason)</i>			
	dolegliwości zdrowotne lub choroby <i>health condition or diseases</i>	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności <i>activity difficulty</i>	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności <i>health condition/ disease and activity difficulty</i>		dolegliwości zdrowotne lub choroby <i>health condition or diseases</i>	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności <i>activity difficulty</i>	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności <i>health condition/ disease and activity difficulty</i>	
w tysiącach <i>in thousands</i>								
2865	1940	159	766	1564	978	89	497	1
260	161	21	78	137	80	11	46	2
582	364	40	178	382	227	25	130	3
929	643	55	231	407	273	28	106	4
124	79	.	41	82	51	.	29	5
58	47	.	10	25	20	-	5	6
944	663	41	240	482	304	27	151	7
225	155	11	59	120	79	.	37	8
194	131	9	54	101	63	6	32	9
187	124	8	55	103	64	6	33	10
69	44	.	22	52	32	.	18	11
101	71	7	23	60	37	.	19	12

TABL.22. OSOBY WSKAZUJĄCE DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI JAKO OGRANICZENIA W WYKONYWANIU PRACY ZAWODOWEJ (TYGODNIOWY CZAS PRACY, RODZAJ PRACY I MOŻLIWOŚCI DOTARCIA DO I Z PRACY) WEDŁUG TYPU OGRANICZENIA ORAZ RODZAJU DŁUGOTRWĄLEJ DOLEGLIWOŚCI LUB CHOROBY (dok.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby wskazujące dolegliwości zdrowotne, Persons indicating longstanding health conditions, ograniczenia liczby godzin pracy możliwych do przepracowania w ciągu tygodnia limitation in number of hours they can work in a week			
			razem total	w tym (wg przyczyny) in which (by reason)		
				dolegliwości zdrowotne lub choroby health condition or diseases	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności activity difficulty	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności health condition/ disease and activity difficulty
w tysiącach in thousands						
13	Trudności z uczeniem się (niezdolność do czytania, poprawnego pisania, liczenia) Learning difficulties (reading, spelling or math disability)	131	106	54	5	47
14	Przewlekłe stany lękowe Chronic anxiety	43	30	20	.	8
15	Depresja Depression	122	64	43	.	19
16	Inne problemy psychiczne, nerwowe lub emocjonalne..... Other mental, nervous or emotional problems	251	176	116	6	54
17	Inne choroby postępujące (w tym stwardnienie rozsiane, HIV, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona)..... Other progressive illnesses (which include multiple sclerosis, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease)	59	50	23	.	23
18	Inne długotrwałe problemy zdrowotne..... Other longstanding health problems	1056	530	341	29	160
19	Brak długotrwałych chorób No longstanding health conditions or diseases	70	.	0	.	-

**PERSONS INDICATING LONGSTANDING HEALTH CONDITION, DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES
AS THE LIMITATION IN PERFORMING WORK (WEEKLY WORKING TIME, TYPE OF WORK, GETTING TO AND
FROM WORK) BY TYPE OF LIMITATION AND THE TYPE OF LONGSTANDING HEALTH CONDITION OR DISEASE (cont.)**

chorobę lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności jako przyczynę / przyczyny: diseases or difficulties in basic activities as the reason(s) for:									No.
ograniczenia dotyczące rodzaju pracy możliwej do wykonywania limitation in the type of work they can do				ograniczenia możliwości docierania do i z pracy limitation in getting to and from work					
razem total	w tym (wg przyczyny) in which (by reason)			razem total	w tym (wg przyczyny) in which (by reason)				
	dolegliwości zdrowotne lub choroby health condition or diseases	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności activity difficulty	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności health condition/ disease and activity difficulty		dolegliwości zdrowotne lub choroby health condition or diseases	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności activity difficulty	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności health condition/ disease and activity difficulty		
	w tysiącach in thousands								
107	54	.	49	95	47	.	46	13	
30	20	.	9	24	16	-	8	14	
69	44	.	21	43	28	.	13	15	
181	116	5	60	142	88	.	51	16	
51	24	.	24	46	23	.	21	17	
594	393	31	170	368	214	21	133	18	
8	-	8	-	.	-	.	-	19	

TABL.23. OSOBY WSKAZUJĄCE DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI JAKO OGRANICZENIA W WYKONYWANIU PRACY ZAWODOWEJ (TYGODNIOWY CZAS PRACY, RODZAJ PRACY I MOŻLIWOŚCI DOTARCIA DO I Z PRACY) WEDŁUG TYPU OGRANICZENIA ORAZ RODZAJU ODCZUWANYCH TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby wskazujące dolegliwości zdrowotne, Persons indicating longstanding health conditions, ograniczenia liczby godzin pracy możliwych do przepracowania w ciągu tygodnia limitation in number of hours they can work in a week			
			razem total	w tym (wg przyczyny) in which (by reason)		
				dolegliwości zdrowotne lub choroby health condition or diseases	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności activity difficulty	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności health condition/ disease and activity difficulty
w tysiącach in thousands						
1	OGÓŁEM TOTAL	5684	2484	1665	142	677
2	Widzenie, nawet w okularach..... Seeing, even if wearing glasses	325	191	122	16	53
3	Słyszenie, nawet z aparatem słuchowym..... Hearing, even if using a hearing aid	115	71	46	5	20
4	Chodzenie, wchodzenie po schodach..... Walking, climbing steps	1480	1005	598	63	344
5	Siedzenie lub stanie..... Sitting or standing	453	274	169	15	90
6	Zapamiętywanie, koncentrowanie się	373	277	166	13	98
7	Komunikowanie się, np. rozumienie lub bycie rozumianym..... Communicating, for example understanding or being understood	257	217	119	11	87
8	Sięganie po coś lub wyciąganie/ rozciąganie się..... Reaching or stretching	207	135	89	10	36
9	Podnoszenie i noszenie	1869	1144	745	68	331
10	Schylanie się	1078	607	392	45	170
11	Trzymanie, chwytanie lub obracanie..... Holding, gripping, or turning	171	101	55	10	36
12	Żadna czynność nie sprawia mi trudności..... None	1961	251	251	-	-

**PERSONS INDICATING LONGSTANDING HEALTH CONDITION, DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES
AS THE LIMITATION IN PERFORMING WORK (WEEKLY WORKING TIME, TYPE OF WORK, GETTING TO AND
FROM WORK) BY TYPE OF LIMITATION AND THE TYPE OF FEELING BASIC ACTIVITY DIFFICULTY**

chorobę lub trudności w wykonywaniu podstawowych czynności jako przyczynę / przyczyny: diseases or difficulties in basic activities as the reason(s) for:								No.
ograniczenia dotyczące rodzaju pracy możliwej do wykonywania limitation in the type of work they can do				ograniczenia możliwości docierania do i z pracy limitation in getting to and from work				
razem total	w tym (wg przyczyny) in which (by reason)			razem total	w tym (wg przyczyny) in which (by reason)			
	dolegliwości zdrowotne lub choroby health condition or diseases	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności activity difficulty	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności health condition/ disease and activity difficulty		dolegliwości zdrowotne lub choroby health condition or diseases	trudności w wyko- nywaniu podsta- wowych - czynności activity difficulty	dolegliwości zdrowotne lub choroby oraz trudności w wy- konywaniu pods- tawowych czynności health condition/ disease and activity difficulty	
w tysiącach in thousands								
2865	1940	159	766	1564	978	89	497	1
205	128	16	61	132	76	12	44	2
76	52	5	19	48	28	.	16	3
1097	663	70	364	746	423	47	276	4
314	193	20	101	195	120	9	66	5
289	167	12	110	229	133	6	90	6
218	118	10	90	190	101	6	83	7
150	99	8	43	83	49	7	27	8
1325	860	79	386	647	397	43	207	9
696	444	52	200	328	200	22	106	10
122	65	13	44	61	31	.	26	11
345	345	-	-	117	117	-	-	12

TABL.24. OSOBY ODCZUWAJĄCE DOŁĘGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI, WEDŁUG KONIECZNOŚCI KORZYSTANIA Z POMOCY INNYCH, ZE SPECJALNEGO WYPOSAŻENIA LUB SPECJALNYCH WARUNKÓW PRACY UMOŻLIWIAJĄCYCH PRACĘ ORAZ WIEKU

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby, które z powodu dolegliwości zdrowotnych, chorób albo trudności Persons who, because of the health condition(s) / disease(s)		
			razem (osoby potrzebujące lub korzystające z pomocy innych osób, ze specjalnego wyposażenia, adaptacji miejsca pracy lub specjalnych warunków pracy) total (persons who would need/use personal assistance, equipment, workplace adaptation or working arrangements to enable them work)	z pomocy innych osób w wykonywaniu pracy personal assistance to enable them work	
				tak yes	nie no
w tysiącach in thousands					
1	OGÓŁEM TOTAL	5684	1654	813	4871
2	15 - 24 lat years	292	90	55	237
3	25 - 29	247	76	47	201
4	30 - 34	281	83	50	231
5	35 - 39	324	82	41	282
6	40 - 44	387	97	46	341
7	45 - 49	558	141	65	493
8	50 - 54	969	276	131	838
9	55 - 59	1328	405	186	1143
10	60 - 64	1297	402	193	1104
11	MĘŻCZYŹNI MALES	2712	823	434	2279
12	15 - 24 lat years	156	49	32	124
13	25 - 29	136	46	31	105
14	30 - 34	137	41	29	108
15	35 - 39	165	48	25	140
16	40 - 44	183	45	22	161
17	45 - 49	276	73	37	239
18	50 - 54	446	131	65	381
19	55 - 59	624	194	95	529
20	60 - 64	589	195	97	492
21	KOBIETY FEMALES	2972	831	379	2592
22	15 - 24 lat years	137	41	24	113
23	25 - 29	111	30	15	96
24	30 - 34	144	42	21	123
25	35 - 39	159	35	16	143
26	40 - 44	204	52	23	180
27	45 - 49	283	68	28	255
28	50 - 54	523	145	66	457
29	55 - 59	704	211	90	614
30	60 - 64	708	207	96	612

**PERSONS WHO SUFFER FROM THE HEALTH CONDITION / DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES BY
NEEDED/USED PERSONAL ASSISTANCE , SPECIAL EQUIPMENT, WORKPLACE ADAPTATION
OR SPECIAL WORKING ARRANGEMENTS TO ENABLE THEM TO WORK AND AGE**

w wykonywaniu podstawowych czynności potrzebowałyby lub korzystają: or basic activity difficulty, would need/use:				No.
ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy special equipment or need/have workplace adaptations to enable them work		ze specjalnych warunków pracy, umożliwiających pracę special working arrangements to enable them work		
tak yes	nie no	tak yes	nie no	
w tysiącach in thousands				
620	5064	1431	4253	1
45	247	76	217	2
36	211	66	181	3
45	236	69	212	4
26	298	71	252	5
38	349	80	308	6
49	509	124	435	7
102	867	246	723	8
141	1187	353	975	9
136	1161	347	950	10
341	2371	714	1999	11
27	128	42	114	12
23	113	41	95	13
26	111	33	104	14
15	149	41	124	15
18	166	36	147	16
29	247	65	211	17
58	388	118	328	18
73	551	166	459	19
71	518	171	418	20
279	2693	718	2254	21
18	119	34	103	22
13	98	24	87	23
20	124	36	107	24
11	148	30	128	25
20	183	43	160	26
20	263	59	224	27
44	479	127	396	28
68	636	187	517	29
65	643	176	532	30

TABL.24. OSOBY ODCZUWAJĄCE DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI, WEDŁUG KONIECZNOŚCI KORZYSTANIA Z POMOCY INNYCH, ZE SPECJALNEGO WYPOSAŻENIA LUB SPECJALNYCH WARUNKÓW PRACY UMOŻLIWIAJĄCYCH PRACĘ ORAZ WIEKU (dok.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem <i>Total</i>	Osoby, które z powodu dolegliwości zdrowotnych, chorób albo trudności <i>Persons who, because of the health condition(s) / disease(s)</i>		
			razem (osoby potrzebujące lub korzystające z pomocy innych osób, ze specjalnego wyposażenia, adaptacji miejsca pracy lub specjalnych warunków pracy) <i>total (persons who would need/use personal assistance, equipment, workplace adaptation or working arrangements to enable them work)</i>	z pomocy innych osób w wykonywaniu pracy <i>personal assistance to enable them work</i>	
				tak <i>yes</i>	nie <i>no</i>
w tysiącach <i>in thousands</i>					
31	MIASTA <i>URBAN AREAS</i> ..	3508	1024	474	3034
32	15 - 24 lat <i>years</i>	185	56	34	151
33	25 - 29	164	47	28	135
34	30 - 34	176	50	26	150
35	35 - 39	185	50	26	159
36	40 - 44	218	58	26	191
37	45 - 49	311	80	33	278
38	50 - 54	599	172	75	524
39	55 - 59	839	255	107	732
40	60 - 64	831	257	118	713
41	WIEŚ <i>RURAL AREAS</i> 	2176	630	339	1837
42	15 - 24 lat <i>years</i>	107	35	21	86
43	25 - 29	83	29	18	65
44	30 - 34	105	33	24	81
45	35 - 39	138	33	16	123
46	40 - 44	169	39	19	150
47	45 - 49	247	61	32	215
48	50 - 54	370	104	55	315
49	55 - 59	490	150	79	411
50	60 - 64	466	145	75	391

**PERSONS WHO SUFFER FROM THE HEALTH CONDITION / DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES BY
NEEDED/USED PERSONAL ASSISTANCE , SPECIAL EQUIPMENT, WORKPLACE ADAPTATION
OR SPECIAL WORKING ARRANGEMENTS TO ENABLE THEM TO WORK AND AGE (cont.)**

w wykonywaniu podstawowych czynności potrzebowałyby lub korzystają: <i>or basic activity difficulty, would need/use:</i>				No.
ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy <i>special equipment or need/have workplace adaptations to enable them work</i>		ze specjalnych warunków pracy, umożliwiających pracę <i>special working arrangements to enable them work</i>		
tak <i>yes</i>	nie <i>no</i>	tak <i>yes</i>	nie <i>no</i>	
w tysiącach <i>in thousands</i>				
375	3132	901	2607	31
26	159	45	140	32
21	143	39	125	33
26	151	41	135	34
17	168	44	141	35
22	195	47	170	36
26	286	70	241	37
64	535	158	441	38
87	751	231	607	39
87	743	223	607	40
245	1931	531	1646	41
20	88	30	77	42
15	68	26	57	43
20	85	28	77	44
9	129	27	111	45
15	154	32	137	46
23	224	54	193	47
38	331	87	283	48
54	435	122	368	49
49	417	124	343	50

TABL.25. OSOBY ODCZUWAJĄCE DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI, WEDŁUG KONIECZNOŚCI KORZYSTANIA Z POMOCY INNYCH, ZE SPECJALNEGO WYPOSAŻENIA LUB SPECJALNYCH WARUNKÓW PRACY UMOŻLIWIAJĄCYCH PRACĘ ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby, które z powodu dolegliwości zdrowotnych, chorób albo Persons who, because of the health condition(s) / disease(s)		
			razem (osoby potrzebujące lub korzystające z pomocy innych osób, ze specjalnego wyposażenia, adaptacji miejsca pracy lub specjalnych warunków pracy) total (persons who would need/use personal assistance, equipment, workplace adaptation or working arrangements to enable them work)	z pomocy innych osób w wykonywaniu pracy personal assistance to enable them work	
				tak yes	nie no
		w tysiącach in thousands			
1	OGÓŁEM TOTAL	5684	1654	813	4871
2	Wyższe Tertiary	648	95	30	618
3	Policealne i średnie zawodowe..... Post secondary and vocational secondary	1351	349	149	1202
4	Średnie ogólnokształcące..... General secondary	418	110	45	373
5	Zasadnicze zawodowe..... Basic vocational	2046	632	288	1759
6	Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe..... Lower secondary, primary and incomplete primary	1220	467	301	919
7	MĘŻCZYŹNI MALES	2712	823	434	2279
8	Wyższe Tertiary	258	37	12	246
9	Policealne i średnie zawodowe..... Post secondary and vocational secondary	579	146	67	512
10	Średnie ogólnokształcące..... General secondary	118	34	15	103
11	Zasadnicze zawodowe..... Basic vocational	1183	373	177	1006
12	Gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe..... Lower secondary, primary and incomplete primary	574	232	162	412
13	KOBIETY FEMALES	2972	831	379	2592
14	Wyższe Tertiary	391	58	18	372
15	Policealne i średnie zawodowe..... Post secondary and vocational secondary	772	203	82	689
16	Średnie ogólnokształcące..... General secondary	300	76	30	270
17	Zasadnicze zawodowe..... Basic vocational	863	259	110	753
18	Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe..... Lower secondary, primary and incomplete primary	646	235	139	507

**PERSONS WHO SUFFER FROM THE HEALTH CONDITION / DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES
BY NEEDED/USED PERSONAL ASSISTANCE , SPECIAL EQUIPMENT, WORKPLACE ADAPTATION
OR SPECIAL WORKING ARRANGEMENTS TO ENABLE THEM TO WORK AND LEVEL OF
EDUCATION**

trudności w wykonywaniu podstawowych czynności potrzebowałyby lub korzystają: <i>or basic activity difficulty, would need/use:</i>				No.
ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy <i>special equipment or need/have workplace adaptations to enable them work</i>		ze specjalnych warunków pracy, umożliwiających pracę <i>special working arrangements to enable them work</i>		
tak <i>yes</i>	nie <i>no</i>	tak <i>yes</i>	nie <i>no</i>	
w tysiącach <i>in thousands</i>				
620	5064	1431	4253	1
33	616	81	567	2
116	1235	307	1044	3
33	385	97	321	4
231	1816	561	1485	5
208	1012	385	835	6
341	2371	714	1999	7
12	246	36	222	8
52	528	126	453	9
13	105	30	89	10
149	1034	334	849	11
115	459	189	385	12
279	2693	718	2254	13
20	370	45	345	14
64	707	180	591	15
21	279	68	232	16
81	782	227	636	17
93	554	197	450	18

TABL.25. OSOBY ODCZUWAJĄCE DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI, WEDŁUG KONIECZNOŚCI KORZYSTANIA Z POMOCY INNYCH, ZE SPECJALNEGO WYPOSAŻENIA LUB SPECJALNYCH WARUNKÓW PRACY UMOŻLIWIAJĄCYCH PRACĘ ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA (dok.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby, które z powodu dolegliwości zdrowotnych, chorób albo Persons who, because of the health condition(s) / disease(s)		
			razem (osoby potrzebujące lub korzystające z pomocy innych osób, ze specjalnego wyposażenia, adaptacji miejsca pracy lub spec- jalnych warunków pracy) total (persons who would need/use personal assistance, equipment, workplace adapta- tion or working arrangements to enable them work)	z pomocy innych osób w wykonywaniu pracy personal assistance to enable them work	
				tak yes	nie no
w tysiącach in thousands					
19	MIASTA URBAN AREAS	3508	1024	474	3034
20	Wyższe Tertiary	541	84	26	514
21	Policealne i średnie zawodowe..... Post secondary and vocational secondary	951	251	105	845
22	Średnie ogólnokształcące..... General secondary	322	87	33	289
23	Zasadnicze zawodowe..... Basic vocational	1153	377	167	986
24	Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe..... Lower secondary, primary and incomplete primary	541	226	142	399
25	WIEŚ RURAL AREAS	2176	630	339	1837
26	Wyższe Tertiary	108	11	.	104
27	Policealne i średnie zawodowe..... Post secondary and vocational secondary	400	98	44	356
28	Średnie ogólnokształcące..... General secondary	96	23	12	84
29	Zasadnicze zawodowe..... Basic vocational	894	256	120	773
30	Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe..... Lower secondary, primary and incomplete primary	679	242	159	520

**PERSONS WHO SUFFER FROM THE HEALTH CONDITION / DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES
BY NEEDED/USED PERSONAL ASSISTANCE , SPECIAL EQUIPMENT, WORKPLACE ADAPTATION
OR SPECIAL WORKING ARRANGEMENTS TO ENABLE THEM TO WORK AND LEVEL OF
EDUCATION (cont.)**

trudności w wykonywaniu podstawowych czynności potrzebowałyby lub korzystają: <i>or basic activity difficulty, would need/use:</i>				No.
ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy <i>special equipment or need/have workplace adaptations to enable them work</i>		ze specjalnych warunków pracy, umożliwiających pracę <i>special working arrangements to enable them work</i>		
tak <i>yes</i>	nie <i>no</i>	tak <i>yes</i>	nie <i>no</i>	
w tysiącach <i>in thousands</i>				
375	3132	901	2607	19
29	512	71	470	20
86	865	224	727	21
25	298	77	245	22
140	1013	343	810	23
95	445	185	355	24
245	1931	531	1646	25
.	104	10	97	26
30	370	82	318	27
8	87	20	76	28
91	803	218	675	29
112	567	200	479	30

TABL.26. OSOBY ODCZUWAJĄCE DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI, WEDŁUG KONIECZNOŚCI KORZYSTANIA Z POMOCY INNYCH, ZE SPECJALNEGO WYPOSAŻENIA LUB SPECJALNYCH WARUNKÓW PRACY UMOŻLIWIAJĄCYCH PRACĘ ORAZ STATUSU NA RYNKU PRACY, SEKTORA ZATRUDNIENIA I WYMIARU CZASU PRACY (DLA PRACUJĄCYCH)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby, które z powodu dolegliwości zdrowotnych, chorób albo Persons who, because of the health condition(s) / disease(s)		
			razem (osoby potrzebujące lub korzystające z pomocy innych osób, ze specjalnego wyposażenia, adaptacji miejsca pracy lub spec- jalnych warunków pracy) total (persons who would need/use personal assistance, equipment, workplace adapta- tion or working arrangements to enable them work)	z pomocy innych osób w wykonywaniu pracy personal assistance to enable them work	
				tak yes	nie no
w tysiącach in thousands					
1	OGÓŁEM TOTAL	5684	1654	813	4871
2	Bezrobotni Unemployed	285	75	17	268
3	Bierni Economically inactive	3088	1254	690	2398
4	Pracujący Employed	2311	325	106	2205
	w tym: of which: working				
5	pełnym full-time	2004	240	77	1927
6	niepełnym part-time	307	84	29	278
	w sektorze: in:				
7	publicznym public sector	610	60	13	597
8	prywatnym private sector	1701	265	93	1608
9	MĘŻCZYŹNI MALES	2712	823	434	2279
10	Bezrobotni Unemployed	149	35	9	140
11	Bierni Economically inactive	1353	613	368	986
12	Pracujący Employed	1210	175	57	1153
	w tym: of which: working				
13	pełnym full-time	1076	132	42	1033
14	niepełnym part-time	134	42	15	119
	w sektorze: in:				
15	publicznym public sector	235	28	7	228
16	prywatnym private sector	975	147	50	924
17	KOBIETY FEMALES	2972	831	379	2592
18	Bezrobotni Unemployed	136	39	8	128
19	Bierni Economically inactive	1734	641	322	1412
20	Pracujący Employed	1101	150	49	1052
	w tym: of which: working				
21	pełnym full-time	929	108	35	893
22	niepełnym part-time	173	42	14	159
	w sektorze: in:				
23	publicznym public sector	374	32	6	368
24	prywatnym private sector	727	118	43	684

**PERSONS WHO SUFFER FROM THE HEALTH CONDITION / DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES
BY NEEDED/USED PERSONAL ASSISTANCE, SPECIAL EQUIPMENT, WORKPLACE ADAPTATION
OR SPECIAL WORKING ARRANGEMENTS TO ENABLE THEM TO WORK AND LABOUR STATUS
SECTOR OF EMPLOYMENT AND WORKING TIME (FOR EMPLOYED PERSONS)**

trudności w wykonywaniu podstawowych czynności potrzebowałyby lub korzystają: <i>or basic activity difficulty, would need/use:</i>				No.
ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy <i>special equipment or need/have workplace adaptations to enable them work</i>		ze specjalnych warunków pracy, umożliwiających pracę <i>special working arrangements to enable them work</i>		
tak <i>yes</i>	nie <i>no</i>	tak <i>yes</i>	nie <i>no</i>	
w tysiącach <i>in thousands</i>				
620	5064	1431	4253	1
14	271	69	216	2
527	2561	1089	1999	3
79	2232	273	2038	4
59	1945	198	1806	5
20	287	75	232	6
16	593	52	557	7
63	1639	221	1481	8
341	2371	714	1999	9
8	141	33	116	10
288	1066	531	823	11
45	1165	150	1060	12
31	1044	112	964	13
14	120	38	96	14
7	229	25	211	15
39	936	125	849	16
279	2693	718	2254	17
6	130	36	100	18
239	1495	558	1176	19
34	1067	123	978	20
28	901	86	843	21
6	167	37	135	22
10	365	28	347	23
24	703	95	631	24

TABL.26. OSOBY ODCZUWAJĄCE DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI, WEDŁUG KONIECZNOŚCI KORZYSTANIA Z POMOCY INNYCH, ZE SPECJALNEGO WYPOSAŻENIA LUB SPECJALNYCH WARUNKÓW PRACY UMOŻLIWIAJĄCYCH PRACĘ ORAZ STATUSU NA RYNKU PRACY, SEKTORA ZATRUDNIENIA I WYMIARU CZASU PRACY (DLA PRACUJĄCYCH), dok.

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby, które z powodu dolegliwości zdrowotnych, chorób albo Persons who, because of the health condition(s) / disease(s)		
			razem (osoby potrzebujące lub korzystające z pomocy innych osób, ze specjalnego wyposażenia, adaptacji miejsca pracy lub spec- jalnych warunków pracy) total (persons who would need/use personal assistance, equipment, workplace adapta- tion or working arrangements to enable them work)	z pomocy innych osób w wykonywaniu pracy personal assistance to enable them work	
				tak yes	nie no
w tysiącach in thousands					
25	MIASTA URBAN AREAS	3508	1024	474	3034
26	Bezrobotni Unemployed	193	55	12	180
27	Bierni Economically inactive	1913	785	414	1500
28	Pracujący Employed	1402	185	48	1354
	w tym: of which: working				
29	pełnym full-time	1235	139	37	1198
30	niepełnym part-time	167	45	11	156
	w sektorze: in:		49		
31	publicznym public sector	445	136	12	433
32	prywatnym private sector	957		37	920
33	WIEŚ RURAL AREAS	2176	630	339	1837
34	Bezrobotni Unemployed	92	20	5	88
35	Bierni Economically inactive	1175	469	276	898
36	Pracujący Employed	909	140	58	851
	w tym: of which: working				
37	pełnym full-time	769	101	41	729
38	niepełnym part-time	140	39	17	122
	w sektorze: in:				
39	publicznym public sector	165	11	.	163
40	prywatnym private sector	744	129	56	688

**PERSONS WHO SUFFER FROM THE HEALTH CONDITION / DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES
BY NEEDED/USED PERSONAL ASSISTANCE , SPECIAL EQUIPMENT, WORKPLACE ADAPTATION
OR SPECIAL WORKING ARRANGEMENTS TO ENABLE THEM TO WORK AND LABOUR STATUS
SECTOR OF EMPLOYMENT AND WORKING TIME (FOR EMPLOYED PERSONS), cont.**

trudności w wykonywaniu podstawowych czynności potrzebowałyby lub korzystają: <i>or basic activity difficulty, would need/use:</i>				No.
ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy <i>special equipment or need/have workplace adaptations to enable them work</i>		ze specjalnych warunków pracy, umożliwiających pracę <i>special working arrangements to enable them work</i>		
tak <i>yes</i>	nie <i>no</i>	tak <i>yes</i>	nie <i>no</i>	
w tysiącach <i>in thousands</i>				
375	3132	901	2607	25
10	183	51	142	26
316	1597	685	1228	27
50	1352	164	1238	28
39	1196	121	1114	29
11	156	43	124	30
14	431	42	403	31
36	921	122	835	32
245	1931	531	1646	33
.	88	18	74	34
211	964	403	771	35
30	880	109	800	36
21	749	77	693	37
9	131	32	107	38
.	162	10	154	39
27	717	99	646	40

TABL.27. OSOBY ODCZUWAJĄCE DOŁĘGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI, WEDŁUG KONIECZNOŚCI KORZYSTANIA Z POMOCY INNYCH, ZE SPECJALNEGO WYPOSAŻENIA LUB SPECJALNYCH WARUNKÓW PRACY UMOŻLIWIAJĄCYCH PRACĘ ORAZ ZAWODU

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby, które z powodu dolegliwości zdrowotnych, chorób albo Persons who, because of the health condition(s) / disease(s)		
			razem (osoby potrzebujące lub korzystające z pomocy innych osób, ze specjalnego wyposażenia, adaptacji miejsca pracy lub specjalnych warunków pracy) total (persons who would need/use personal assistance, equipment, workplace adaptation or working arrangements to enable them work)	z pomocy innych osób w wykonywaniu pracy personal assistance to enable them work	
				tak yes	nie no
		w tysiącach in thousands			
1	OGÓŁEM TOTAL	5684	1654	813	4871
2	Bezrobotni Unemployed	285	75	17	268
3	Bierni Economically inactive	3088	1254	690	2398
4	Pracujący Employed	2311	325	106	2205
	w tym: of which:				
5	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	122	7	.	118
	Public government representatives, senior officials and managers				
6	Specjaliści	311	33	5	306
	Professionals				
7	Technicy i inny średni personel	217	25	6	211
	Technicians and associate professionals				
8	Pracownicy biurowi	134	15	5	129
	Clerical support workers				
9	Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	323	50	10	313
	Service and sales workers				
10	Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	413	90	46	366
	Skilled agrucultural, forestry and fishery workers				
11	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	326	39	14	312
	Craft and related trade workers				
12	Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	214	21	5	209
	Plant and machines operators and assemblers				
13	Pracownicy przy pracach prostych	248	45	11	237
	Elementary occupations				

**PERSONS WHO SUFFER FROM THE HEALTH CONDITION / DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES
BY NEEDED/USED PERSONAL ASSISTANCE, SPECIAL EQUIPMENT, WORKPLACE ADAPTATION
OR SPECIAL WORKING ARRANGEMENTS TO ENABLE THEM TO WORK AND OCCUPATION**

trudności w wykonywaniu podstawowych czynności potrzebowałyby lub korzystają: <i>or basic activity difficulty, would need/use:</i>				No.
ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy <i>special equipment or need/have workplace adaptations to enable them work</i>		ze specjalnych warunków pracy, umożliwiających pracę <i>special working arrangements to enable them work</i>		
tak <i>yes</i>	nie <i>no</i>	tak <i>yes</i>	nie <i>no</i>	
w tysiącach <i>in thousands</i>				
620	5064	1431	4253	1
14	271	69	216	2
527	2561	1089	1999	3
79	2232	273	2038	4
.	120	.	117	5
10	302	28	284	6
8	209	22	195	7
6	128	14	120	8
12	312	46	277	9
15	398	65	348	10
13	313	32	294	11
.	210	20	194	12
10	239	41	207	13

TABL.28. OSOBY ODCZUWAJĄCE DOŁĘGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI, WEDŁUG KONIECZNOŚCI KORZYSTANIA Z POMOCY INNYCH, ZE SPECJALNEGO WYPOSAŻENIA LUB SPECJALNYCH WARUNKÓW PRACY UMOŻLIWIAJĄCYCH PRACĘ ORAZ RODZAJU DŁUGOTRWAŁEJ DOŁĘGLIWOŚCI LUB CHOROBY

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby, które z powodu dolegliwości zdrowotnych, chorób albo Persons who, because of the health condition(s) / disease(s)		
			razem (osoby potrzebujące lub korzystające z pomocy innych osób, ze specjalnego wyposażenia, adaptacji miejsca pracy lub specjalnych warunków pracy) total (persons who would need/use personal assistance, equipment, workplace adaptation or working arrangements to enable them work)	z pomocy innych osób w wykonywaniu pracy personal assistance to enable them work	
				tak yes	nie no
w tysiącach in thousands					
1	OGÓŁEM TOTAL	5684	1654	813	4871
2	Dolegliwości lub choroby rąk lub dłoni Problems with arms or hands	442	150	79	363
3	Dolegliwości lub choroby nóg lub stóp Problems with legs or feet	941	358	183	758
4	Dolegliwości lub choroby pleców lub szyi Problems with back or neck	1647	486	182	1465
5	Nowotwór Cancer	187	80	44	143
6	Choroby skóry w tym reakcje alergiczne oraz ciężkie zniekształcenia i zeszpecenia .. Skin conditions, including allergic reactions and severe disfigurement	203	29	15	188
7	Dolegliwości lub choroby związane z sercem, ciśnieniem krwi lub układem krążenia Heart, blood pressure or circulation problems	1841	502	209	1632
8	Dolegliwości lub choroby w obrębie klatki piersiowej lub układu oddechowego, w tym astma i zapalenie oskrzeli Chest or breathing problems, including asthma and bronchitis	411	111	49	362
9	Dolegliwości lub choroby żołądka, wątroby, nerek lub układu trawiennego Stomach, liver, kidney or digestive problems	424	107	47	377

**PERSONS WHO SUFFER FROM THE HEALTH CONDITION / DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES
BY NEEDED/USED PERSONAL ASSISTANCE , SPECIAL EQUIPMENT, WORKPLACE ADAPTATION
OR SPECIAL WORKING ARRANGEMENTS TO ENABLE THEM TO WORK AND THE TYPE
OF LONGSTANDING HEALTH CONDITION OR DISEASE**

trudności w wykonywaniu podstawowych czynności potrzebowałyby lub korzystają: <i>or basic activity difficulty, would need/use:</i>				No.
ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy <i>special equipment or need/have workplace adaptations to enable them work</i>		ze specjalnych warunków pracy, umożliwiających pracę <i>special working arrangements to enable them work</i>		
tak <i>yes</i>	nie <i>no</i>	tak <i>yes</i>	nie <i>no</i>	
w tysiącach <i>in thousands</i>				
620	5064	1431	4253	1
57	385	126	316	2
153	787	314	627	3
152	1494	435	1212	4
28	159	69	118	5
13	190	26	177	6
142	1699	442	1399	7
37	374	100	311	8
36	388	97	327	9

TABL.28. OSOBY ODCZUWAJĄCE DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI, WEDŁUG KONIECZNOŚCI KORZYSTANIA Z POMOCY INNYCH, ZE SPECJALNEGO WYPOSAŻENIA LUB SPECJALNYCH WARUNKÓW PRACY UMOŻLIWIAJĄCYCH PRACĘ ORAZ RODZAJU DŁUGOTRWAŁEJ DOLEGLIWOŚCI LUB CHOROBY (dok.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby, które z powodu dolegliwości zdrowotnych, chorób albo Persons who, because of the health condition(s) / disease(s)		
			razem (osoby potrzebujące lub korzystające z pomocy innych osób, ze specjalnego wypożazenia, adaptacji miejsca pracy lub spec- jalnych warunków pracy) total (persons who would need/use personal assistance, equipment, workplace adapta- tion or working arrangements to enable them work)	z pomocy innych osób w wykonywaniu pracy personal assistance to enable them work	
				tak yes	nie no
10	Cukrzyca Diabetes	368	109	48	321
11	Padaczka Epilepsy	82	51	38	44
12	Silne bóle głowy, np. migrena Severe headache, e.g. migraine	252	52	29	224
13	Trudności z uczeniem się (niezdolność do czytania, poprawnego pisania, liczenia) ... Learning difficulties (reading, spelling or math disability)	131	91	81	50
14	Przewlekłe stany lękowe Chronic anxiety	43	19	13	30
15	Depresja Depression	122	43	24	97
16	Inne problemy psychiczne, nerwowe lub emocjonalne Other mental, nervous or emotional problems	251	136	99	152
17	Inne choroby postępujące (w tym stwardnienie rozsiane HIV, choroba Alzheimera, choroba Parkinsona) Other progressive illnesses (which include multiple sclerosis, HIV, Alzheimer's disease, Parkinson's disease)	59	45	39	20
18	Inne długotrwałe problemy zdrowotne Other longstanding health problems	1056	382	215	841
19	Brak długotrwałych chorób No longstanding health conditions or diseases	70	6	.	69

**PERSONS WHO SUFFER FROM THE HEALTH CONDITION / DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES
BY NEEDED/USED PERSONAL ASSISTANCE , SPECIAL EQUIPMENT, WORKPLACE ADAPTATION
OR SPECIAL WORKING ARRANGEMENTS TO ENABLE THEM TO WORK AND THE TYPE
OF LONGSTANDING HEALTH CONDITION OR DISEASE (cont.)**

trudności w wykonywaniu podstawowych czynności potrzebowałyby lub korzystają: <i>or basic activity difficulty, would need/use:</i>				No.
ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy <i>special equipment or need/have workplace adaptations to enable them work</i>		ze specjalnych warunków pracy, umożliwiających pracę <i>special working arrangements to enable them work</i>		
tak yes	nie no	tak yes	nie no	
w tysiącach <i>in thousands</i>				
37	331	98	270	10
22	60	36	46	11
18	234	42	210	12
59	72	71	60	13
6	37	13	30	14
13	109	33	89	15
61	190	109	143	16
28	31	35	24	17
187	869	329	727	18
.	70	5	65	19

TABL.29. OSOBY ODCZUWAJĄCE DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNE, CHOROBY LUB TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI, WEDŁUG KONIECZNOŚCI KORZYSTANIA Z POMOCY INNYCH, ZE SPECJALNEGO WYPOSAŻENIA LUB SPECJALNYCH WARUNKÓW PRACY UMOŻLIWIAJĄCYCH PRACĘ ORAZ TRUDNOŚCI W WYKONYWANIU PODSTAWOWYCH CZYNNOŚCI

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby, które z powodu dolegliwości zdrowotnych, chorób albo trudności Persons who, because of the health condition(s) / disease(s)		
			razem (osoby potrzebujące lub korzystające z pomocy innych osób, ze specjalnego wyposażenia, adaptacji miejsca pracy lub specjalnych warunków pracy) total (persons who would need/use personal assistance, equipment, workplace adaptation or working arrangements to enable them work)	z pomocy innych osób w wykonywaniu pracy personal assistance to enable them work	
				tak yes	nie no
w tysiącach in thousands					
1	OGÓŁEM TOTAL	5684	1654	813	4871
2	Widzenie, nawet w okularach Seeing, even if wearing glasses	325	131	80	245
3	Słyszenie, nawet z aparatem słuchowym Hearing, even if using a hearing aid	115	56	32	83
4	Chodzenie, wchodzenie po schodach Walking, climbing steps	1480	679	358	1122
5	Siedzenie lub stanie Sitting or standing	453	190	93	360
6	Zapamiętywanie, koncentrowanie się Remembering, concentrating	373	214	159	214
7	Komunikowanie się, np. rozumienie lub bycie rozumianym ... Communicating, e.g. understanding or being understood	257	177	148	108
8	Sięganie po coś lub wyciąganie/rozciąganie się Reaching or stretching	207	91	50	157
9	Podnoszenie i noszenie Lifting and carrying	1869	743	332	1537
10	Schylanie się Bending	1078	376	148	930
11	Trzymanie, chwytanie lub obracanie Holding, gripping, or turning	171	75	46	125
12	Żadna czynność nie sprawia mi trudności None	1961	534	39	1923

**PERSONS WHO SUFFER FROM THE HEALTH CONDITION / DISEASE OR DIFFICULTY IN BASIC ACTIVITIES
BY NEEDED/USED PERSONAL ASSISTANCE , SPECIAL EQUIPMENT, WORKPLACE ADAPTATION
OR SPECIAL WORKING ARRANGEMENTS TO ENABLE THEM TO WORK AND BASIC
ACTIVITY DIFFICULTY**

w wykonywaniu podstawowych czynności potrzebowałyby lub korzystają: or basic activity difficulty, would need/use:				No.
ze specjalnego wyposażenia lub adaptacji miejsca pracy special equipment or need/have workplace adaptations to enable them work		ze specjalnych warunków pracy, umożliwiających pracę special working arrangements to enable them work		
tak yes	nie no	tak yes	nie no	
w tysiącach in thousands				
620	5064	1431	4253	1
76	249	110	215	2
32	82	47	67	3
283	1197	600	880	4
82	372	168	285	5
104	269	169	204	6
103	154	135	122	7
32	175	76	131	8
238	1631	654	1215	9
116	962	333	745	10
31	139	61	110	11
29	1932	137	1825	12

PUBLIKACJE Z WYKORZYSTANIEM WYNIKÓW BAEŁ ORAZ BADAŃ MODUŁOWYCH **PUBLICATIONS IN WHICH LFS RESULTS HAVE BEEN USED**

Polska wersja językowa

I. Monitoring rynku pracy

1. Kwartalna informacja o rynku pracy
2. Kwartalna informacja o aktywności ekonomicznej ludności

II. Publikacje statystyczne

1. Aktywność Ekonomiczna Ludności Polski
luty, maj, sierpień, listopad (do lutego 1999)
I kwartał, II kwartał, III kwartał, IV kwartał (od I kwartału 2000)
2. Aktywność Ekonomiczna Ludności Polski w latach 1992-2001
(październik 2002)
3. Aktywność Ekonomiczna Ludności Polski w latach 1992 – 2004
(grudzień 2005)
4. Aktywność Ekonomiczna Ludności Polski w latach 2003 – 2007
(lipiec 2009)
5. Kształcenie ustawiczne w 2003 roku (listopad 2004)
6. Typowe i nietypowe formy zatrudnienia w Polsce w 2004 roku
(wrzesień 2005)
7. Praca nierejestrowana w Polsce w 2004 roku (październik 2005)
8. Praca a obowiązki rodzinne w 2005 roku (czerwiec 2006)
9. Przejście z pracy na emeryturę (marzec 2007)
10. Wypadki przy pracy i problemy zdrowotne związane z pracą
(kwiecień 2008)
11. Wejście ludzi młodych na rynek pracy w Polsce w 2009 r.
(grudzień 2010)
12. Praca nierejestrowana w Polsce w 2009 roku (lipiec 2011)
13. Praca nierejestrowana w Polsce w 2010 roku (październik 2011)
14. Praca a obowiązki rodzinne w 2010 roku (lipiec 2012)

III. Raporty analityczne

1. Aktywność zawodowa i bezrobocie w Polsce
listopad (do 1998), IV kwartał (od 2000 do 2003)

IV. Raporty problemowe

1. Aktywność ekonomiczna młodzieży
- Krystyna Mlonek (grudzień 1992)
2. Aktywność ekonomiczna i bezrobocie ludności województwa warszawskiego
- Zbigniew Strzelecki (grudzień 1992)
3. Zmiana sytuacji kobiet na rynku pracy
- Irena E. Kotowska (grudzień 1992)
4. Aktywność ekonomiczna i bezrobocie ludności wiejskiej w Polsce
- Izasław Frenkel (kwiecień 1993)
5. Bezrobocie z punktu widzenia gospodarstw domowych
- Irena E. Kotowska, Zbigniew Strzelecki (sierpień 1993)
6. Aktywność zawodowa inwalidów prawnych
- Danuta Piekut-Brodzka (wrzesień 1993)
7. Bezrobocie a segmentacja rynku pracy
- Elżbieta Kryńska (październik 1993)
8. Aktywność zawodowa i bezrobocie młodzieży w Polsce
- Krystyna Mlonek (listopad 1993)
9. Makroregionalne zróżnicowanie bezrobocia w Polsce
- Halina Sobczak, Jolanta Jakubowska, Agnieszka Miler (listopad 1993)
10. Społeczno-ekonomiczne położenie bezrobotnych
- praca zbiorowa (styczeń 1994)
11. Podstawowe cechy bezrobocia w Polsce w okresie transformacji
- Janusz Witkowski (marzec 1994)
12. Sytuacja na wiejskim rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem ludności związanej z rolnictwem indywidualnym - praca zbiorowa
(czerwiec 1994)
13. Aktywność zawodowa i bezrobocie młodzieży w Polsce w latach 1992-1994
- Krystyna Mlonek (luty 1995)

English version

I. Monitoring of the labour market

1. Quarterly information on the labour market developments
2. Quarterly analysis of economic activity of population

II. Statistical Publications

1. Labour Force Survey in Poland
....February, May, August, November (to February 1999)
....I quarter, II quarter, III quarter, IV quarter(since I quarter 2000)
2. Labour Force Survey in Poland in the years 1992-2001
(October 2002)
3. Labour Force Survey in Poland in the years 1992-2004
(December 2005)
4. Labour Force Survey in Poland in the years 2003-2007(July 2009)
9. Transition from work into retirement (March 2007)
10. Accidents at work and work-related health problems (April 2008)
11. Entry of young people into the labour market in Poland in 2009
(December 2010)
12. Unregistered employment in Poland in 2009 (July 2011)
13. Unregistered employment in Poland in 2010 (October 2011)
14. Reconciliation between work and family life in 2010 (July 2012)

III. Analytical reports

IV. Special reports

11. Unemployment in Poland in the period of transition
1990-1993

PUBLIKACJE Z WYKORZYSTANIEM WYNIKÓW BAEŁ ORAZ BADAŃ MODUŁOWYCH
PUBLICATIONS IN WHICH LFS RESULTS HAVE BEEN USED

14. Losy zawodowe absolwentów w latach 1989-1994
- praca zespołowa pod kierunkiem Anny Kowalskiej (1995)
 15. Osoby niepełnosprawne na rynku pracy w Polsce
- praca zespołowa pod kierunkiem Stanisławy Kostrubiec (1995)
 16. Rynek pracy w Polsce w 1994 roku. Nowe tendencje stare zagrożenia
- Janusz Witkowski (1995)
 17. Analiza polskiego rynku pracy w latach 1990-1994. Kierunki zmian i rola polityk rynku pracy
- Marek Góra, Mieczysław W. Socha, Urszula Sztanderska (1995)
 18. Praca nierejestrowana w Polsce w 1995 roku
- Małgorzata Kałaska, Janusz Witkowski, Stanisława Kostrubiec (1996)
 19. Aktywność ekonomiczna kobiet i ich pozycja na rynku pracy
- Anna Kowalska (luty 1996)
 20. Rynek pracy w Polsce w 1996 roku: kontynuacja korzystnych tendencji
- Małgorzata Kałaska, Janusz Witkowski (1997)
 21. Efektywność polityki rynku pracy
- Anna Kowalska, Stanisława Kostrubiec (1997)
 22. Losy zawodowe absolwentów w latach 1994-1997
- praca zespołowa pod kierunkiem Anny Kowalskiej (1998)
 23. Praca nierejestrowana w Polsce w 1998 roku
- praca zespołowa pod kierunkiem Stanisławy Kostrubiec (1999)
 24. Osoby niepełnosprawne na rynku pracy w 2000 roku
- Stanisława Kostrubiec (2001)
16. *Labour market in Poland in 1994. New trends, old problems*
 18. *Unregistered employment in Poland in 1995*
 19. *Economic activity of women and their position on the labour market*
 20. *Labour market in Poland in 1996: continuation of positive trends*
 23. *Unregistered employment in Poland in 1998*

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

SYMBOLS

- (-) - zjawisko nie wystąpiło
magnitude zero
- (.) - szacunek mniejszy niż 5 tysięcy, konkretna wartość niepodana ze względu na wysoki błąd losowy wynikający z reprezentacyjnej metody badania
estimate less than 5 thousand, specific value not given because of high sampling error
- x - wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe
not applicable

W niektórych tablicach sumy składników mogą być różne od wielkości podanych w pozycjach „OGÓŁEM”. Wynika to z zaokrągleń dokonywanych przy uogólnianiu wyników badania.

In some tables the data, when summed up, may give a different total than the number in column “TOTAL”. This is due to the rounding-up done while generalizing results of the survey.

Prosimy o podanie źródła przy publikowaniu danych GUS.

Please indicate the source when publishing the CSO data.